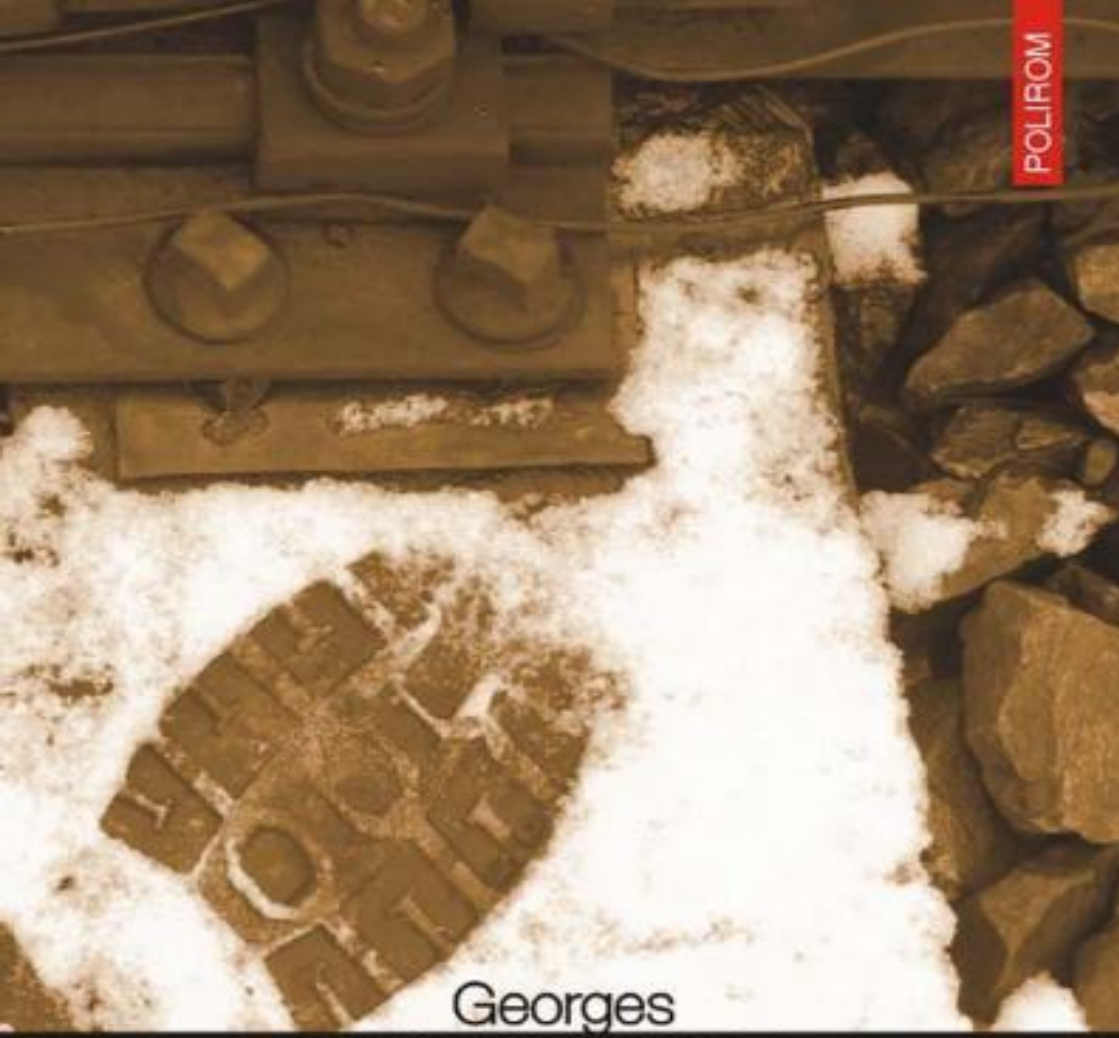

POLIROM

Georges
SIMENON

Inspectorul Cadavre

Maigret

Georges Simenon

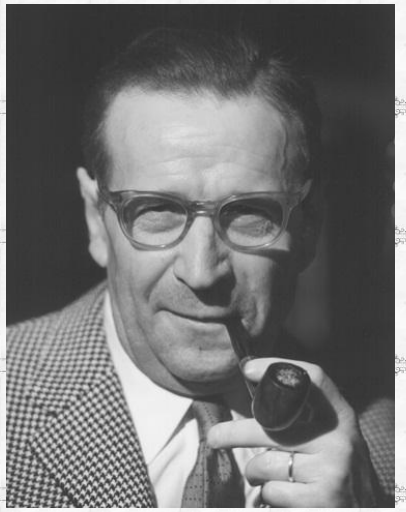

Inspectorul Cadavre

Seria MAIGRET

Georges Simenon, L'Inspecteur Cadavre, 1944

Traducere de Nicolae Constantinescu

POLIROM
2004

Capitolul 1

Trenul de seară

Maigret privea lumea cu ochi mari şi posaci, conferind persoanei sale, fără să vrea, acea demnitate falsă, acea importanță simulată după orele goale petrecute într-un compartiment de tren.

Atunci, cu mult mai înainte ca trenul să reducă viteza pentru a intra în gară, puteai vedea bărbați parcă umflați în pardesie enorme, ieşind din fiecare compartiment, cu o servietă de piele sau o valiză în mână şi care, prefăcându-se că trec nepăsători unii față de alții, stăteau în picioare pe culoar, ținându-se neglijent cu mână de bara de cupru de la geam.

Cel din fața lui era dungat orizontal de lacrimi mari de ploaie. În acea apă transparentă, comisarul văzu mai întâi izbucnind în mii de raze lumina unui post de macaz, căci era noapte. Apoi, fără pauză, apărură, jos, străzi rectilinii, lucind ca nişte canale, case ce păreau perfect identice, ferestre, praguri, trotuare şi, în acel univers, o singură siluetă umană, un bărbat îmbrăcat într-un impermeabil şi mergând Dumnezeu ştie unde.

Maigret îşi umplu pipa, domol, cu grijă. Ca să o aprindă, se întoarse în sensul mersului. Patru-cinci călători, care, asemenea lui, aşteptau oprirea trenului ca să se avânte pe străzile pustii sau să se repeadă la bufetul gării, îl despărțeau de fundul culoarului, şi, printre aceste persoane, recunoscu un chip palid, care se întoarse brusc în altă parte.

Era Cadavre! Comisarul mormăi:

— Prostul, se face că nu mă vede! Apoi se încruntă. Dar ce căuta inspectorul Cadavre la Saint-Aubin-les-Marais ? Trenul reducea viteza, urma gara Niort. Pe peronul ud de ploaie şi rece, Maigret opri un ceferist.

— Spre Saint-Aubin, vă rog?

— Opt şi şaptesprezece, linia a treia... Avea de aşteptat o jumătate de oră şi, după un moment petrecut la closet, tocmai la capătul peronului, deschise uşa bufetului, se îndreptă spre una dintre numeroasele mese neocupate şi se trânti pe un scaun, răbdător, fără să facă nimic, învăluit de lumina aceea prăfoasă. Cadavre era şi el acolo, exact la celălalt capăt al sălii, aşezat şi el la o masă; şi, încă o dată, Cadavre se prefăcu că nu-1 vede.

Numele individului era Cavre, Justin Cavre, nu Cadavre, firește, dar trecuseră douăzeci de ani de când i se zicea inspectorul Cadavre, şi cei de la Poliția Judiciară foloseau şi acum aceeaşi poreclă când vorbeau despre el.

Era ridicol, în colțul lui, cu un aer crispat, sucindu-se în poziții inconfortabile, ca să nu se uite în direcția lui Maigret. Ştia că acesta îl văzuse.

Numai piele şi os, palid, cu pleoapele roşii, te ducea cu gândul la acei puştani care, în recreație, stau retraşi într-un colt, ascunzându-si sub arțag dorința de a se juca cu ceilalți. Acesta era şi caracterul lui Cavre. Era inteligent. Poate că era chiar cel mai inteligent om pe care Maigret îl cunoscuse în poliție. Aveau aproape aceeaşi vârstă.

La drept vorbind, Cavre era puțin mai şcolit şi, poate, dacă ar fi perseverat, ar fi ajuns comisar înaintea lui Maigret. De ce oare, de foarte tânăr, părea deja să poarte pe umerii săi slabi povara nu se ştie cărui blestem? De ce se uita la toți chiorâş, ca şi cum i-ar fi suspectat de intenții perfide față de el?

— Inspectorul Cadavre iar s-a supărat pe lume... Vorbele astea se auzeau deseori, pe vremuri, la Quai des Orfevres.

Pentru o nimica toată, uneori chiar fără motiv, Cavre începea, brusc, o cură de tăcere şi de suspiciune, ai fi zis o cură de ură. Nu vorbea cu nimeni opt zile la rând şi, uneori, era bănuit că rânjeşte singur, ca un om care ghicise intenţiile odioase ale celor din jurul său.

Puţini ştiau de ce părăsise brusc poliţia oficială. Maigret aflase şi el mai târziu, şi îi fusese milă. Cavre era îndrăgostit la nebunie de soţia lui.

Avea pentru ea o pasiune plină de gelozie, devastatoare, nu de soţ, ci de amant. Ce putea să găsească extraordinar la creatura aceea vulgară, cu purtări agresive de demimondenă sau de falsă vedetă de cinema ? Fapt e că, din cauza ei, comisese nişte nereguli grave în serviciu. Fuseseră descoperite afaceri necurate cu bani.

Într-o seară, Cavre ieşise cu capul în jos, cu umerii lăsaţi, din biroul directorului, iar câteva luni mai târziu, aflaseră că deschisese o agenţie de detectivi particulari pe strada Drouot, deasupra unei prăvălii de timbre poştale.

Oamenii luau masa, fiecare înconjurat parcă de o zonă de plictis şi de tăcere. Maigret îşi bău vinul, se şterse la gură, luă valiza şi trecu la mai puţin de doi metri de fostul său coleg, în timp ce acesta privea fix un scuipat de pe podea.

Trenul, negru şi ud de ploaie, fusese deja tras la linia trei. Maigret se instala într-un compartiment de tip vechi, rece şi umed, încercând zadarnic să închidă bine geamul. Pe peron se auziră paşii celor care se deplasau de colo-colo, zgomote atât de familiare, încât le înregistrezi în mod inconştient. Uşa se deschisese de două-trei ori şi cineva băga capul înăuntru. Toţi călătorii au mania să caute un compartiment gol. Cum îl vedeau pe Maigret, închideau repede uşa.

Când, după plecarea trenului, comisarul ieşi pe culoar ca să ridice un geam care făcea curent, îl văzu în compar-

timentul vecin pe inspectorul Cadavre, care se prefăcea că doarme. Dar nu avea nici o importanță. Era o prostie să-l preocupe asta. De altfel, întreaga poveste era ridicolă, şi Maigret încercă să se debaraseze de ea cu o mişcare viguroasă din umeri.

Ce dacă mergea şi Cavre la Saint-Aubin? Bezna defila în spatele geamurilor şi, din când în când, puteai vedea un punct luminos clipind la marginea unui drum, farurile unei maşini care trecea sau, lucru şi mai misterios, mai atrăgător, dreptunghiul gălbui al unei ferestre. Judecătorul de instrucție Brejon, un bătrânel timid şi de o politețe parcă din alt secol, îi spusese de câteva ori:

— Cumnatul meu Naud te va aştepta la gară. L-am anunțat că soseşti. Şi Maigret trăgea din pipă şi nu se putea abține să nu se întrebe: „Ce caută Cadavre ăsta acolo ?" Comisarul nici măcar nu era în misiune. Judecătorul de instrucție Brejon, cu care lucrase de multe ori, îi trimisese câteva rânduri, ca să-l roage să-i facă plăcerea de a trece un moment pe la cabinetul său. Era ianuarie. La Paris ploua ca şi la Niort.

Ploua de mai bine de o săptămână, şi soarele nu se arătase nici măcar o clipă. In cabinetul judecătorului, lampa de pe birou avea un abajur verde. Şi, în timp ce domnul Brejon vorbea, ştergându-şi continuu lentilele ochelarilor, Maigret îşi zicea că şi în biroul lui era un abajur verde, dar că cel al judecătorului era dungat ca un pepene.

— ... sunt foarte jenat că te deranjez... mai ales că nu e vorba de o problemă de serviciu... Stai jos... Insist... O țigară de foi?... Ştii poate că m-am căsătorit cu o domnişoară Lecat... N-are importanță... Nu asta voiam să spun... Sora mea, Louise Brejon, se numeşte acum Naud, în urma căsătoriei. Era târziu. Oamenii care din stradă vedeau lumină la ferestrele cabinetului judecătorului, în acea masă întunecată a clădirii temutului Palat de Justiție, îşi spuneau proba-

bil că, acolo sus, se dezbăteau probleme grave. Privindu-l pe Maigret, masiv, cu fruntea îngândurată, aveai impresia unei forțe atât de copleşitoare, încât nu ai fi ghicit la ce se gândea.

Numai că, în timp ce asculta cu o ureche distrată ce-i povestea magistratul cu barbişon, comisarul se gândea la acel abajur verde, la cel din biroul său - îi plăcea tare mult abajurul cu dungi în relief şi se gândea să-şi facă şi el rost de unul.

— Înțelegi situația... Un ținut mic, mic de tot... O să vezi... Parc-ai fi la capătul lumii... Gelozia, invidia, răutatea gratuită... Acest om minunat şi simplu care este cumnatul meu... Iar nepoata, o copilă... Dacă accepți, voi cere pentru tine un concediu excepțional de o săptămână, iar recunoştința întregii mele familii se alătură celei care... celei care...

Uite-aşa se lăsase antrenat într-o aventură stupidă. Ce-i spusese, de fapt, judecătorul ? Rămăsese provincial. Şi, ca toți provincialii, se pierdea cu plăcere în poveşti de familie, pronunțând numele protagoniştilor ca pe nişte nume istorice.

Sora lui, Louise Brejon, se căsătorise cu Etienne Naud. Judecătorul adăuga, ca şi cum personajul ar fi fost cunoscut de lumea întreagă:

— Fiul lui Sebastien Naud, înțelegi?... Or, Sebastien Naud era pur şi simplu un mare negustor de vite din Saint-Aubin, sat pierdut în străfundurile mlaştinilor din Vandeea.

— Etienne Naud este, după mamă, înrudit cu cele mai bune familii din regiune. Bun. Si ce?

— Casa lor, aflată la un kilometru de sat, aproape că e lipită de calea ferată, cale ferată care duce de la Niort la Fontenay-le-Comte... În urmă cu vreo trei săptămâni, un tânăr din ținut, de altfel, un băiat de familie destul de bună, cel puțin dinspre mamă, care este o Pelcau, a fost găsit

mort pe terasamentul căii ferate. În primul moment, toată lumea a crezut că e vorba de un accident, şi eu mai cred şi acum... Dar, de atunci, s-au răspândit tot felul de zvonuri... Au circulat scrisori anonime... Pe scurt, în acest moment, cumnatul meu este într-o situaţie groaznică, deoarece aproape că este acuzat pe faţă de moartea acestui copil... Mi-a scris în această privinţă o scrisoare destul de vagă... Am scris şi eu, ca să obţin mai multe informaţii, procurorului din Fontenay-le-Comte, căci Saint-Aubin depinde judiciar de Fontenay. Contrar aşteptării mele, am aflat că acuzaţiile sunt destul de serioase şi că va fi probabil greu să se evite începerea unei anchete... Iată de ce, dragul meu comisar, mi-am permis să te chem, ca prieten...

Trenul se opri. Maigret şterse aburul de pe geam şi văzu o singură construcţie, mică de tot, o singură lampă, o bucăţică de peron şi un singur impiegat care alerga pe lângă tren fluierând deja. Se trânti o uşă şi trenul porni. Dar nu se trântise uşa compartimentului vecin; inspectorul Cadavre era tot acolo. Câte o fermă ici şi colo, departe sau aproape, numai în vale, şi când vedeai o lumină, aceasta se reflecta invariabil pe o suprafaţă de apă, ca şi cum trenul ar fi trecut pe lângă un lac.

— Saint-Aubin!

Se dădu jos din tren. Coborâseră exact trei persoane: o femeie foarte bătrână, care se chinuia cu un coş de răchită negru, Cavre şi Maigret. La mijlocul peronului stătea un bărbat foarte înalt, lat în spate, cu ghetre de piele şi îmbrăcat cu o haină de piele. Comisarul observă la el o ezitare ciudată.

Era Naud, evident. Cumnatul său, judecătorul, îi anunţase sosirea comisarului. Dar care dintre cei doi bărbaţi coborâţi din tren era Maigret? Se apropie mai întâi de cel mai slab. îşi dusese deja mână la pălărie; gura i se în-

tredeschise ca să pună o întrebare ezitantă. Dar Cavre trecu mai departe, dispreţuitor; Cavre părea că ştie şi că spune, prin atitudinea lui: „Nu sunt eu, ci celălalt".

Cumnatul judecătorului se întoarse brusc în loc.

— Cred că sunteţi comisarul Maigret... îmi cer scuze că nu v-am recunoscut imediat... Fotografia dumneavoastră a apărut foarte des în ziare... Dar în văgăuna noastră, înţelegeţi... îi luase cu hotărâre valiza din mână şi, văzând că Maigret îşi căuta biletul în buzunar, îi zise, împingându-l spre trecerea de nivel, nu spre gară:

— Nu-i nevoie...

Şi, întorcându-se spre şeful gării:

— Bună seara, Pierre...

Ploua întruna. Calul înhămat la o şaretă era legat de un inel.

— Urcaţi, vă rog... Pe o vreme ca asta, drumurile sunt aproape impracticabile pentru maşini... Unde era Cavre? Maigret îl văzuse pierzându-se în noapte. Îi venea să se ia după el, dar acum era prea târziu. De altfel, nu ar fi părut ridicol ca, imediat după ce sosise, să-şi lase baltă gazda şi să se repeadă pe urmele altui călător ?

Nu se vedea nici un grilaj. Doar un felinar, la o sută de metri de gară, printre câţiva copaci mari, de unde părea că începe drumul.

— Întindeţi mantaua pe picioare. Ba da. Chiar şi aşa veţi avea genunchii uzi, pentru că mergem contra vântului... Cumnatul meu mi-a scris o scrisoare lungă despre dumneavoastră... Mi-e ruşine că a deranjat un astfel de om pentru un caz atât de puţin important... Nu ştiţi cum sunt oamenii de la ţară...

Ţinea atârnat capătul biciului pe crupa udă a calului, iar roţile şaretei pătrundeau adânc în noroiul negru al unui drum paralel cu linia ferată. De cealaltă parte, felinarele luminau vag un fel de canal.

Silueta unui om se ivi brusc ca din neant, apoi zăriră un bărbat cu haina pe cap, care se trase pe marginea drumului.

— Bună seara, Fabien! strigă Etienne Naud, aşa cum strigase şi către şeful de gară, ca un om care cunoaşte pe toată lumea, ca un nobil din ținut, care spunea tuturor pe numele mic. Dar unde naiba putea să fie Cavre ? Oricât ar fi vrut, Maigret se gândea numai la el.

— Există un hotel la Saint-Aubin? întrebă el. însoțitorul său râse binevoitor.

— Lăsați, că nu e vorba de hotel! Avem destul loc acasă. Camera e pregătită. Am întârziat masa de seară cu o oră, căci m-am gândit că n-ați putut mânca pe drum. Sper că n-ați făcut greşeala să luați masa la bufetul din Niort? Doar sunteți oaspetele nostru...

Lui Maigret nu-i păsa de ospitalitatea lui. El era preocupat de Cavre.

— Aş vrea să ştiu dacă acel călător, care a coborât în acelaşi timp cu mine...

— Nu-1 cunosc, se grăbi să răspundă Etienne Naud.

De ce? Nu asta îl întreba Maigret.

— Voiam să ştiu dacă va găsi unde să stea...

— Păi cum! Nu ştiu cum v-a descris cumnatul meu locurile de pe la noi. De când a plecat la Paris, probabil că Saint-Aubin i se pare un cătun neînsemnat. Dar este aproape un orăşel, dragă domnule. N-ați văzut nimic deoarece gara este destul de depărtată de aşezarea noastră. Există două hanuri excelente, Lion d'Or, ținut de moş Taponnier, bătrânul Francois, cum îi spune toată lumea, şi, exact în față, Hotel des Trois Mules... Gata! Aproape că am ajuns... Lumina aceea pe care o vedeți acolo... Da... Este modestul nostru cămin...

Fireşte, numai după tonul cu care vorbea, puteai să fii sigur că era o casă mare, şi chiar era, întinsă, scundă, cu

patru ferestre laminate la parter şi un bec electric ce ardea ca o stea afară, în mijlocul faţadei, ca să le facă lumină celor care soseau. în spate, se ghicea o curte mare, mărginită cu grajduri, de unde veneau valuri de aer cald şi mirositor. Un valet se repezi deja la capul calului, uşa casei se deschise şi o servitoare ieşi ca să ia bagajele călătorului.

— Am ajuns!... Vedeţi că drumul nu e lung... Din păcate, când a fost construită casa asta, nu s-a bănuit că, într-o zi, calea ferată va trece aproape pe sub ferestrele noastre... Fireşte, te obişnuieşti, mai ales că nu trec multe trenuri, dar... Intraţi, vă rog... Daţi jos haina... Chiar în acel moment, Maigret îşi zicea: „Tot timpul a vorbit". Apoi, un moment, nu mai putu să se gândească la nimic, pentru că în mintea lui se îngrămădiră prea multe gânduri şi o atmosferă nouă îl înconjura din ce în ce mai insidios.

Coridorul era larg, pardosit cu dale pătrate cenuşii, şi pereţii erau acoperiţi cu lambriuri din lemn închis la culoare, până la înălţimea unui om.

Becul electric se afla într-un felinar cu geamuri colorate. La etaj ducea o scară lată de stejar, acoperită cu un covor roşu, iar balustrada era groasă şi bine ceruită. De altfel, în întreaga casă plutea un miros plăcut de ceară, de mâncare gătită şi încă ceva, dulce şi acru totodată, care i se păru lui Maigret un fel de iz de ţară.

Dar cel mai remarcabil era calmul, un calm despre care ai fi putut zice că e etern. Simţeai că, în acea casă, mobila şi obiectele erau la locul lor de generaţii şi că oamenii înşişi, în deplasările lor, se supuneau unor ritualuri precise care sfidau neprevăzutul.

— Vreţi să urcaţi un moment în camera dumneavoastră, înainte de a vă aşeza la masă? Suntem în familie, nu? Fără mofturi... Stăpânul casei deschise o uşă, şi două persoane se ridicară în picioare în acelaşi timp, într-un salon foarte intim.

— Îți prezint pe comisarul Maigret... Soția mea... Femeia avea înfățișarea aceea ştearsă a judecătorului de instrucție Brejon, aceeaşi amabilitate pe care ți-o dă o anumită educație burgheză, dar, preț de o secundă, Maigret avu impresia că simte ceva dur, sfredelitor în privirea ei.

— Mă simt jenată că fratele meu v-a deranjat pe o vreme ca asta... Ca şi cum ploaia ar fi schimbat datele acestei călătorii, devenind un element important!

— Vă prezint un prieten de-al casei, domnule comisar. Alban Groult-Cotelle, despre care fratele meu probabil că v-a vorbit... îi spusese ceva judecătorul despre el ? în fond, poate că da. Maigret fusese atât de preocupat de abajurul verde cu dungi în relief!

— Încântat, domnule comisar. Sunt unul dintre marii dumneavoastră admiratori... Maigret ar fi putut să-i răspundă: „Eu nu". Pentru că avea oroare de oamenii de tipul lui Groult-Cotelle.

— Ne serveşti un porto, Louise? Băutura era pregătită pe masa din salon. Lumina era difuză. Puține linii clare, ba chiar deloc. Fotolii vechi, cele mai multe tapisate. Covoare cu tonuri neutre sau decolorate. O pisică se întindea în fata focului din cămin.

— Luați loc, vă rog... Groult-Cotelle a venit să ia cina cu noi, ca vecin... De fiecare dată când i se pronunța numele, acesta saluta cu afectare, ca un mare senior care, aflat printre oameni simpli, îşi permite cochetăria de a fi la fel de ceremonios ca într-un salon select.

— Stăpânii casei păstrează cu plăcere un loc la masă bătrânului singuratic care sunt... Singuratic, da, şi, probabil, celibatar. Asta se simțea Dumnezeu ştie după ce, dar se simțea. Afectat. Inutil. Plin de manii si de ciudățenii, si foarte satisfăcut că le are.

Probabil se simțea ofensat că nu era conte sau marchiz, că nu avea nici măcar particulă în fața numelui, dar cel

puțin avea acel prenume prețios, Alban, pe care îi plăcea să-1 audă pronunțat de alții, apoi acel nume din două părți, cu liniuță de unire între ele.

În vârstă de vreo patruzeci de ani, individul era înalt şi slab, o subțirime pe care probabil că o considera aristocratică. Ceea ce trăda bărbatul fără nevastă era poate înfățişarea vetustă a persoanei sale, totuşi îngrijită, fața ternă şi începutul de chelie. Purta haine elegante, nuanțe rare, care păreau a nu fi fost niciodată noi, dar care, în acelaşi timp, păreau că nu îmbătrânesc si nu se uzează niciodată, haine dintre acelea care fac corp comun cu personajul şi pe care nu le schimbi. Mai târziu, Maigret avea să-1 vadă mereu cu aceeaşi haină verzuie, stil gentilom de țară, şi prinzându-şi cu acelaşi ac, în formă de potcoavă, o cravată de pichet alb.

— Nu v-a obosit prea tare călătoria, domnule comisar? întrebă Louise Brejon, întinzându-i un pahar de porto. Iar el, aşezat bine în fotoliu, spre disperarea stăpânei casei, care probabil se temea să nu-1 vadă dezmembrându-se sub greutatea lui, era asaltat de senzații atât de diverse, încât se simțea puțin cam năucit şi, o parte a serii, probabil că li s-a părut gazdelor sale un om destul de puțin inteligent.

Casa mai întâi, care era prototipul a ceea ce visase atât de des, cu pereții ei liniştitori, între care aerul părea gros ca o materie solidă. Portretele înrămate îi aminteau lunga flecăreală a judecătorului de instrucție despre familiile Naud, Brejon, La Noue, căci Brejon erau înrudiți cu La Noue după mamă, şi doreai să adopți ca strămoşi toate personajele acelea grave şi puțin afectate.

Mirosurile de la bucătărie anunțau o mâncare migălos gătită, iar zgomotul serviciului de porțelan şi al paharelor de cristal evoca masa care se pregătea cu grijă în sufrageria alăturată. În grajd, valetul probabil că ştergea bine iapa, iar două şiruri de vaci roşcate rumegau în staul.

Era pacea Domnului, ordinea, cumințenia şi, în acelaşi timp, micile ticuri, toate micile toane agreabile din familiile simple, care trăiesc închise în ele însele. Etienne Naud, înalt şi lat în spate, cu tenul măsliniu şi ochii bulbucați, oferea tot timpul privirii o față deschisă, vrând parcă să spună: „Vedeți cum sunt!... Sincer... Bun..." Uriaşul blajin. Patronul binevoitor. Un bun tată de familie. Omul care striga, din brişcă lui:

— Bună seara, Pierre... Bună seara, Fabien... Soția lui zâmbea timid în umbra soțului ei enorm, vrând parcă să-1 scuze că ocupa atâta loc.

— Mă scuzați un moment, domnule comisar... Cum să nu. Se aştepta la asta. Stăpâna casei, care merge să arunce o ultimă privire asupra pregătirilor de masă. Iar Alban Groult-Cotelle, având aerul că a coborât dintr-o stampă, era prietenul mai fin, mai rasat, mai inteligent, prietenul familiei, cu o expresie uşor îngăduitoare. „Vedeți..., spunea privirea lui. Sunt nişte oameni cumsecade, nişte vecini perfecți. Nu trebuie să faceți cu ei filozofie, dar, în afară de asta, te simți tare bine la ei, si veți constata că vinul e curat şi coniacul foarte vechi..."

— Doamna este servită...

— Vă rog să vă aşezați în dreapta mea, domnule comisar... Dar unde era marea îngrijorare? Pentru că, atunci când îl chemase pe Maigret în cabinetul său, judecătorul Brejon părea destul de preocupat.

— Înțelegi, insistase el, îmi cunosc cumnatul aşa cum îmi cunosc sora şi nepoata... De altfel, îi vei vedea... Totuşi, această acuzație odioasă devine din ce în ce mai apăsătoare, încât obligă Parchetul să se autosesizeze... Tatăl meu a fost timp de patruzeci de ani notar la Saint-Aubin, ca şi tatăl lui... Ți se va arăta, în mijlocul târguşorului, casa familiei mele... Mă întreb cum oare s-a putut naşte o ură atât de înverşunată într-un timp atât de scurt, răspândindu-se

din aproape în aproape, amenințând să facă viața insuportabilă unor oameni nevinovați... Sora mea a fost totdeauna cam plăpândă... Este o ființă sensibilă care doarme puțin şi e afectată de cele mai mici supărări...

Numai că toate acestea nu se simțeau deloc acolo. Ai fi crezut că Maigret fusese pur şi simplu invitat la o masă bună, urmată de o partidă
de bridge. Era servit cu ciocârlii şi i se explica amănunțit modul în care țăranii din Marais le „pescuiau noaptea", întinzând plasele pe pajişti. Dar fata lor unde era?

— Nepoata mea, Genevieve, spusese judecătorul, este o adevărată domnişoară, aşa cum numai în romane mai întâlneşti. Nu aceasta era şi părerea autorului sau autorilor scrisorilor anonime, nici a majorității oamenilor din ținut, pentru că, de fapt, ea era cea acuzată. Povestea era confuză încă în mintea lui Maigret, dar nu se potrivea deloc cu ceea ce avea în fața ochilor!

Zvonurile spuneau că mortul găsit pe terasament, Albert Retailleau, ar fi fost iubitul lui Genevieve Naud, şi se susținea chiar că bărbatul venea în camera ei de două-trei ori pe săptămână. Era un tânăr fără avere, care abia împlinise douăzeci de ani. Tatăl său, muncitor la fabrica de lapte din Saint-Aubin, murise în urma exploziei unui cazan. Mama lui trăia dintr-o pensie obținută în justiție din partea fabricii.

— Albert Retailleau nu s-a sinucis, spuneau colegii săi. Îi plăcea prea mult viața. Şi nu era atât de prost, chiar dacă fusese beat, aşa cum se pretindea, să traverseze calea ferată în momentul trecerii unui tren.

Cadavrul fusese descoperit la mai bine de cinci sute de metri de casa familiei Naud, cam la mijlocul distanței dintre casă şi gară. Da, dar acum se pretindea că şapca tânărului fusese găsită în papura de pe marginea canalului, mult mai aproape de casa fetei.

Şi mai era o poveste, mai echivocă. Cineva, intrând la mama tânărului, doamna Retailleau, la o săptămână după moartea fiului ei, ar fi văzut-o ascunzând în grabă un teanc mare de bancnote de o mie de franci. Or, ea nu avusese niciodată o asemenea sumă.

— E păcat, domnule comisar, că faceți cunoştință cu ținuturile noastre în plină iarnă... Regiunea e atât de frumoasă vara, încât oamenii o numesc Veneția verde... Serviți puțină găină îndopată?... Si Cavre? Ce căuta Cavre la Saint-Aubin?

Mâncau prea mult. Beau prea mult. Era prea cald. Se întoarseră, amorțiți, în salon, cu picioarele întinse în fata buştenilor care trosneau în foc.

— Ei bine... Ştiu că aveți o predilecție deosebită pentru pipă, dar serviți totuşi o țigară de foi... încercau să-l ducă cu zăhărelul? Ideea era ridicolă. Erau nişte oameni cumsecade, nimic altceva. Probabil că judecătorul Brejon exagerase lucrurile. Iar Alban Groult-Cotelle era doar un idiot solemn, unul dintre acei oameni inutili, cât de cât de lux, aşa cum întâlneşti peste tot în provincie.

— Probabil că sunteți obosit de pe drum... Când doriți să mergeți la culcare...

Aceasta însemna că nu vor vorbi nimic acum. Probabil din cauza prezenței lui Groult-Cotelle ? Poate pentru că Naud prefera să nu spună nimic în fata soției sale?

— Beți cafea seara?... Nu?... Nici ceai?... îmi cer scuze că trebuie să urc, dar fiica noastră nu se simte prea bine de două-trei zile şi mă duc să văd dacă are nevoie de ceva... Fetele, nu-i aşa, sunt totdeauna puțin mai sensibile, mai ales cu clima de la noi...

Cei trei bărbați fumau. Vorbeau despre tot felul de lucruri, chiar şi de politica locală, pentru că e o poveste cu noul primar, care este în opoziție cu toată partea sănătoasă a populației si...

— Ei bine, domnilor, mormăi, în sfârşit, Maigret, pe un ton satisfăcut şi nu prea, dacă-mi daţi voie, mă voi duce la culcare...

— Dormi şi tu la noi, Alban... Doar n-ai să te întorci la tine acasă pe o vreme ca asta... Urcă la etaj. Camera lui Maigret, situată în capătul coridorului, era tapetată cu galben. O adevărată cameră de amintiri din copilărie.

— Aveţi nevoie de ceva?... Uitam... Să vă arăt unde-i baia...

Dă mână cu ei. Se dezbracă. Se culcă. Aude zgomote în casă. De foarte departe, pe jumătate adormit, aude ca nişte murmure de voci, dar foarte curând totul se stinge, aşa cum s-au stins probabil luminile.

Doarme. Sau crede că doarme. Revede de nenumărate ori faţa sinistră a lui Cavre, care probabil că este omul cel mai nefericit de pe pământ, apoi visează că servitoarea cu pometi roşii, care a servit masa, îi aduce micul dejun.

Uşa s-a crăpat uşor. E sigur că a auzit uşa deschizându-se puţin. Se ridică în capul oaselor, pipăie cu mână şi găseşte întrerupătorul ce atârnă la căpătâiul patului.

Becul se aprinde într-o lalea de sticlă mată şi vede în faţa lui o fată care şi-a pus o haină de lână maronie peste cămaşa de noapte.

— Ssst..., şopteşte ea. Trebuia să vă vorbesc... Nu faceţi zgomot... Şi, ca o somnambulă, se aşează pe un scaun, privind fix în faţă.

Capitolul 2

Fata în cămaşă de noapte

O noapte foarte obositoare şi totuşi plăcută. Maigret a dormit fără să doarmă. Visa fără să viseze, adică era conştient că visa şi că îşi prelungea înadins visele, prin care ajungeau la el zgomotele reale. De exemplu, loviturile de copită ale iepei peste stănoagă erau foarte reale, în schimb nu era real, devenind artificiu, faptul că Maigret, în patul său, unde transpira abundent, vedea penumbra unui grajd, crupa animalului, grătarul unde mai rămăsese fân, precum şi curtea, unde ploua în continuare şi unde căleai prin băltoace negre şi, în sfârşit, din exterior, casa în care se afla.

Era un fel de dedublare. Se afla în pat. Se bucura intens de căldura aşternutului, de mirosul plăcut al saltelei, cu atât mai puternic cu cât Maigret îl umezea de sudoare. Dar se afla în acelaşi timp în toată casa. Cine ştie dacă la un moment dat, în vis, nu era chiar ca....

Era conştient de viaţa nocturnă a vacilor în staul şi, pe la patru dimineaţa, auzi paşii unui valet care traversa curtea şi trăgea zăvorul. De ce să nu fi văzut cu adevărat, la lumina unui felinar, pe omul aşezat pe trepied, vânturând laptele în găleţi de tablă?

Probabil că apoi căzuse într-un somn adânc, căci tresări la vacarmul făcut de apa bazinului de la closet şi chiar se sperie, căci zgomotul fusese foarte brusc şi violent. Dar, în clipa următoare, reîncepea acelaşi joc, şi-1 imagina pe stă-

pânul casei, cu bretelele lăsate pe coapse, ieşind de la closet şi îndreptându-se fără zgomot spre camera sa.

Doamna Naud dormea, cu faţa la perete, sau se prefăcea că doarme; Etienne Naud aprinsese doar aplica de deasupra toaletei. Se bărbierea, cu degetele amorţite de apa rece ca gheaţa. Avea pielea roz, întinsă, lucitoare. Apoi se aşeza într-un fotoliu ca să-şi pună cizmele. In momentul în care urma să iasă din dormitor, dinspre aşternut se auzea un murmur.

Ce-i spunea soţia lui? Se apleca asupra ei şi îi răspundea cu jumătate de glas. închidea uşa încetişor, cobora scara în vârful picioarelor, şi atunci Maigret, care se săturase de acea noapte magică, sărea jos din pat şi aprindea lampa. Ceasul, lăsat pe noptieră, arăta cinci şi jumătate. Trase cu urechea şi avu impresia că ploaia se oprise, sau, dacă nu, era o ploaie măruntă şi liniştită.

Fireşte, băuse şi mâncase bine în ajun, dar nu băuse prea mult. Şi totuşi, se trezea dimineaţa ca după o seară de beţie. In timp ce-şi scotea diferite obiecte din trusa de toaletă, se uita cu ochi mari la patul desfăcut şi, mai ales, la acel scaun aşezat alături.

Era sigur că nu fusese un vis : Genevieve Naud venise în camera lui. Intrase fără să bată la uşă. Se aşezase foarte dreaptă pe acel scaun, fără să se sprijine de spetează. La început, în primul moment de stupoare, crezuse că era cuprinsă de panică. Numai că, în realitate, dintre ei doi, el era cel mai cuprins de panică. Niciodată nu mai fusese într-o situaţie atât de delicată, culcat într-un pat, în cămaşă de noapte, cu părul deja răvăşit de pernă, cu gura cleioasă, în timp ce o tânără se instala la căpătâiul său ca să i se destăinuie. Mormăise ceva de genul:

— Dacă vrei să întorci puţin capul, mă voi scula din pat să pun ceva pe mine...

— Nu-i nevoie... N-am să vă spun decât atât... Sunt însărcinată cu Albert Retailleau... Dacă află tata, nimeni nu mă va împiedica să-mi pun capăt zilelor...

Din poziția pe care o avea în pat, nu putea nici măcar să o privească în față. Părea că aşteaptă efectul cuvintelor rostite, apoi se ridicase, trăsese cu urechea şi, chiar înainte să iasă din cameră, adăugase:

— Faceți ce doriți. Soarta mea e în mâinile dumneavoastră. Chiar şi acum, lui Maigret îi era greu să creadă în realitatea acestei scene, în care jucase un rol de figurant, întins în pat, umilitor. Nu era deosebit de cochet şi totuşi îi era ruşine că o fată îl surprinsese în pat, buhăit la față de primul somn. Şi mai ofensantă fusese atitudinea acesteia, care abia dacă îi acordase atenție. Nu-1 implorase, aşa cum s-ar fi putut aştepta, nu se aruncase la picioarele lui, nu plânsese.

Îi revedea fața regulată, care aducea puțin cu cea a tatălui ei. Nu ar fi putut să spună dacă era frumoasă, dar păstra o amintire de plenitudine, de echilibru, pe care nici acest demers necugetat nu reuşise să-1 rupă.

— Sunt însărcinată cu Albert Retailleau... Dacă află tata, nimeni nu mă va împiedica să-mi pun capăt zilelor... Maigret sfârşi cu îmbrăcatul, îşi aprinse prima pipă, deschise uşa şi porni pe coridor pe bâjbâite, pentru că nu găsea comutatorul. Coborî scara şi, jos, nu văzu nicăieri lumină, dar auzi zgomotul unei sobe scotocite de un vătrai.

Se îndreptă spre acel zgomot. Un firicel de lumină galbenă se vedea sub o uşă care dădea în sufragerie şi, după ce bătu uşor, intră. Se afla în bucătărie. Etienne Naud stătea la capătul mesei, cu coatele pe lemnul alb, şi mânca un bol de supă, în timp ce o bucătăreasă bătrână, cu şorț albastru, stârnea jarul din sobă.

Naud fu neplăcut surprins - Maigret îşi dădu bine seama de asta, pentru că fusese văzut luând masa în acea bucătărie, ca un țăran.

— V-ați si trezit, domnule comisar?... Vedeți... Am păstrat vechiul obicei de la țară... Indiferent de ora la care mă culc, la cinci dimineața sunt în picioare... Sper că nu eu v-am trezit? La ce bun să-i spună că fusese trezit de apa de la closet?

— Nu vă ofer un bol de supă, căci presupun...

— Ba da...

— Leontine...

— Da, domnule, am auzit... Imediat...

— Ați dormit bine ?

— Destul de bine... Totuşi, mi se pare că, la un moment dat, am auzit paşi pe coridor... Maigret spunea asta ca să afle dacă Naud îşi surprinsese fiica, dar uimirea gazdei sale păru sinceră.

— Pe la ce oră?... în cursul serii?... N-am auzit nimic... Adevărul este că la început dorm buştean... Probabil că a fost prietenul nostru Alban, care s-a dus la closet... Cum vi se pare?... Simpatic, nu-i aşa?... Mult mai cultivat decât vrea să pară... E greu de imaginat numărul de cărți pe care reuşeşte să le citească... Ştie tot, pur şi simplu... Păcat că n-a avut noroc cu nevasta lui...

— A fost căsătorit ? Deoarece crezuse că Groult-Cotelle este tipul celibatarului de provincie, Maigret deveni bănuitor, ca şi cum i s-ar fi ascuns ceva, ca şi cum celălalt ar fi încercat să-l înşele.

— Nu numai că a fost, mai este şi acum. Are doi copii, un băiat şi o fată. Băiatul are probabil doisprezece-treisprezece ani...

— Soția locuieşte cu el ?

— Nu... Trăieşte pe Coasta de Azur... E o poveste destul de dureroasă, şi la noi nimeni nu mai aduce vorba de ea...

Era totuşi o persoană de familie foarte bună, o Deharme... Da, ca generalul. E nepoata lui... O tânără femeie puțin cam excentrică şi care nu a putut să înțeleagă că trăia la Saint-Aubin, nu la Paris... Au fost câteva scandaluri... A profitat de o iarnă foarte aspră ca
să se instaleze la Nisa, şi nu s-a mai întors de-atunci; trăieşte acolo cu copiii... Hmm!... Nu trăieşte singură, fireşte...

— Soțul ei n-a cerut divorțul?

— La noi nu se face aşa ceva...

— Cine a avut avere ?

Etienne Naud se uită la el cu reproş, căci ar fi preferat să nu facă această precizare.

— Sigur că e foarte bogată...

Bucătăreasa se aşezase ca să macine cafea într-o râşniță veche, cu un capac mare de cupru.

— Aveți noroc: nu mai plouă. Dar cumnatul meu judecătorul, care e totuşi de-aici şi cunoaşte bine locul, ar fi trebuit să vă sfătuiască să vă luați nişte cizme. Suntem în plină mlaştină, închipuiți-vă că, pentru a merge la unele dintre fermele mele, pe care le numim cabane, trebuie, vara cât şi iarna, să folosesc o barcă...

În privința cumnatului meu, sunt puțin jenat că a îndrăznit să ceară unui om ca dumneavoastră... în mintea lui Maigret stăruia de seara trecută o întrebare. Se afla în casa unor oameni de treabă, care nu aveau nimic de ascuns şi care îl tratau cum puteau mai bine pe oaspetele trimis de la Paris, sau el, Maigret, era omul nedorit pe care judecătorul de instrucție Brejon îl impusese în mod nechibzuit unor persoane stânjenite, care s-ar fi lipsit cu dragă inimă de el?

Îi veni ideea să facă o experiență.

— Puțină lume coboară la gara din Saint-Aubin, spuse el, sorbindu-şi supa. Cred că ieri eram doi, în afară de o țărancă bătrână, cu bonetă.

— Întocmai.

— Cel care a coborât o dată cu mine e de pe-aici? Etienne Naud ezită. De ce ? Văzu că Maigret îl privea foarte atent şi îi fu ruşine de ezitarea lui.

— Nu l-am mai văzut niciodată, se grăbi el să răspundă. Aţi văzut că ezitam între unul şi celălalt...

Maigret schimbă atunci tactica.

— Mă întreb ce caută aici sau, mai curând, cine 1-a chemat.

— Îl cunoaşteţi ?

— E un detectiv particular. Va trebui, din această dimineaţă, să ştiu tot ce face. Probabil că a tras la unul dintre hotelurile de care mi-aţi vorbit ieri...

— Vă voi duce imediat acolo cu brişcă.

— Vă mulţumesc, dar prefer să merg pe jos, de colo-colo, la întâmplare...

Prin minte îi trecu deodată un gând. Oare Naud nu vrusese să se folosească de faptul că Maigret dormea, ca să se ducă de dimineaţă în sat şi să se întâlnească cu inspectorul Cavre? Totul era posibil, şi comisarul se întreba dacă nu cumva vizita fetei făcea parte dintr-un plan pus la cale de întreaga familie.

Dar în clipa următoare alungă toate aceste gânduri.

— Sper că fata dumneavoastră nu e grav bolnavă...

— Nu... Dacă vreţi să vă spun adevărul, nu cred că e mai bolnavă decât mine... în ciuda eforturilor noastre, a ajuns şi la urechile ei ceea ce se zvoneşte în ţinut... E mândră... Aşa sunt toate fetele... Asta durează de trei zile, şi cine ştie dacă nu cumva i-a fost ruşine să apară în faţa dumneavoastră... „Nici vorbă, amice!" îşi zise Maigret, gândindu-se la vizita pe care i-o făcuse fata în cursul nopţii.

— Nu ne ferim de Leontine, continuă Naud. Mă ştie de când eram mic de tot. E în familia noastră de... de când, Leontine?

— De la prima mea împărtăşanie, domnule.

— Mai doriți puțină supă? Nu?... Vedeți, mă aflu într-o situație jenantă şi mă întreb uneori dacă nu cumva cumnatul meu a făcut o greşeală de tactică... îmi veți răspunde că el cunoaşte mai bine aceste lucruri decât mine, pentru că asta e meseria lui... Dar, de când trăieşte la Paris, poate că a uitat puțin atmosfera din provincie.

Ar fi fost tare greu să crezi că nu era sincer, căci vorbea cu uşurința omului care spune tot ce are pe suflet. Stătea acolo, cu picioarele întinse, umplându-şi pipa, în timp ce Maigret termina de mâncat. Erau învăluiți de o căldură plăcută, cafeaua râşnită parfuma bucătăria, în timp ce, în întunericul din curte, valetul fluiera uşor ocupându-se cu țesălatul.

— Aş vrea să mă înțelegeți bine... Din timp în timp, se întâmplă să circule zvonuri despre unul sau altul... Ştiu că, de data asta, acuzația e gravă... Mă întreb totuşi dacă nu e mai bine să fie tratată cu dispreț... Ați acceptat să răspundeți invitației cumnatului meu... Ne-ați făcut onoarea să veniți... La ora aceasta, puteți fi sigur că deja se ştie... Limbile sunt slobode... Presupun că veți interoga oamenii?... Imaginația lor se va înfierbânta şi mai mult, şi iată de ce, sincer vorbind, mă întreb dacă asta e o metodă bună... Nu mai mâncați ? Dacă nu sunteți friguros, vă propun să mă însoțiți în mica inspectare a proprietății pe care o fac în fiecare dimineață.

Maigret îşi îmbrăcă pardesiul în momentul în care servitoarea cobora din camera ei, căci se trezea cu o oră mai târziu decât bucătăreasa. O uşă se deschise spre curtea rece şi umedă. Timp de o oră, merseră de la un staul la altul, în timp ce bidoanele cu lapte erau încărcate într-o camionetă.

Câteva vaci erau duse chiar în acea zi la un târg din apropiere, şi văcarii în haine închise la culoare le adunau la un loc. În fundul curții, se aflau un mic birou, o sobă

mică şi rotundă, o masă, registre, stelaje, un angajat cu cizme ca şi patronul lui.

— Mă scuzați o clipă ?

O singură lumină era aprinsă la primul etaj la casei. Se scula doamna Naud. Groult-Cotelle încă mai dormea. La fel si fata. Servitoarea făcea curat în sufragerie. Şi, în întunericul curților si acareturilor, bărbați şi animale se deplasau de colo-colo, şi motorul camionetei duduia.

— Gata... am dat câteva ordine... Mai târziu, mă voi duce cu maşina la târg, căci trebuie să mă întâlnesc acolo cu câțiva colegi... Dacă ați avea timp şi dacă aş şti că vă interesează, v-aş explica mecanismul afacerii mele. în celelalte ferme, cresc vaci obişnuite, lucrând în acelaşi timp pentru fabrica de lapte... Aici însă, ne ocupăm mai ales de animale de rasă selecționate, cele mai multe fiind vândute în străinătate...

Trimit şi în America de Sud... Acum, vă stau la dispoziție... Peste o oră se va face ziuă... Dacă aveți nevoie de maşină. Sau dacă vreți să-mi puneți întrebări... Nu vreau să vă stingheresc cu nimic... Simțiți-vă ca acasă... Părea un om deschis când vorbea astfel, şi nu se încruntă deloc când Maigret îi răspunse:

— Păi, dacă îmi dați voie, mă voi duce să fac o mică plimbare...

Pământul mustea, ca şi cum canalul, care se vedea pe stânga, ar fi dat pe dinafară. La dreapta, se întindea taluzul căii ferate. La aproximativ un kilometru, se zărea o lumină puternică, probabil cea a gării, căci se afla foarte aproape de semafoarele verzi şi roşii. întorcând capul către casă, Maigret constată că alte două ferestre se luminaseră la primul etaj, şi se gândi la Alban Groult-Cotelle, întrebându-se de ce fusese neplăcut surprins când aflase că acesta era căsătorit.

Cerul nu mai era chiar atât de negru. Una dintre primele case zărite de Maigret, după ce făcu la stânga în fața gării şi intră în sat, avea lumina aprinsă la parter şi o firmă pe care scria Lion d'Or. Intră. Se pomeni într-o sală lungă şi joasă, unde totul era maroniu, pereții, grinzile tavanului, mesele lungi şi lustruite şi băncile cu spetează. în fund de tot, se afla un cuptor de bucătărie care nu era aprins. O femeie fără vârstă, aplecată peste un mănunchi de vreascuri ce ardeau încetişor în vatră, prepara cafeaua.

Femeia întoarse capul o clipă spre noul-venit, nu zise nimic, şi Maigret se aşeză în lumina chioară a unei lămpi pline de praf.

— Aş vrea un păhărel de rachiu de țară! Zise el, scuturându-şi pardesiul, pe care umezeala zorilor aşternuse perle cenuşii.

Ea nu răspunse, şi Maigret crezu că nu auzise. Continua să amestece cu o linguriță într-un vas unde clocotea o cafea nu prea apetisantă şi, când aceasta fu pe placul ei, turnă într-o ceaşcă, o aşeză pe o tavă şi se îndreptă spre scară, zicând:

— Cobor imediat.

Maigret fu convins că era cafeaua lui Cavre, şi nu se înşela. Avu certitudinea câteva clipe mai târziu, zărindu-i pardesiul în cuier. Cineva mergea deasupra capului său, se auzea zvon de voci, dar nu înțelegea ce se spunea. Trecură cinci minute. Apoi alte cinci. Maigret lovea zadarnic, din când în când, în lemnul mesei, cu o monedă.

În sfârşit, după un sfert de oră, femeia coborî, şi mai puțin amabilă ca înainte.

— Ce mi-ai cerut ?

— Un pahar de alcool de țară.

— N-am.

— Nu aveți rachiu ?

— Am coniac, nu rachiu.

— Atunci, dați-mi un coniac.

Femeia îl servi într-un pahar al cărui fund era atât de gros, încât nu mai rămânea loc pentru băutură.

— Auziți, doamnă, la dumneavoastră a tras aseară unul dintre prietenii mei?

— Nu ştiu dacă vă e prieten.

— Cel care s-a sculat mai adineauri.

— Am un călător căruia i-am dus cafeaua.

— Aşa cum îl cunosc, cred că v-a pus o mulțime de întrebări... nu-i aşa? Se dusese să ia o cârpă ca să şteargă mesele, acolo unde consumatorii din ajun lăsaseră cercuri de lichid.

— Aici şi-a petrecut Albert Retailleau seara dinaintea morții?

— Si ce dacă ?

— Era un băiat de treabă, cred. Mi s-a spus că, în seara aceea, jucase cărți. Belota e la modă pe-aici ?

— Da.

— A jucat deci cărți cu prietenii lui. Locuia cu mama lui, nu-i aşa? O femeie de treabă, dacă nu mă înşel.

— Hram!...

— Ce-ați spus?

— N-am spus nimic. Dumneavoastră vorbiți tot timpul şi nu ştiu unde vreți să ajungeți.

Sus, la etaj, inspectorul Cavre se îmbrăca.

— Locuieşte departe de-aici?

— La capătul străzii, într-o curticică... o casă cu trei trepte de piatră.

— Amicul meu, Cavre, care stă aici, n-a fost încă la ea?

— Mă întreb cum ar fi putut să se ducă, când omul ăsta abia s-a sculat!

— Stă aici câteva zile ?

— Nu l-am întrebat.

Femeia deschise ferestrele ca să împingă obloanele şi se putu vedea lumina lăptoasă de afară.

— Credeți că Retailleau era beat în noaptea aceea ?

Ea îi răspunse, brusc agresivă:

— Nu mai beat decât dumneata, care bei deja coniac la opt dimineața!

— Cât vă datorez ?

— Doi franci.

Hanul Trois Mules, puțin mai modern, se afla exact în față, dar comisarul consideră inutil să intre. Un fierar aprindea focul. O femeie, în prag, arunca apa murdară pe stradă. O sonerie stridentă, care îi aminti lui Maigret de copilărie, răsună deodată, şi un puştan în saboți ieşi, cu o pâine sub braț, din prăvălia unui brutar.

Perdele uşoare se mişcau la trecerea lui. O mână şterse un geam aburit şi apăru fața ridată a unei bătrâne, cu cearcăne roşii la ochi, ca ale inspectorului Cadavre. Biserica, aflată la dreapta, era acoperită cu țiglă, pe care ploaia o făcuse neagră şi lucitoare; de-acolo ieşea o femeie, o femeie de vreo cincizeci de ani, foarte slabă, foarte dreaptă, îmbrăcată în negru, ținând în mână o carte de rugăciuni învelită în pânză neagră.

Maigret rămase în picioare, neştiind ce să facă, în colțul acelei piețe mici unde un panou semnalizator le anunța automobiliştilor: „Scoală". O urmărea pe femeie cu privirea. O văzu dispărând, la capătul străzii, într-un fel de fundătură, si atunci înțelese că era doamna Retailleau; îşi zise că încă nu dăduse ochii cu Cavre şi grăbi pasul.

Nu se înşelase. Ajuns la colțul străduței, o văzu pe femeie urcând scara de trei trepte a unei căsuțe şi scoțând cheia din geantă. După câteva clipe, Maigret bătea la uşa cu geam, în spatele căreia cădea o perdea din dantelă, cu ochiuri largi.

— Intră.

Abia avusese timp să-şi scoată haina şi voalul de crep. Cartea de rugăciuni se afla încă pe muşamaua mesei. Focul era aprins într-o sobă din email alb, având partea de deasupra bine frecată cu glaspapir.

— Vă rog să mă scuzați, doamnă, că vă deranjez. Sunteți doamna Retailleau, nu-i aşa? Nu era prea mândru de el, pentru că femeia nu îl încuraja nici cu vorba, nici cu gestul. Stătea în picioare, cu mâinile pe burtă, palidă la față. Aştepta.

— Am sarcina să fac o anchetă în legătură cu zvonurile despre moartea fiului dumneavoastră...

— De către cine ?

— Sunt comisarul Maigret, de la Poliția Judiciară. Mă grăbesc să adaug că ancheta pe care o fac în acest moment este neoficială.

— Ce înseamnă asta?

— Că Justiția nu a preluat în mod oficial cazul.

— Care caz ?

— Cunoaşteți, doamnă, si îmi cer scuze că vorbesc despre lucruri atât de dureroase, că s-au răspândit unele zvonuri despre moartea fiului dumneavoastră...

— Gura lumii slobodă...

Ca să câştige timp, Maigret se întorsese spre o fotografie, aflată într-o ramă ovală din lemn auriu, agățată la stânga bufetului de bucătărie din lemn de nuc. Era poza unui bărbat de vreo treizeci de ani, cu părul tuns perie şi gura umbrită de mustăți groase.

— E soțul dumneavoastră?

— Da...

— Dacă nu mă înşel, ați avut nefericirea să-1 pierdeți în urma unui accident, pe când fiul era încă mic. După câte mi s-a spus, ați fost obligată să intentați proces fabricii de lapte unde lucra, ca să obțineți o pensie.

— Astea-s poveşti. Nici vorbă de proces. Domnul Oscar Drouhet, directorul fabricii de lapte, a făcut ceea ce trebuia să facă.

— Şi mai târziu, când fiul dumneavoastră a ajuns la vârsta la care putea lucra, l-a luat în biroul său. Mi se pare că fiul dumneavoastră era contabilul lui.

— Îndeplinea funcţia de subdirector. Ar fi avut si titlul dacă n-ar fi fost atât de tânăr.

— Nu aveţi o fotografie de-a lui? Maigret regretă aceste vorbe căci, în acel moment chiar, zări o fotografie mică pe un gheridon acoperit cu pluş roşu. O luă repede, de teamă ca femeia să nu se opună.

— Ce vârstă avea când a fost făcută fotografia?

— Nouăsprezece. Anul trecut. Un tânăr frumos, sănătos, viguros, cu o faţă puţin cam mare, cu buza de jos groasă, cu ochii strălucind de veselie. Doamna Retailleau aştepta, tot în picioare, oftând.

— Nu era logodit ?

— Nu.

— Nu ştiţi să fi avut o legătură cu vreo fată ?

— Fiul meu era prea tânăr ca să se ocupe de femei. Era serios. Se gândea doar la carieră. Nu asta spuneau însă privirea înflăcărată a tânărului, părul aspru şi lucitor, corpul lui viguros.

— Ce reacţie aţi avut când... Vă cer scuze...
Cred că înţelegeţi la ce mă gândesc... Aţi crezut că a fost un accident?

— Trebuie să cred asta...

— Vreau să spun, nu aţi avut nici o bănuială?...

— Ce bănuială ?

— Nu v-a vorbit niciodată de domnişoara Naud?... Nu i se întâmpla să se întoarcă noaptea târziu ?

— Nu.

— Domnul Naud nu v-a vizitat de atunci niciodată ?

— N-avem nici o treabă unul cu altul.

— Desigur... Dar ar fi putut... Nici domnul Groult-Cotelle, bineînțeles ? Era o idee ? Maigret avu impresia că, o clipă, ochii femeii avuseseră o strălucire mai dură.

— Nici el, răspunse ea.

— Prin urmare, dezaprobați zvonurile care circulă despre împrejurările acestei drame...

— Da. Nu le ascult. Nu vreau să le cunosc. Dacă v-a trimis domnul Naud, îi puteți repeta ceea ce v-am spus. Preț de câteva secunde, Maigret rămase nemişcat, cu ochii pe jumătate închişi, repetându-şi fraza, vrând parcă să şi-o întipărească în memorie: „Dacă v-a trimis domnul Naud, îi puteți repeta ceea ce v-am spus". Ştia oare că Etienne Naud îl primise în ajun pe Maigret la gară? Ştia că el era acela care, indirect, îl făcuse să vină de la Paris? Sau era doar o bănuială?

— Scuzați-mă pentru libertatea pe care mi-am luat-o, doamnă, mai ales la o astfel de oră.

— Nu mai există aşa ceva pentru mine.

— La revedere, doamnă...

Femeia îl lăsă să se îndrepte spre uşă şi o închise în urma lui, fără o vorbă, fără un gest.

După nici zece paşi, comisarul îl zărea pe inspectorul Cavre aşteptând pe trotuar, de parcă ar fi stat la pândă. Cavre aştepta ieşirea lui Maigret ca să stea şi el de vorbă cu mama lui Albert? Maigret vru să fie cu sufletul împăcat. Discuția dinainte îi cam stricase dispoziția şi nu-i displăcea să-i joace o farsă fostului său coleg.

Aprinzându-şi din nou pipa, pe care o stinsese presând-o cu degetul mare înainte de a intra în casa doamnei Retailleau, traversă strada şi se proțăpi pe marginea trotuarului opus, exact în fața lui Cavre, şi rămase pe loc, ca şi cum ar fi fost hotărât să nu se mişte de-acolo.

Târguşorul prindea viaţă. Copiii se îndreptau spre şcoala a cărei poartă mare de fier dădea spre mica piaţă din faţa bisericii. Cei mai mulţi veneau de departe, înfofoliţi cu fulare, cu şosete groase de lână albastră sau roşie în picioarele încălţate cu saboţi. „Ei bine, amice Cavre, acum e rândul tău! Du-te!" părea că spune Maigret, ai cărui ochi sclipeau răutăcios.

Cavre nu se mişca, se uita în altă parte, ca un om care era mult mai presus de toate aceste glume. Să-1 fi chemat doamna Retailleau la Saint-Aubin ? Posibil. Era o femeie ciudată, tare greu de caracterizat. Avea ceva de ţărancă în ea. Avea o neîncredere aproape congenitală. Dar avea şi ceva din marea burghezie de provincie.

În spatele atitudinii sale reci, se simţea o mândrie de neştirbit. Până şi nemişcarea ei era impresionantă ! Tot timpul cât fusese la ea în casă, nu făcuse nici un pas, nici un gest, încremenise, aşa cum se spune că încremenesc unele animale în faţa primejdiei, prefăcându-se că sunt moarte, şi abia dacă îşi mişcase buzele ca să spună câteva cuvinte.

„Ei bine, ce faci, amice Cavre? Hotărăşte-te... Fă ceva..." Cavre bătea pasul pe loc ca să se încălzească, dar nu părea hotărât să facă vreun demers, atâta timp cât Maigret stătea cu ochii pe el. Situaţia era ridicolă. Ar fi fost o copilărie să se încăpăţâneze, şi totuşi Maigret se încăpăţână. Şi nu câştigă nimic.

La opt şi jumătate, un bărbat mic de statură, roşu la faţă, ieşi din casă, se îndreptă spre primărie şi descuie uşa. In clipa următoare, Cavre intra în urma lui.

Era chiar primul demers pe care Maigret intenţiona să-1 facă: să ia informaţii de la autorităţile locale. Fostul său coleg i-o luase înainte şi acum nu mai avea ce face decât să aştepte şi el.

Capitolul 3

Un domn incomod

Mai târziu, acesta avea să fie pentru Maigret un subiect tabu: niciodată nu a mai vorbit despre ziua aceea, mai ales despre dimineața respectivă şi, probabil, a făcut imposibilul ca să nu se mai gândească la ea. Lucrul cel mai derutant: nu mai era Maigret.

Căci, în fond, ce reprezenta el la Saint-Aubin? Nimic. Justin Cavre, de exemplu, intrase înaintea lui la primărie. Maigret rămăsese de căruță în stradă, între acele case care, sub un cer ce te ducea cu gândul la un panariţiu gata să crape, păreau nişte ciuperci mari şi veninoase. Ştia că se uitau la el. în spatele tuturor perdelelor, ochi anonimi erau îndreptați țintă spre comisar.

Fireşte, nu-i păsa de părerea câtorva femei bătrâne sau de nevasta măcelarului. Oamenii puteau să-1 ia drept cine voiau ei şi chiar să izbucnească în râs la trecerea lui, aşa cum făcuseră câțiva puştani intrând la şcoală.

Numai că simțea că nu mai e Maigret, cel cu care se obişnuise. Poate că exagera spunând că nu se simțea în pielea lui, şi totuşi, nu era departe. Ce s-ar fi întâmplat, de exemplu, dacă ar fi intrat în sala văruită în alb a primăriei şi ar fi bătut la uşa vopsită în gri pe care, cu litere negre, stătea scris cuvântul „Secretariat" ? Ar fi fost rugat să-şi aştepte rândul, ca la eliberarea
unui act de naştere ori pentru o cerere de ajutor. Şi, în acest timp, numitul Cadavre ar fi continuat, în biroul supraîncălzit, să-1 interogheze în voie pe secretar.

Maigret nu se afla acolo în calitate oficială. Nu putea să spună că era trimis de Poliția Judiciară ; iar în ceea ce priveşte numele său, poate că nimeni nu-1 cunoştea în satul acela înconjurat de mlaştini vâscoase şi de ape stătătoare.

De altfel, făcu puțin mai târziu cunoştință cu ele. Aştepta neliniştit ieşirea lui Cavre. Şi, în acest timp, îi trecu prin minte chiar una dintre ideile cele mai aiuritoare din cariera lui. Fu gata să se ia după fostul său coleg, să-1 urmărească pas cu pas, ba chiar să-i spună direct: „Ascultă, Cavre, nu e cazul să vedem care pe care. Nu ai venit aici în plimbare. Te-a chemat cineva. Spune-mi cine si cu ce misiune ai fost însărcinat..."

Cât de uşoară i se părea în acel moment o anchetă adevărată, o anchetă oficială! Dacă s-ar fi aflat în misiune într-un loc de resortul său, ar fi intrat pur şi simplu în biroul poştei: „Comisar Maigret. Faceți-mi imediat legătura cu Poliția Judiciară... Alo !... Tu eşti, Janvier?... Sari într-o maşină... Vino aici... Când îl vei vedea ieşind pe numitul Cadavre... Bineînțeles, Justin Cavre... Bun... Te ții după el şi nu-1 scapi..."

Cine ştie? Poate că l-ar fi pus sub urmărire şi pe Etienne Naud, pe care îl văzuse trecând la volanul maşinii, îndreptându-se spre Fontenay. E uşor să fii Maigret! Dispui de un întreg mecanism perfecționat. Şi, în plus, îți pronunți neglijent numele, şi oamenii, uluiți, fac pe dracu' în patru ca să-ți fie pe plac.

Or, aici, era atât de puțin cunoscut, încât, în pofida articolelor şi fotografiilor apărute frecvent în ziare, un Etienne Naud, la gară, se îndreptase spre Justin Cavre.

ÎI primise bine, pentru că fusese trimis de cumnat, judecătorul de instrucție. Dar, în realitate, nu părea că se întreabă pentru ce venise? Cam acesta fusese sensul primirii care i se făcuse:

„Cumnatul meu, Brejon, este un drăguț care, bineînțeles, ne vrea binele, dar a plecat de mult timp din Saint-Aubin şi îşi face idei greşite despre cele întâmplate. E amabil din partea dumneavoastră că ați venit. Vă primim cum putem mai bine. Mâncați. Beți. Faceți cu mine turul proprietății. Dar nu vă credeți obligat să mai stați într-un ținut umed şi lipsit de farmec. Şi să nu vă credeți obligat nici să vă ocupați de această poveste, care nu are importanță şi ne priveşte doar pe noi".

La urma urmelor, pentru cine lucra el? Pentru Etienne Naud. Numai că Etienne Naud, în mod vădit, nu ținea să facă o anchetă serioasă. Iar incidentul de noaptea trecută era culmea culmilor! Acea Genevieve care venise în camera lui ca să-i spună: „Am fost amanta lui Albert Retailleau. Sunt însărcinată cu el. Dar, dacă suflați o vorbă, îmi pun capăt zilelor..." Or, dacă era cu adevărat amanta lui Albert, acuzațiile împotriva lui Naud căpătau o consistență periculoasă. Se gândise fata la asta? O făcuse înadins?

Şi chiar şi mama victimei, care nu spusese nimic, nu afirmase nimic, nu negase nimic, transmițându-i, în fond, prin atitudinea ei: „De ce te amesteci?" Pentru toată lumea, chiar şi pentru bătrânele pitulate în spatele perdelelor date uşor într-o parte, chiar şi pentru puştanii care, mai adineauri, treceau pe lângă comisar şi întorceau capul ca să se uite în sus la el, era un intrus, un nedorit. Mai rău! Era un individ de care nu puteai fi sigur, venit nu se ştie de unde, pentru nu se ştie ce.

Astfel încât, dat fiind decorul, cu mâinile în buzunarele pardesiului gros, avea impresia că e unul dintre acele personaje dezagreabile, chinuite de un viciu ascuns, care bântuie prin preajma porții Saint-Martin şi prin alte locuri, cu umerii căzuți, privind în toate părțile, ştergând zidurile caselor la vederea unui agent de la Brigada de Moravuri.

Se lăsa oare influențat de Cavre ? Îi venea să trimită după valiză acasă la Naud, să ia primul tren şi să-1 anunțe pe judecătorul de instrucție

Brejon: „Cei de acolo nu mă vor... Cumnatul dumneavoastră să se descurce..."

Intrase totuşi în primărie, în timp ce inspectorul se îndepărta, cu o servietă din piele sub braț, ceea ce, în ochii locuitorilor, probabil că îi conferea importanță, făcându-1 să treacă drept vreun om al legii.

Secretarul primăriei, care mirosea urât, nu se ridică.

— Ce doriți ?

— Sunt comisarul Maigret, de la Poliția Judiciară. Mă aflu la Saint-Aubin în misiune neoficială si as vrea să vă cer câteva informații. Celălalt ezita, stingherit, arătându-i totuşi lui Maigret un scaun cu fundul din pai.

— Detectivul particular care a ieşit de aici v-a spus pentru cine lucrează?

Secretarul nu înțelegea sau se prefăcea că nu înțelege întrebarea. Şi avu aproape aceeaşi atitudine şi față de celelalte întrebări puse de comisar.

— Îl cunoşteați pe Albert Retailleau. Spuneți-mi ce părere aveți despre el.

— Era un băiat de treabă... Da, se poate spune că era un băiat de treabă... Nu i se putea reproşa nimic...

— Umbla după femei?

— Era tânăr, nu ? Nu ştim totdeauna ce fac cei tineri. Dar, de umblat, nu se poate spune că umbla după femei...

— Avea relații cu domnişoara Naud?

— Aşa s-a spus... Au circulat tot felul de zvonuri... Dar zvonurile nu sunt decât zvonuri...

— Cine a descoperit cadavrul ?

— Ferchaud, şeful de gară... A telefonat la primărie, iar adjunctul a telefonat imediat la jandarmeria din Benet, fiindcă nu există brigadă la Saint-Aubin...

— Ce a spus doctorul care a examinat cadavrul?

— Ce să spună?... A constatat decesul... La o adică, nici nu prea mai era cadavru... Trenul a trecut peste el...

— A putut fi recunoscut Albert Retailleau ?

— Poftim?... Bineînțeles... Era cu siguranță Retailleau...

— La ce oră a trecut ultimul tren ?

— La cinci și șapte minute dimineața...

— Oamenilor nu li s-a părut ciudat că Retailleau se afla pe calea ferată la cinci dimineața, în plină iarnă? Răspunsul secretarului fu de-a dreptul monumental :

— Era un ger uscat.

— Şi totuşi, au circulat zvonuri...

— Zvonuri, da... N-ai ce să le faci...

— Sunteți de părere că moartea a fost naturală?

— E greu să-ți faci o părere. Maigret se referea la doamna Retailleau?

— O femeie foarte cumsecade. Nimic de zis despre ea. Amintea de Naud?

— Un om tare amabil! Si tatăl lui, care a fost consilier general, era un om minunat... îi punea întrebări despre fată?

— O domnişoară drăguță...

— Serioasă ?

— Sigur că trebuie să fie serioasă... Iar mama ei e una dintre persoanele de cea mai bună calitate de la noi... Totul era spus fără convingere, cu amabilitate, atâta tot, de către bărbatul acela care se scărpina în nas şi privea apoi cu interes la ce scosese din el.

— Şi domnul Groult-Cotelle ?

— Şi el un om foarte cumsecade. Nu e deloc cu nasul pe sus...

— E în relații foarte intime cu familia Naud ?

— Da, se vizitează des. Sunt din aceeaşi lume, nu?

— În ce zi a fost găsită şapca lui Retailleau, nu departe de casa Naud?

— În ce zi?... Păi... I-au găsit măcar şapca?

— Mi s-a spus că un anume Deşire, care colectează laptele pentru fabrică, a găsit şapca în papura de pe marginea canalului...

— Aşa s-a spus...

— Nu-i adevărat?

— E greu de ştiut dacă e adevărat. Deşire umblă mai mult beat.

— Si când anume e beat?...

— Când zice una, când zice alta...

— Dar şapca! Şapca e un obiect care poate fi văzut, care poate fi pipăit. Unii au văzut-o...

— A!

— La ora asta, trebuie să fie undeva...

— Poate... Nu ştiu... Vedeți, nu suntem de la poliție şi nu ne amestecăm în ceea ce nu ne priveşte...

Era cât se poate de clar că individul murdar, cu aerul lui idiot, era tare mulțumit că îl pusese la punct pe parizian.

Câteva minute mai târziu, Maigret era în stradă, fără să fi aflat mai multe ca înainte, sau poate având acum certitudinea că nimeni nu îl va ajuta să descopere adevărul. Şi dacă nimeni nu dorea acest adevăr, ce mai căuta el acolo?

Nu era mai bine să se întoarcă la Paris şi să-l anunțe pe Brejon: „Cumnatul dumneavoastră nu tine să se facă o anchetă asupra acestei poveşti... Nimeni de-acolo nu vrea asta... M-am întors... Rudele dumneavoastră mi-au oferit o cină excelentă..."

Recunoscu, după tăblița aurie, casa notarului, care fusese probabil cea a tatălui lui Brejon şi a surorii sale, devenită doamna Naud. Era o casă mare, din piatră gri şi avea, în lumina cenuşie a cerului, acelaşi aspect etern şi de nepătruns ca şi restul târgului.

Trecu pe lângă Lion d'Or. în han era cineva care vorbea cu patroana şi avu impresia că vorbeau despre el, că veneau spre fereastră ca să-l privească. Se apropia un ciclist. Maigret îl recunoscu, dar nu avu timp să se întoarcă. Era Alban Groult-Cotelle, care venea cu bicicleta de la familia Naud. Bărbatul sări jos de pe bicicletă.

— Îmi pare bine că vă întâlnesc... Suntem la doi paşi de casa mea... Vreţi să-mi faceţi plăcerea să veniţi să bem ceva?... Ţin mult la asta!... Casa mea e foarte modestă, dar încă mai am câteva sticle de porto...

Maigret îl urmă. Nu spera mare lucru, dar îl însoţea pentru că era mai bine decât să bată străzile satului ostil. Casa era mare. De departe, era atrăgătoare, solidă, masivă, poarta neagră de fier şi acoperişul înalt învelit cu ţiglă făcând-o să semene cu o fortăreaţă burgheză.

Înăuntru, totul avea un iz de sărăcie şi delăsare. Servitoarea, cu faţa arţăgoasă, era o îngălată, şi totuşi, după unele priviri, Maigret înţelese că Groult-Cotelle se culca cu ea.

— Scuzaţi dezordinea... Trăiesc singur, celibatar. In afara cărţilor, nimic nu mă interesează, astfel încât... Astfel încât tapetul de hârtie se dezlipea de pe pereţi, atins de umezeală, perdelele erau cenuşii de praf şi trebuia să încerci trei-patru scaune ca să găseşti unul care să stea drept pe toate cele patru picioare. Ca să facă economie la lemne, probabil că încălzeau o singură încăpere, la parter salon, sufragerie şi bibliotecă totodată. Ba era acolo chiar şi un divan, unde Maigret bănuia că Alban dormea de cele mai multe ori.

— Luaţi loc, vă rog... Chiar că e păcat că nu aţi venit vara, când ţinutul nostru arată ceva mai bine... Ce părere aveţi despre prietenii mei Naud?... Ce familie adorabilă!... îi cunosc... N-ai să găseşti un om mai bun ca Naud... Poate că nu prea profund... Poate puţintel cam mândru... Dar de

o mândrie atât de naivă, atât de sinceră... Stiti că e foarte bogat?

— Şi Genevieve Naud ?

— Pur şi simplu fermecătoare... Da, se poate spune că e fermecătoare...

— Sper că voi avea ocazia s-o văd, că indispoziția ei va fi doar trecătoare...

— Desigur... Desigur... Tinerele, nu-i aşa?... în sănătatea dumneavoastră...

— Îl cunoşteați pe Retailleau ?

— Din vedere... Se pare că mama lui e o persoană foarte bine... Dacă mai rămâneți puțin timp, o să vă arăt ținutul, pentru că, pe ici, pe colo, sunt sate si oameni interesanți... Unchiul meu, generalul, spunea că numai la țară şi în special în Vandeea noastră...

Destul! Dacă Maigret l-ar fi lăsat să vorbească, Groult-Cotelle ar fi istorisit povestea tuturor familiilor din ținut.

— Sunt obligat să vă părăsesc...

— Ancheta, aveți dreptate... Faceți progrese?... Aveți vreo speranță?... După părerea mea, ar trebui pus mână pe persoana care se află la baza tuturor acestor zvonuri false...

— Bănuiți pe cineva?

— Eu?... Deloc!... Să nu credeți cumva că am cea mai mică idee în această privință... Probabil că ne vom revedea diseară. Etienne m-a invitat la cină şi, dacă nu voi fi prea ocupat... Cu ce să fie ocupat, Dumnezeule ? Îți venea să crezi că, în acel ținut, cuvintele nu aveau acelaşi sens ca în alte părți.

— Ați auzit vorbindu-se de şapcă ?

— Care şapcă?... A, da!... Nu înțelegeam... Am auzit ceva vag... Dar e adevărat?... Chiar a fost găsită?... Asta e cheia?... Nu, nu asta era cheia. De exemplu, mărturisirea fetei era la fel de gravă ca descoperirea şepcii. Dar se putea pune bază pe această mărturisire ?

Cinci minute mai târziu, Maigret suna la uşa doctorului. Mai întâi, o servitoare mică de statură îi răspunse că doctorul primea la consultaţie la ora unu. Insistă. Îl duse într-un garaj, unde un tip înalt şi sangvinic se ocupa cu reparatul unei motociclete.

Mereu acelaşi refren:

— ... Comisarul Maigret... Poliţia Judiciară... În calitate neoficială...

— Daţi-mi voie să vă conduc în cabinetul meu şi să mă spăl pe mâini...

Maigret aşteptă lângă masa acoperită cu o muşama, ce servea la examinarea bolnavilor.

— Prin urmare, sunteţi faimosul comisar Maigret?... Am auzit deseori de dumneavoastră... Am un coleg, la treizeci şi cinci de kilometri de-aici, care urmăreşte toate faptele diverse din ziare... Dacă ar şti că vă aflaţi la Saint-Aubin, ar da fuga încoace... Dumneavoastră v-aţi ocupat, nu-i aşa, de cazul Landru?...

Nimerise peste unul dintre puţinele cazuri în care Maigret nu jucase nici un rol.

— Cărui fapt datorăm onoarea prezenţei dumneavoastră la Saint-Aubin?... Pentru că e o onoare... Beţi ceva... Unul dintre băieţii mei e bolnav şi l-am instalat în salon, pentru că e mai cald... De aceea vă primesc aici... Un păhărel, da? Şi asta a fost tot, doar un păhărel.

— Retailleau?... Un băiat amabil... Cred că era un fiu bun... In orice caz, mama lui, care e pacienta mea, nu s-a plâns niciodată de el... Femeia asta are mult caracter... Ar merita o cu totul altă situaţie decât are... De altfel, e de familie bună... Toţi au fost tare miraţi când s-a căsătorit cu Joseph Retailleau, care era doar muncitor la fabrica de lapte... Etienne Naud?... O figură... Vânăm împreună... Ocheşte grozav... Groult-Cotelle?... Nu, nu se poate spune că e vânător, dar asta pentru că e foarte miop... Văd că de-

ja cunoaşteţi pe toată lumea... Aţi dat ochii şi cu Tine?... încă nu o cunoaşteţi pe Tine?...

Băgaţi de seamă că pronunţ acest cuvânt foarte respectuos, ca fiecare locuitor din Saint-Aubin... Tine este mama doamnei Naud... Doamna Brejon, dacă preferaţi... Are un fiu judecător de instrucţie la Paris... Da, pe el trebuie să-l cunoaşteţi... Ea însăşi s-a născut La Noue, o mare familie din Vandeea... Nu vrea să fie o povară pentru fiica şi ginerele ei, şi trăieşte singură, lângă biserică... optzeci şi doi de ani şi e încă sănătoasă tun, una dintre cele mai rare cliente ale mele...

Rămâneţi câteva zile la Saint-Aubin? Poftim?... Şapca?... A, da! Nu, n-am auzit personal... în fine, am auzit vag nişte zvonuri... înţelegeţi, toate astea vin cam târziu... Dacă aş fi ştiut, pe moment aş fi făcut autopsia... dar puneţi-vă în locul meu... Mi s-a spus că bietul băiat a fost călcat de tren... Constat că, într-adevăr, a fost călcat de tren şi, bineînţeles, îmi fac raportul în acest sens...

Maigret, încruntat, ar fi jurat că toţi se înţelesesem între ei, că, ursuzi sau bine dispuşi, ca doctorul, îl trimiteau unul la altul ca pe o minge, făcându-si cu ochiul.

Cerul era aproape senin. Reflexele jucau pe suprafaţa tuturor băltoacelor şi noroiul lucea pe alocuri. Comisarul străbate încă o dată strada principală, căreia nu îi reţinuse numele, dar care probabil că se numea strada Republicii.

Îi trecu prin minte să intre la Trois Mules, în faţă la Lion d'Or, unde fusese atât de prost primit dimineaţă. Sala e mai luminoasă, dată cu var, cu cromolitografii înrămate şi fotografia unui preşedinte al Republicii de acum treizecipatruzeci de ani.

În spate se află o altă sală, pustie şi mohorâtă, cu ghirlande de hârtie, şi o estradă, care indică locul unde se dansează duminica. La o masă stau patru bărbaţi, în faţa unei sticle cu vin tare şi parfumat, şi, la intrarea comisarului,

unul dintre cei patru tuşeşte cu înțeles, ca şi cum i-ar anunța pe ceilalți: „Iată-1..."

Maigret se aşează pe una dintre bănci, la celălalt capăt. Şi, de data asta, simți că ceva era schimbat. Bărbații au tăcut. Cu siguranță că nu stăteau acolo, înainte de sosirea lui, cu coatele pe masă, bând şi uitându-se unii la alții fără să spună nimic.

Joacă o scenă mută, coatele se apropie, umerii se ating uşor şi, în sfârşit, cel mai în vârstă, care avea biciul de căruțaş aşezat lângă el, scuipă pe jos, ceea ce îl făcu pe unul dintre ei să izbucnească în râs.

Scuipatul îi era adresat lui Maigret?

— Cu ce să vă servesc ? îl întrebă o femeie încă tânără, care purta în brațe un copilaş mânjit la gură şi-şi ținea un şold mai sus decât celălalt.

— Vin roze.

— O juma' de vin?

— Vă rog...

Trase scurt şi des din pipă, cu înverşunare, căci aici nu mai e vorba de ostilitatea vizibilă ori camuflată pe care o întâlnise până acum: cei de față îl sfidau, ba s-ar zice chiar că îl provocau.

— Ce să-ți spun, fiule, pe lumea asta e nevoie de toate meseriile, rosti căruțaşul, după o lungă tăcere si fără să fi fost întrebat. La care ceilalți izbucniră în râs, ca si cum aceste cuvinte simple ar fi avut pentru ei o savoare extraordinară. Numai unul nu râdea, un tânăr, un puştan de optsprezece-nouăsprezece ani, cu fața pătată de vărsat şi ochii spălăciți. Sprijinit într-un cot, se uita în ochii lui Maigret, ca si cum ar fi vrut să-1 facă să simtă toată ura şi disprețul lui.

— Trebuie să ai totuşi demnitate! mormăi altul.

— Când e vorba de bani, nu-ți mai trebuie demnitate...

Poate că asta nu însemna nimic, dar Maigret înțelesese. Nimerise, în sfârşit, peste micul grup al opoziției, cum se spune în politică. Cine ştie ? Poate că de la Trois Mules plecaseră toate zvonurile care circulau. Si, dacă acei oameni se luau de el, o făceau pentru că îl credeau plătit de Etienne Naud ca să înăbuşe adevărul.

— Auziți, domnilor... Se ridicase. Se apropiase de ei şi, deşi nu era timid, simți cum i se înroşesc urechile.

ÎI întâmpinară cu o tăcere de mormânt. Numai tânărul îl privea încă în față, în timp ce însoțitorii săi, puțin jenați, îşi fereau privirea.

— Fiind de-aici, ați putea oare să-mi dați câteva informații care să permită Justiției să-şi urmeze cursul?

Indivizii erau neîncrezători! Sigur, fraza măgulea, dar încă nu se predară, şi bătrânul mormăi, privindu-şi scuipatul care murdărea podeaua:

— Justiția cui ? A lui Naud ? Ca şi cum nu ar fi auzit, comisarul continuă, în timp ce patroana, cu copilaşul în brațe, se proțăpeşte în cadrul uşii de la bucătărie:

— Pentru asta, în primul rând, trebuie să găsesc două lucruri. Mai întâi, un prieten al lui Retailleau, un prieten adevărat, şi care, dacă e posibil, să fi fost cu el în ultima seară...

După mişcarea celor trei bărbați spre cel tânăr, Maigret pricepu că găsise omul.

— Apoi, trebuie să pun mână pe şapcă. înțelegeți ce vreau să spun.

— Haide, Louis! mormăi căruțaşul, pregătindu-şi o țigară.

Dar tânărul încă nu era convins.

— Cine v-a trimis ?

Era prima dată când Maigret se vedea obligat să dea socoteală unui țăran. Şi totuşi, era necesar. Ținea numaidecât să-1 îmblânzească.

— Sunt comisarul Maigret, de la Poliția Judiciară... Cine ştie? Poate că, din întâmplare, puştanul auzise de el. Din păcate, nici vorbă de asta.

— De ce ați tras la Naud?

— Pentru că a fost anunțat de sosirea mea si a venit să mă ia de la gară. Necunoscând pe nimeni aici...

— Există hoteluri...

— Nu ştiam...

— Cine stă în față ?

Acum el era cel interogat!

— Un detectiv particular...

— Pentru cine lucrează?

— Nu ştiu...

— De ce nu s-a făcut încă nici o anchetă? Sunt trei săptămâni de când a murit Albert.

„Foarte bine, băiete! Dă-i drumul!" par să-i spună cei trei bărbați adolescentului, care se luptă din greu cu timiditatea.

— Nu a făcut nimeni plângere.

— Adică, poți să omori pe oricine, şi dacă nu face nimeni plângere...

— Medicul a tras concluzia că a fost un accident...

— A fost acolo când s-a întâmplat?

— Imediat ce voi fi în posesia unor elemente suficiente, ancheta va deveni oficială...

— Ce fel de elemente ?

— De exemplu, dacă am putea dovedi că acea şapcă a fost găsită între casa familiei Naud şi locul unde a fost descoperit cadavrul...

— Trebuie să-1 duci la Deşire, zice cel mai gras dintre bărbați, care poartă haine de tâmplar. Mai dă-ne un rând, Melie... Şi mai adu un pahar...

Pentru Maigret, asta era deja o victorie.

— La ce oră a părăsit Retailleau cafeneaua în seara aceea?

— Să fi fost unsprezece şi jumătate...

— Eraţi mulţi?

— Patru... Am făcut o partidă de cărţi...

— Aţi plecat împreună?

— Ceilalţi doi au luat-o la stânga... Eu l-am însoţit pe Albert o bucată de drum...

— În ce direcţie ?

— Spre Naud...

— Nu ţi-a spus nimic?

— Nu.

Tânărul se întrista la faţă. Răspunse nu, cu regret, cu dorinţa vizibilă de a fi cât se poate de cinstit.

— Nu ţi-a spus de ce se ducea la familia Naud ?

— Nu. Era furios.

— Împotriva cui?

— A ei.

— Adică a domnişoarei Naud? Ţi-a vorbit despre ea înainte?

— Da.

— Ce ţi-a spus?

— Totul şi nimic... Fără cuvinte... Se ducea acolo aproape în fiecare noapte...

— Se lăuda cu asta ?

— Nu. (ÎI privi cu reproş.) Era îndrăgostit, se vedea bine. Nu putea să ascundă asta.

— Şi, în ultima zi, era deci furios ?

— Da. Toată seara, cât a jucat cărţi, se gândea la altceva si se uita mereu la ceas. Pe drum, când să ne despărţim...

— În ce loc?

— La cinci sute de metri de casa Naud...

— Adică în locul unde a fost găsit mort?

— Aproape... îl condusesem până la jumătatea drumului...

— Şi eşti sigur că şi-a continuat drumul ?

— Da... Mi-a spus, cu lacrimi în ochi, strângându-mi amândouă mâinile: „S-a terminat, Louis..."

— Ce se terminase ?

— Intre el si Genevieve... Asta am înțeles... Voia să spună că se ducea acolo pentru ultima dată...

— Dar s-a dus?

— Era o noapte cu lună... Se lăsase gerul... L-am mai văzut când ajunsese la o sută de metri de casă...

— Şi şapca?

Tânărul Louis se ridică si se uită la ceilalți cu un aer hotărât.

— Veniți...

— Ai încredere, Louis? întrebă unul dintre cei mai în vârstă. Ai grijă, fiule.

Dar Louis era la vârsta la care rişti totul pe o carte. Se uită în ochii lui Maigret ca şi cum ar fi spus: „Ascultă, dacă mă trădezi, eşti o mare lichea".

— Urmați-mă... E la doi paşi...

— Dă paharul... Şi dumneavoastră, domnule comisar... Şi să ştiți că puteți crede tot ce vă spune băiatul ăsta... E sincer...

— În sănătatea dumneavoastră, domnilor... Ridică paharul. Nu avea ce face. Paharele mari se ciocnesc între ele. Apoi pleacă în urma lui Louis, uitând să-şi plătească jumătatea de vin.

Exact în acel moment, pe celălalt trotuar, numitul Cadavre intra la Lion d'Or, cu servieta sub braț. Oare Maigret se înșeală? I se păru că fața fostului său coleg, pe care o vede din profil, e luminată o clipă de un zâmbet sardonic.

— Veniți... Pe-aici...

Străbăteau amândoi străduțe nebănuite de Maigret, străduțe care legau cele trei-patru străzi ale târgului. Pe una dintre aceste ulicioare, unde căsuțele au în față grădinițe, Louis deschise o portiță de care era agățat un clopoțel şi strigă:

— Eu sunt!...

Intră într-o bucătărie unde patru-cinci copii stau la masă.

— Ce-i, Louis? întreabă mama, uitându-se jenată la Maigret.

— Aşteptați-mă aici... O clipă, domnule... Se repezi pe scara care începe chiar din bucătărie şi intră într-o cameră; se auzi cum deschide sertarul unei comode. Merse de colo-colo, răstoarnă un scaun, în timp ce maică-sa nu ştie dacă trebuie sau nu să-1 primească pe Maigret, şi totuşi închise uşa în spatele lui. Louis coborî, palid la față şi agitat.

— A fost furată! exclamă el, cu privirea fixă. Se întoarse spre mama lui şi întrebă cu asprime:

— A venit cineva aici... Cine?... Cine a venit în dimineața asta?

— Păi, Louis...

— Cine?... Spune-mi cine!... Cine a furat şapca?

— Nici măcar nu ştiu despre ce şapcă e vorba...

— Cineva a urcat în camera mea... Este atât de agitat, încât ai putea crede că îşi va lovi mama.

— Potoleşte-te !... Chiar nu-ti dai seama cu ce ton îmi vorbeşti?...

— Ai stat tot timpul acasă?

— Am fost la măcelărie si la brutărie...

— Si ăştia mici ?

— I-am dus la vecină, ca de obicei. Pe cei doi mai mici, care încă nu merg la şcoală.

— Vă cer scuze, domnule comisar. Nu mai înțeleg nimic. Şapca mai era încă în sertarul meu azi-dimineață. Sunt sigur. Am văzut-o...

— Dar despre ce şapcă e vorba ? Nu-mi răspunzi? Zău, parcă ți-ai pierdut mințile. Ai face bine să te aşezi la masă şi să mănânci... Iar pe domnul acesta pe care îl ții în picioare... Dar Louis, aruncând mamei sale o privire pătrunzătoare, plină de bănuieli, îl scoase pe Maigret afară.

— Veniți... Trebuie să mai stăm de vorbă... Jur pe mormântul tatălui meu că şapca...

Capitolul 4

Şapca a fost furată

Băiatul, nerăbdător, mergea repede, cu gâtul întins în față, cu corpul aplecat înainte, trăgându-1 după el pe greoiul Maigret, pe care situația neverosimilă îl făcea să nu se simtă în largul său. Ai fi zis că ai în fața ochilor - cel mai tânăr, volubil şi persuasiv, conducându-1 pe celălalt - un mic comisionar din Montmartre, ducând aproape cu forța un burghez intimidat spre Dumnezeu ştie ce loc de plăceri.

Mama lui Louis, în prag, strigă, pe când dădeau coltul ulicioarei:

— Louis, nu vii la masă ? Mai auzea el? Era însufleţit de o pasiune violentă. Promisese ceva acestui domn de la Paris şi nu-şi putea ține cuvântul, pentru că se petrecuse un eveniment neprevăzut. Nu va fi considerat un impostor? Nu va fi compromisă cauza pe care dorea să o apere?

— Vă duc să auziți chiar din gura lui Deşire. Şapca o aveam eu în camera mea. Mă întreb dacă mama a spus adevărul. Maigret se întreba şi el şi, în aceeaşi clipă, se gândi la inspectorul Cavre, pe care şi-1 imagina foarte bine îmbrobodind-o pe mama cu şase plozi.

— Cât e ceasul ?

— Douăsprezece şi zece...

— Deşire trebuie să fie la fabrică. S-o luăm pe-aici, e mai scurt. Mergeau tot pe ulicioare, treceau prin fața unor case mici şi sărăcăcioase, pe care Maigret

nu le bănuise până atunci; la un moment dat, o scroafă mânjită de noroi se năpusti în picioarele lor.

— Uitați, într-o seară, chiar în seara înmormântării, la Lion d'Or, bătrânul Deşire, intrând, a aruncat o şapcă pe masă şi a întrebat în graiul locului a cui era. Eu am recunoscut-o imediat, pentru că eram cu Albert când o cumpărase de la Niort, şi discutasem împreună despre culoarea ei.

— Ce meserie ai ? întrebă Maigret.

— Tâmplar. Cel mai gras dintre cei care stăteau mai adineauri la masa de la Trois Mules era şeful meu. In seara cu pricina, Deşire era beat în cafenea se aflau cel puțin şase persoane.

L-am întrebat unde găsise şapca. Trebuie să vă spun că el colectează laptele de la micile ferme din Marais şi, cum nu se poate merge acolo cu camionul, se duce cu barca... „Am găsit-o în păpuriş, mi-a răspuns el, exact lângă plopul uscat..." Vă spun că au auzit cel puțin şase persoane. Toată lumea de-aici ştie că plopul uscat se află între casa familiei Naud şi locul unde a fost găsit cadavrul lui Albert... Peacolo.

Mergem la fabrica de lapte, îi vedeți coşul în dreapta... Ieşiseră din sat. Garduri vii întunecate înconjurau grădinițele. Puțin mai departe, se zăreau clădirile joase, vopsite în alb, ale fabricii de lapte, şi coşul înalt care se înălța drept spre cer.

— Nu ştiu ce mi-a venit să bag şapca în buzunar... Cred că simțeam deja că prea mulți oameni aveau interesul să nu se mai vorbească de povestea asta... „E şapca tânărului Retailleau", a zis cineva. Iar Deşire, beat cum era, s-a încruntat.

A înțeles foarte bine că nu trebuia s-o găsească în locul unde o găsise. „Eşti sigur, Deşire, că era lângă plopul uscat? — De ce n-aş fi sigur?" Ei bine, domnule comisar, a doua zi, nu mai voia să recunoască! Când i se cerea să pre-

cizeze locul, răspundea: „Pe-acolo... N-am de und' să ştiu exact! Mai lăsați-mă-n pace cu şapca asta..."

Alături de clădirile fabricii de lapte, erau legate la mal bărci cu fundul plat, pline de bidoane cu lapte.

— Auzi, Philippe... Moş Deşire s-a întors?

— N-a avut cum, pentru că nici n-a plecat... Probabil că a tras ieri o băută zdravănă, pentru că n-a apărut în dimineața asta... Lui Maigret îi trecu prin minte o idee.

— Crezi că directorul e aici la ora asta? Îl întrebă el pe băiat.

— Trebuie să fie la birou... Uşița laterală...

— Aşteaptă-mă un moment... într-adevăr, îl găsi pe Oscar Drouhet, directorul fabricii de lapte, vorbind la telefon. Se prezentă. Omul avea acel aer serios, acel echilibru a meseriaşilor de la tară deveniți mici industriaşi. Trăgând câte puțin din pipă, îl observa cu atenție pe Maigret, îl lăsa să vorbească, încerca să-şi facă o idee despre interlocutorul său.

— L-ați avut mai demult angajat pe tatăl lui Albert Retailleau, nu-i aşa? După câte mi s-a spus, a murit în urma unui accident de muncă...

— A sărit o garnitură de la cazan.

— Mi s-a spus că îi plătiți văduvei o pensie destul de mare.

Omul era inteligent, căci înțelese imediat că această replică era plină de subînțelesuri.

— Ce vreți să spuneți ?

— Văduva v-a dat în judecată sau dumneavoastră, de la sine, ați...

— Nu căutați mistere în povestea asta. Accidentul s-a produs din cauza mea. De două luni, Retailleau îmi tot spunea că era necesară o revizie şi chiar că acel cazan trebuie înlocuit. Fiind în momentul de vârf al sezonului, am tot amânat.

— Muncitorii dumneavoastră sunt asiguraţi?

— Pentru o sumă foarte mică...

— As vrea să vă întreb dacă dumneavoastră aţi considerat suma prea mică sau dacă...

Se înţeleseseră deja atât de bine, încât Maigret lăsă fraza neterminată...

— Văduva a cerut, după cum avea dreptul, recunoscu Oscar Drouhet.

— Sunt convins, continuă comisarul, schiţând un zâmbet, că n-a venit să vă ceară doar să studiaţi problema pensiei. V-a trimis avocaţi pe cap...

— E ceva extraordinar în asta ? O femeie nu se pricepe la aşa ceva, nu ? Am recunoscut temeiul cererii sale şi, la pensia vărsată de asigurare, am adăugat alta, pe care o plătesc personal. In plus, am plătit studiile fiului ei şi l-am angajat la mine imediat ce vârsta i-a permis să lucreze.

De altfel, am fost răsplătit, pentru că era un băiat sincer şi muncitor, inteligent, în stare să conducă fabrica în lipsa mea...

— Vă mulţumesc... Adică, încă ceva... De la moartea lui Albert, n-aţi primit vizita mamei sale?

Directorul reuşi să-si retină zâmbetul, dar o luminiţă se aprinse în pupilele sale căprui.

— Nu, încă n-a venit, răspunse el. Aşadar, Maigret nu se înşelase în privinţa doamnei Retailleau. Era o femeie care ştia să se apere, ba chiar să atace la nevoie, şi nu-şi pierdea niciodată din vedere interesele.

— Se pare că Deşire, colectorul dumneavoastră de lapte, nu a venit la lucru în dimineaţa asta...

— I se mai întâmplă... In zilele în care e mai beat ca de obicei...

Maigret se întoarse la adolescentul ciupit de vărsat, care se temea că nu va mai fi luat în serios.

— Ce v-a spus ? E un om de treabă, dar face parte mai curând din celălalt clan...

— Care clan?

— Al domnului Naud, al doctorului, al primarului... N-a putut să vă spună nimic rău de mine...

— Sigur că nu...

— Trebuie să dăm de moş Deşire. Să trecem pe la el, dacă vreți... Nu stă departe...

Porniră din nou la drum, uitând amândoi că era ora prânzului. La intrarea în sat, trecură prin spatele unei case şi Louis bătu la o uşă cu geam, o deschise şi strigă:

— Deşire... Hei! Deşire...

Nu apăru decât o pisică să se frece de piciorul lui, în timp ce Maigret descoperea un fel de bordei, un pat fără aşternut şi fără pernă, unde probabil că bătrânul se culca îmbrăcat, o sobă mică din fontă, boarfe, sticle goale, oase roase...

— Probabil că e dus pe undeva să bea. Veniți... Mereu aceeaşi teamă de a nu fi luat în serios.

— Înțelegeți, a lucrat la Etienne Naud... Deşi a fost dat afară, a rămas tot cu ei... E un om care ține să se pună bine cu toată lumea şi, de aceea, în ziua următoare celei despre care v-am vorbit, când a fost întrebat despre şapcă, a jucat teatru. „Care şapcă?... A!... da, cârpa aia pe care am luat-o nu mai ştiu de unde?... Habar n-am unde a ajuns..." Ei bine, domnule, pot să vă spun că pe şapcă erau urme de sânge, după cum i-am spus şi procurorului...

— Tu ai trimis scrisorile anonime?

— Eu am scris trei. Dacă au mai fost si altele, nu sunt ale mele. Am scris despre şapcă, apoi despre relația dintre Albert şi Genevieve Naud. Stați puțin. Poate că Deşire e aici...

Era o băcănie, dar, prin geam, Maigret văzu sticle la tejghea şi pe două mese, în capătul încăperii, pentru consum. Băiatul se întoarse plouat.

— A trecut pe-aici dimineaţă devreme. Cred că a luat toate cârciumile la rând...

Maigret reperase doar două cafenele: Lion d'Or şi Trois Mules. În mai puţin de o jumătate de oră, descoperi vreo douăsprezece, nu nişte cafenele adevărate, mai curând nişte chioşcuri, pe care trecătorul nici nu le-ar fi bănuit. Şelarul ţinea unul lângă prăvălia lui. Mai era unul la potcovar.

Moş Deşire fusese văzut aproape peste tot.

— Cum era?

— Era bine.

Şi înţelegeau ce însemna asta.

— Când a plecat de-aici, era grăbit, pentru că avea o treabă la poştă...

— Poşta e închisă, zise Louis. O cunosc pe fata de la poştă. Baţi în gemuleţ şi-ţi deschide.

— Mai ales că am de dat un telefon, zise Maigret.

Şi, într-adevăr, imediat ce băiatul bătu în geam, fereastra se deschise.

— Tu eşti, Louis? Ce vrei?

— Domnul de la Paris vrea să dea un telefon...

— Deschid imediat...

Maigret ceru legătura cu casa Naud.

— Alo! Cine e la telefon? Nu recunoştea vocea. Era o voce de bărbat.

— Alo? Ce spuneţi?... A, scuze!... Alban, da... Nu înţelesesem... Aici, Maigret... Vreţi să-i spuneţi doamnei Naud că nu vin la masă?... Transmiteţi-i scuzele mele... Nu, nimic important... încă nu ştiu când mă voi întoarce...

Ieşind din cabină, văzu după faţa însoţitorului său că acesta voia să-i comunice o informaţie interesantă.

— Cât vă datorez, domnişoară?... Mulțumesc... Scuzați-mă.

în stradă, Louis, foarte agitat, îi spuse:

— V-am spus eu că se întâmplă ceva. Moş Deşire a venit aici pe la unsprezece. Ştiți ce-a făcut la poştă ? A trimis un mandat de cinci sute de franci pentru fiul lui, care e în Maroc... Fiul ăsta e o secătură, care a plecat, aşa, de capul lui. Când era aici, bătrânul se certa si se bătea zilnic cu el... Ca să zic aşa, Deşire n-a fost niciodată văzut decât beat... Acum, fiul lui îi scrie din când în când, şi totdeauna se plânge şi îi cere bani... Numai că toți banii se duc pe băutură... înțelegeți ?... Bătrânul n-are niciodată o para chioară... Uneori, la începutul lunii, trimite un mandat de zecedouăzeci de franci... Mă întreb... Stați puțin... Dacă mai aveți timp, mergem să vedem la cumnată-sa...

Străzile, casele pe lângă care tot trecea încă de dimineață începeau să devină familiare comisarului. Recunoştea fetele în trecere, numele scrise cu vopsea deasupra prăvăliilor... în loc să se lumineze, se întuneca din nou si o umiditate impalpabilă îngroşa parcă aerul; încă nu era ceață, dar nici mult nu mai avea.

— Cumnata lui se ocupă cu tricotatul. E o fată bătrână, care a fost servitoare la preotul dinainte. Uitați, aici stă... Urcă cele trei trepte ale unui prag, bătu şi deschise o uşă vopsită în albastru.

— Deşire e aici?

Şi îi făcu imediat semn lui Maigret să se apropie.

— Salut, Deşire... Scuzați-mă, domnişoară Jeanne. Un domn de la Paris ar vrea să schimbe două vorbe cu cumnatul dumneavoastră...

Masa era pregătită într-o mică încăpere foarte curată, lângă un pat din acaju, acoperit cu o enormă plapumă de pluş roşu. O creangă de merişor era agățată de un crucifix, pe comodă se afla o Fecioară într-un glob de sticlă, iar pe o

farfurie, decorată cu un desen, se puteau vedea două cotlete.

Deşire făcu o mişcare să se ridice, dar înțelese că risca să cadă de pe scaun şi îşi păstră o imobilitate foarte demnă, mormăind, atât de greu, încât abia dacă reuşea să articuleze silabele:

— Cu ce vă pot fi de folos ?

Pentru că el era politicos. Şi-i plăcea să repete asta.

— Poate c-am băut... Da, poate că am băut un păhărel, dar eu, domnule, sunt politicos... Toată lumea vă poate spune că Deşire e politicos cu toată lumea...

— Auzi, Deşire, domnul vrea să ştie în ce loc ai găsit şapca... Ştii, şapca lui Albert... Aceste cuvinte au fost de ajuns. Beţivul se posomori la faţă, luă o expresie complet năucă, iar ochii săi, deja umezi, deveniră şi mai tulburi.

—... Nu-nțeleg ce vrei să spui...

— Nu te prosti, Deşire... Chiar dacă şapca aceea e la mine... Iti aminteşti de seara când ai aruncat-o pe masă, la Francois, spunând că ai găsit-o lângă plopul uscat...

Vulpoi bătrân, nu se mulțumi doar să nege. Făcu tot felul de strâmbături, străduindu-se mai mult decât era necesar.

— 'Mneavoastră înțelegeți ce spune, dom'le?... De ce-aş fi aruncat o şapcă pe masă, ai?... Nu port niciodată şapcă... Jeanne!... Unde e pălăria mea?... Copiii ăştia nu mai au pic de respect faţă de un om cu părul alb...

— Deşire...

— Ce, Deşire... Poate că Deşire e beat, dar e politicos, şi Deşire îți cere să-i spui domnule... Auzi, mucosule, copil din flori!

— Aveți veşti de la fiul dumneavoastră ? interveni brusc Maigret.

— Ei, ce mai e şi cu fiul meu? Ce-a făcut fiul meu? Mai întâi că fiul meu e soldat! Fiul meu e un om viteaz!

— Asta voiam să spun şi eu. Cu siguranță că o să-i pară bine când va primi mandatul.

— Adică, n-am dreptul să-i trimit un mandate fiului meu? I-auzi, Jeanne! Ce zici? Şi poate că n-am nici dreptul să vin să bag ceva în gură la cumnată-mea ?

Poate că la început îi fusese frică. Acum însă se distra. Juca teatru pentru el, cu atâta plăcere, încât, atunci când Maigret plecă, se luă după el, clătinându-se până în prag, şi ar fi ținut-o aşa până în stradă, dacă nu l-ar fi oprit Jeanne.

— Deşire e politicos... Auzi, mucosule?... Iar dumitale, parizianule, dacă ți s-a spus că fiul lui Deşire nu e un viteaz... Se deschiseră câteva uşi. Maigret preferă să se îndepărteze. Cu lacrimi în ochi, strângând din dinți, Louis rosti:

— Jur, domnule comisar...

— Bineînțeles, dragul meu, te cred...

— De vină e omul acela care a tras la Lion d'Or, nu-i aşa?

— Sunt sigur. Dar aş vrea să am dovada. Ştii pe cineva care a fost ieri seară la Lion d'Or?

— Fiul lui Liboureau a fost acolo mai mult ca sigur. Se duce în fiecare seară...

— Atunci, în timp ce eu voi aştepta la Trois Mules, du-te să-1 întrebi dacă 1-a văzut acolo pe moş Deşire si dacă acesta a intrat în conversație cu acel călător venit de la Paris... Stai... Presupun că putem mânca la Trois Mules?... Mâncăm împreună... Du-te repede...

Nu existau fețe de masă. Tacâmurile erau dintr-un metal ordinar. Nu aveau decât salată de sfeclă, friptură de iepure şi o poşircă de vin alb. Totuşi, când se întoarse, Ciupitul se simți jenat să se aşeze la masa comisarului.

— Ce-ai aflat?

— Deşire a fost la Lion d'Or.

— A vorbit cu Cadavre ?

— Cu cine?

— Lasă, asta-i porecla lui. A stat de vorbă cu el?

— Lucrurile nu s-au petrecut chiar aşa. Cel căruia i-aţi spus Ca... Parcă mă simt nu ştiu cum...

— Numele lui e Justin Cavre...

— Domnul Cavre, după câte mi-a spus Liboureau, a privit o bună parte din seară la cei care jucau cărţi, fără să spună nimic. Deşire bea la masa lui. A plecat pe la zece, iar câteva minute mai târziu, Liboureau a remarcat faptul că parizianul nu mai era acolo. Dar nu ştie dacă a ieşit afară sau a urcat în camera lui...

— A ieşit.

— Ce veţi face ? Mîndru că era colaboratorul comisarului, tânărul ardea de nerăbdare să acţioneze.

— Cine a văzut o sumă mare de bani acasă la doamna Retailleau?

— Poştaşul... Josaphat... încă unul care bea... I se spune Josaphat pentru că, atunci când a murit nevasta lui, s-a îmbătat şi mai rău ca de obicei şi repeta plângând : „Adio, Celine... Ne vom reîntâlni amândoi în valea lui Josaphat... Contează pe mine..."

— Ce doriţi ca desert? îi întrebă patroana, care era clar că îşi petrecea întreaga zi cu unul dintre copiii ei în braţe, făcând treaba cu o singură mână. Am biscuiţi şi mere.

— Alege..., zise Maigret.

Băiatul răspunse, roşind:

— Mi-e indiferent... Biscuiţi... S-a întâmplat aşa... La zece sau poate douăsprezece zile de la înmormântarea lui Albert, poştaşul avea de făcut o încasare la doamna Retailleau... Ea era ocupată cu treburile gospodăriei... A căutat în portmoneu, dar mai avea nevoie de cinci franci... Atunci s-a dus la supiera de pe comodă... Cu siguranţă că aţi remarcat-o... O supieră cu flori albastre...

Stătea în fața ei ca să nu vadă Josaphat ce face, dar, seara, poştaşul a jurat că văzuse bancnote de o mie de franci, cel puțin zece, poate chiar mai multe... Numai că toată lumea ştie că doamna Retailleau nu a avut nicicând atâția bani deodată... Albert cheltuia tot ce câştiga...

— Pe ce?

— Era cochet... Nu-i o crimă... îi plăcea să fie bine îmbrăcat si îsi lucra costumele la Niort... Dădea de băut cu destulă uşurință... îi spunea mamei sale că, din moment ce încasa o pensie...

— Se certau ?

— Uneori... Albert era independent, înțelegeți?... Mama lui ar fi vrut să-1 trateze ca pe un puştan... Dacă ar fi fost s-o asculte, n-ar fi ieşit niciodată seara şi n-ar fi pus niciodată piciorul în cafenea... Maică-mea e invers... Ar vrea să mă vadă cât mai puțin cu putință acasă...

— Unde-1 putem găsi pe Josaphat ?

— La ora asta, trebuie să fie acasă sau se întoarce din primul tur. Peste o jumătate de oră, va fi la tren, ca să preia sacii poştali...

— Ne dați două rachiuri, doamnă, vă rog? Maigret se uita, prin perdele, la ferestrele din față, închipuindu-şi-1 pe numitul Cadavre luând şi el masa şi privind spre stradă.

Dar realitatea îl contrazise, căci o maşină îsi anunță foarte zgomotos sosirea şi opri în față la Lion d'Or. Cavre coborî, cu servieta sub braț, şi se aplecă spre şofer ca să discute despre preț şi să plătească.

— A cui e maşina ?

— A garajistului. Am trecut prin fața lui mai adineauri. Face pe taximetristul de ocazie, când e vorba de un bolnav ce trebuie transportat sau de o cursă urgentă...

Maşina întorcea şi, după zgomot, se putea trage concluzia că nu mergea prea departe.

— Vedeți. Se întoarce acasă.

— Te ai bine cu el?

— E un amic de-al patronului meu.

— Du-te si întreabă-1 unde a fost dimineață cu clientul lui.

După mai puțin de cinci minute, Ciupitul se întorcea în fugă.

— A fost la Fontenay-le-Comte. Până acolo sunt exact douăzeci şi doi de kilometri...

— Nu l-ai întrebat unde?

— I s-a spus să oprească la Cafe du Commerce, pe strada Republicii. Parizianul a intrat în cafenea, a ieşit de acolo cu cineva şi i-a spus şoferului să aştepte...

— Nu ştii cine era celălalt?

— Mecanicul nu-1 cunoaşte... A lipsit o jumătate de oră... Apoi, cel căruia îi ziceți Cavre a cerut să fie dus înapoi. A dat doar cinci franci bacsis... Nu se dusese şi Etienne Naud la Fontenay-le-Comte ?

— Haide la Josaphat...

Factorul poştal nu mai era acasă. îl găsiră la gară, unde aştepta trenul. Când îl văzu la capătul peronului pe băiat împreună cu Maigret, poştaşul păru nemulțumit şi se repezi în biroul şefului de gară, ca un om cu treabă.

Dar cei doi îl aşteptară.

— Josaphat!... îl strigă Louis.

— Ce vrei? N-am timp de tine...

— Cineva ar vrea să-ți spună două vorbe.

— Cine?... Sunt în timpul serviciului, şi când sunt în timpul serviciului...

Maigret reuşi cu mare greutate să-1 împingă spre un loc pustiu, între depozitul de felinare şi closetul public.

— O simplă informație... Celălalt era în defensivă, se simțea asta. Se prefăcea că aude trenul, gata să se repeadă spre vagonul poştal şi, în acelaşi timp, nu se putea reține să nu arunce o privire arțăgoasă spre Louis, care îl punea

într-o astfel de situație. Maigret ştia deja că nu va afla nimic, că fostul său coleg, Cavre, i-o luase înainte.

— Grăbiți-vă, că aud trenul...

— În urmă cu vreo douăsprezece zile, ați făcut o descoperire acasă la doamna Retailleau.

— Nu am dreptul să vorbesc despre problem de serviciu...

— Totuşi, ați vorbit chiar în aceeaşi seară...

— În fata mea! interveni băiatul. Mai erau acolo Avrard, Lheriteau...

Factorul poştal se legăna de pe un picior pe altul, cu o expresie stupidă şi totodată insolentă.

— Cu ce drept mă luați la întrebări ?

— Putem să-ți punem o întrebare. Că doar nu eşti papa?

— Ce-ar fi dacă i-as cere actele acestui om, care scotoceşte încă de dimineață prin târgul nostru? Ai?

Maigret îi întorcea deja spatele, înțelegea că era inutil să insiste. Louis, indignat de atâta rea-credință, se înfurie.

— Ai îndrăzni să spui că n-ai vorbit de bancnotele de o mie de franci aflate în supieră?

— De ce n-aş îndrăzni ? M-ai împiedica tu ?

— Ai vorbit despre ele. îi voi pune pe ceilalți să confirme. Ba chiar ai spus că bancnotele erau prinse cu o agrafă... Factorul se depărta ridicând din umeri, căci de data asta chiar sosea trenul, şi se postă în locul unde oprea invariabil vagonul poştal.

— Secătura! bombăni Louis printre dinți. L-ați auzit? Şi totuşi, puteți să mă credeți. Ce interes aş avea să mint? Ştiam eu că aşa se va întâmpla...

— De ce?

— Pentru că aşa se întâmpla totdeauna când e vorba de ei...

— De cine ?

— De toți... Nu ştiu cum să vă explic... Se susțin unul pe celălalt... Sunt bogați... Rude sau prieteni cu prefecți, generali, judecători... Nu ştiu dacă înțelegeți ce vreau să spun... Aşa că oamenilor le e frică... Li se întâmpla să-i ia gura pe dinainte seara, când au tras prea mult la măsea, dar a doua zi regretă... Ce veți face? Doar n-o să plecați înapoi la Paris?

— Nu, băiete. De ce ?

— Nu ştiu. Celălalt pare...

Băiatul se opri la timp. Cu siguranță că era gata să spună ceva de genul: „Celălalt pare mult mai tare decât dumneavoastră !" Şi era adevărat. în ceața care începea să se lase ca un amurg înşelător, Maigret avea impresia că vedea fața lui Cavre, buzele sale descărnate schițând un zâmbet sardonic.

— Şeful tău nu va spune nimic că nu eşti la muncă ?

— O, nu!... El nu-i ca ei.. Dacă ar putea să ne ajute să dovedim că bietul Albert a fost asasinat, ar face-o, fiți sigur...

Maigret tresări, auzind în spatele lui o voce care întreba:

— Hotelul Lion d'Or, vă rog ? Ceferistul de serviciu arătă spre strada ce începea la vreo sută de metri mai încolo.

— Drept înainte... Veți vedea, pe stânga...

Un bărbat mic şi grăsuț, pus la patru ace, târa după el o valiză care părea la fel de voluminoasă ca el, căutând cu privirea un hamal inexistent. Comisarul îl examina din cap şi până în picioare. Zadarnic. Nu-1 cunoştea.

Capitolul 5

Trei femei într-un salon

Înainte de a fi înghițit de ceață, Ciupitul zise:

— Dacă aveți nevoie de mine, voi fi toată seara la Trois Mules...

Se făcuse cinci. Noaptea se lăsase în acelaşi timp cu ceața groasă. Maigret avea de străbătut toată strada mare din Saint-Aubin ca să ajungă la gară, unde trebuia să găsească drumul ce ducea acasă la Etienne Naud. Louis îi propusese să-l conducă, dar există o limită în toate.

Maigret se săturase să se lase parcă dus de mână de acest tânăr agitat şi pătimaş.

În momentul despărțirii, celălalt îi spusese pe un ton de reproş şi cu o nuanță aproape sentimentală în glas:

— Oamenii ăştia (se referea la familia Naud, firește) se vor da bine pe lângă dumneavoastră şi, până la urmă, veți crede tot ce vă vor spune...

Cu mâinile în buzunare, gulerul pardesiului ridicat, Maigret mergea cu prudență spre farul în care se transforma cea mai mică lampă, cu lumina ei răspândindu-se în ceață.

Din cauza intensității haloului luminos, care părea încă departe, credeai că mergi spre un obiectiv important. Şi, brusc, Maigret aproape că se lovi de vitrina rece a Cooperativei Vandeene, prin fața căreia trecuse de vreo douăzeci de ori în ziua aceea: o prăvălie mică, verde, vopsită destul de recent, având în vitrină obiecte din sticlă sau din faianță primite ca premiu.

Mai departe, într-un întuneric beznă, se agăță de un obiect tare, bâjbâi, neştiind ce era, ca în cele din urmă să-şi

dea seama că nimerise printre şaretele care staţionau, cu hulubele ridicate, în fata casei rotarului.

Deodată auzi clopotele, exact deasupra capului. Trecea prin faţa bisericii. Biroul poştei era la dreapta, cu ghişeul ca pentru păpuşi; în faţă se afla casa doctorului. Cafeneaua Lion d'Or într-o parte, iar de cealaltă, Trois Mules.

Era un lucru extraordinar să te gândeşti că peste tot unde se vedea o lumină erau oameni, care trăiau într-un mic cerc de căldură. Era ca un fel de incrustaţii în imensitatea îngheţată a universului.

Saint-Aubin nu era mare. Luminile de la fabrica de lapte străluceau în noapte de parcă acolo ar fi fost o uzină. O locomotivă, pornită la drum, scotea scântei.

Şi în această lume în miniatură trăise Albert Retailleau. Maică-sa îşi trăise aici întreaga viaţă. In afara vacanţelor petrecute la Sables d'Olonne, Genevieve Naud nu părăsea niciodată localitatea.

Când trenul redusese puţin viteza înaintea gării din Niort, Maigret zărise străzi pustii bătute de ploaie, şiruri de becuri cu gaz, case parcă oarbe, şi atunci îşi zisese: „Există oameni care îşi petrec întreaga viaţă pe strada asta".

Tatonând pământul cu piciorul, acum mergea pe lângă canal, spre noul far: lumina care ardea în casa lui Naud. Văzuse din tren, în nopţi geroase sau scăldate de o ploaie torenţială, case din acestea izolate, cărora numai dreptunghiul de lumină galbenă le dezvăluia existenţa. Imaginaţia se înfierbântă şi faci tot felul de presupuneri.

Ei bine, iată, pătrundea în intimitatea uneia dintre aceste lumini! Urcă peronul, căută soneria şi băgă de seamă că uşa era înlături. Atunci intră în vestibul, târându-şi înadins picioarele, ca să-şi anunţe prezenţa, dar asta nu întrerupse monologul monoton care se auzea în salonul din stânga. Scoase pardesiul ud, pălăria, îşi şterse picioarele şi bătu la uşă.

— Intră... Genevieve, deschide uşa...

El o deschisese deja. în salon, unde fusese aprinsă o singură lampă, se aflau doamna Naud, care cosea în faţa căminului, o femeie foarte bătrână aşezată în faţa ei şi o fată care se îndrepta spre el.

— Îmi cer scuze că vă deranjez... Fata îl privea neliniştită, fără să ştie încă dacă o va trăda sau nu. Maigret se mulţumi să se încline în faţa ei.

— Fiica mea, domnule comisar... Voia tare mult să vă cunoască, acum că nu se mai simte rău... Daţi-mi voie să v-o prezint şi pe mama mea...

Prin urmare, aceasta era Clementine Brejon, născută La Noue, numită de toată lumea cu familiaritate Tine. Mică şi vioaie, cu faţa schimonosită de o grimasă, care te ducea cu gândul la busturile lui Voltaire, se ridică şi întrebă cu o voce ciudat de ascuţită:

— Ei bine, comisare, aţi tulburat destul amărâtul nostru Saint-Aubin? De zece ori, ba chiar mai mult, v-am văzut trecând în sus şi în jos şi, în după-masa asta, am constatat că v-aţi găsit un ajutor... Ştii, Louise, cine a fost călăuza comisarului ?

Oare cuvântul călăuză[1] fusese ales înadins ca să sublinieze disproporţia între slăbănogul Louis şi alura de elefant a lui Maigret?

Louise Naud, care era departe de a avea vioiciunea mamei sale, cu faţa mult mai lungă şi mai palidă, stătea în continuare aplecată asupra lucrului de mână, dând din cap şi schiţând câte un zâmbet, ca să le arate celorlalţi că era atentă la ce se vorbea.

---

[1] Cornac, în original, care înseamnă şi „conducător de elefanţi" (n.t.).

— Băiatul lui Fillou... Nici nu se putea altfel... Probabil că l-a pândit... Cred că v-a îndrugat tot felul de palavre, comisare?

— Ba nu, doamnă... S-a limitat să mă conducă la persoanele pe care doream să le întâlnesc, căci mi-ar fi fost greu să le găsesc fără el, deoarece locuitorii, în general, nu sunt prea vorbăreți...

Fata stătea jos şi se uita fix la Maigret, hipnotizată parcă de el. Iar doamna Naud ridica din când în când ochii şi arunca o privire furişă înspre fiica ei. Salonul arăta la fel ca în ajun, toate obiectele se aflau la locul lor, domnea acolo un calm apăsător, şi totuşi, numai bătrâna dădea impresia unei vieți naturale.

— Eu care sunt bătrână, comisare, am cunoscut un caz de felul ăsta, dar mult mai grav, care a fost gata să provoace mare vărsare de sânge în Saint-Aubin. Pe-atunci, exista o fabrică de saboți, unde lucrau vreo cincizeci de muncitori, bărbați şi femei. Era o vreme când grevele izbucneau în toată Franța şi când, pentru o nimica toată, muncitorii se grăbeau să înceapă manifestațiile.

Doamna Naud ridicase capul ca să asculte, iar Maigret citea pe fața ei slabă, care semăna perfect cu cea a judecătorului Brejon, o îngrijorare greu de stăpânit.

— Unul dintre muncitorii de la fabrică se numea Fillou. Nu era un om rău, dar îi plăcea să bea şi, după ce bea, se credea tribun. Ce s-a întâmplat, de fapt? Într-o zi, s-a dus la şeful lui să-i adreseze nu ştiu ce reclamație. Puțin timp după aceea, uşa s-a deschis şi Fillou a fost văzut ieşind ca din puşcă, făcând câțiva metri cu spatele si căzând în canal.

— Era tatăl Ciupitului? întrebă Maigret.

— Da, tatăl lui. Acum e mort. Atunci trebuia să fii pentru sau contra lui Fillou, pentru sau contra patronului. Unii

spuneau că Fillou, beat, se purtase într-un mod necugetat şi că patronul fusese nevoit să scape de el folosind violența.

Ceilalți ziceau că toată vina era a patronului, care spusese cuvinte odioase, printre altele, vorbind de copiii muncitorilor săi: „Nu sunt eu de vină dacă sâmbătă seara, după ce se îmbată, fac plozi..."

— Spuneți că Fillou e mort ?

— De doi ani. Cancer la stomac.

— Avea mulți susținători pe vremea de care vorbiți ?

— Cei mai mulți nu erau de partea lui, dar erau cei mai furioşi, si, în fiecare dimineață, unele persoane găseau în fața uşii amenințări scrise cu cretă...

— Vreți să spuneți, doamnă, că cele două cazuri seamănă ?

— Nu vreau să spun absolut nimic, comisare. După cum ştiți, bătrânilor le place să trăncănească. La tară există totdeauna un caz Fillou sau un caz Retailleau, altfel viața ar fi prea monotonă. Totdeauna există un grup care tună şi fulgeră...

— Cum s-a terminat cazul Fillou ?

— Prin tăcere, bineînțeles... „Ei da, prin tăcere!" repetă Maigret în gând. Căci micul grup de indivizi se agita zadarnic : tăcerea era mai tare. Si de tăcere se lovise el întreaga zi.

De când se instalase în salon, se declanşase în el un fenomen care îi provoca un fel de stingherealã. De dimineață până seara rătăcise pe străzi, posac, încăpățânat, pe urmele lui Louis, care îi transmisese puțin din înverşunarea lui. „Ăsta intră...", spunea el. Şi, în mintea lui, a intra însemna a face parte din acea conspirație a tăcerii, însemna să aparții grupului care nu vrea necazuri, care ține să trăiască mereu de parcă totul ar fi cum nu se poate mai bine în cea mai bună dintre lumi.

În fond, se poate spune că Maigret îmbrățișase cauza micului grup de revoltați. Băuse cu ei un păhărel la Trois Mules. Îi renegase pe cei din familia Naud, afirmând că nu se afla în serviciul lor.

Puțin mai rămăsese ca, în fata îndoielii băiatului, să nu-i dea şi asigurări. Si totuşi, Louis nu se înşelase când, în momentul în care urma să-1 părăsească pe comisar, îl privise cu un aer bănuitor, ghicind în mod vag ce se va petrece când acesta va fi din nou oaspetele adversarului. De aceea insistase să-1 conducă până la uşă, ca să-1 îmbărbăteze, să-1 înarmeze împotriva tuturor slăbiciunilor. „Dacă aveți nevoie de mine, voi fi toată seara la Trois Mules..."

Va aştepta zadarnic. Lui Maigret, aflat acum în acel salon unde stăruia o tihnă atât de burgheză, îi era aproape ruşine că bătuse străzile însoțit de un puştan şi că fusese repezit de toate persoanele pe care ținuse neapărat să le chestioneze.

Pe perete se afla un portret pe care Maigret nu-1 remarcase în ajun, portretul judecătorului de instrucție Brejon, părând că se uită fix la comisar, ca şi cum i-ar fi spus: „Nu uita misiunea cu care te-am însărcinat..."

Observa degetele lui Louise Naud, care cosea, şi era hipnotizat de nervozitatea lor. Fața ei rămânea aproape senină, dar degetele dezvăluiau o spaimă vecină cu panica.

— Ce părere aveți de doctorul nostru? Întrebă bătrâna vorbăreață. O figură, nu-i aşa? Toți, la Paris, faceți greşeala să credeți că la țară nu există personaje interesante. Dacă ați sta cel puțin două luni aici... Auzi, Louise, soțul tău nu vine acasă?

— A telefonat mai adineauri că se va întoarce târziu, pentru că a fost chemat la La Roche-sur-Yon. M-a rugat să-1 scuz față de dumneavoastră, domnule comisar...

— Şi eu vă datorez scuze, pentru că n-am venit la prânz...

— Genevieve! Ar trebui să-i serveşti aperitivul domnului comisar...

— Eu, copii... e timpul să plec.

— Rămâi la masă cu noi, mamă. Etienne te va duce acasă cu maşina când se va întoarce.

— Ne! N-am nevoie să mă ducă nimeni acasă... Fu ajutată să-şi lege panglicile unei pălării negre purtate cu multă cochetărie. Apoi o încălţară cu galoşii peste pantofi.

— Nu vrei să punem calul la cabrioletă ?

— O să aveţi tot timpul să puneţi calul la cabrioletă în ziua când m-oi duce la cimitir. La revedere, comisare. Dacă mai treceţi pe sub ferestrele mele, puteţi veni să-mi daţi binețe. Bună seara, Louise. Bună seara, Vievre...

Şi, brusc, după închiderea uşii, să făcu un gol imens. Maigret înțelese atunci de ce încercaseră să o reţină pe bătrâna Tine. Acum, după plecarea ei, tăcerea căzuse pe umerii lor, apăsătoare, angoasantă, şi simţeai cum peste tot mişună parcă teama. Degetele lui Louise Naud se mişcau din ce în ce mai repede, în timp ce fata căuta o scuză ca să iasă din cameră şi nu îndrăznea.

Nu era oare profund tulburător să te gândeşti că, deşi Albert Retailleau era mort, deşi fusese găsit într-o dimineață ciopârțit pe balastul căii ferate, fiul lui trăia totuşi în acel moment, în acea încăpere, sub forma unei fiinţe care se va naşte peste câteva luni?

Când Maigret întorcea capul spre fată, aceasta nu-şi ferea privirea. Dimpotrivă, stătea dreaptă, arătându-i întreaga față, vrând parcă să-i spună: „Nu, n-ai visat. Am venit în camera dumitale, noaptea trecută, şi nu eram somnambulă. Ceea ce ți-am spus atunci e purul adevăr. Vezi bine că nu roşesc. Nu sunt nebună. Albert era amantul meu şi am rămas însărcinată cu el..."

Prin urmare, fiul acelei doamne Retailleau care îşi apărase atât de bine drepturile la moartea soţului ei, tânărul şi

înflăcăratul prieten al băiatului ciupit de vărsat, intra în această casă noaptea, fără ştirea nimănui. Genevieve îl primea în camera ei, ultima din aripa dreaptă.

— Vă rog să mă scuzați, doamnelor. Aş vrea, dacă nu aveți nimic împotrivă, să fac câțiva paşi prin curte.

— Îmi dați voie să vă însoțesc ?

— O să răceşti, Genevieve.

— Ba nu, mamă. Pun ceva pe mine.

Fata aduse din bucătărie un felinar aprins. Maigret, în vestibul, o ajută să-şi pună un şal.

— Ce vreți să vedeți ? îl întrebă ea cu glas scăzut.

— Să mergem în curte.

— Putem să trecem pe-aici. E inutil să dăm ocol casei... Atenție la trepte... Era lumină în grajdurile cu porțile deschise, dar nu puteau distinge nimic din cauza cetii.

— Camera ta e cea care se află exact deasupra noastră, nu?

— Da... înțeleg ce vreți să spuneți... Nu intra pe uşă, evident... Veniți... vedeți scara aceea... Totdeauna e lăsată în acel loc. Era de ajuns să o împingă trei metri într-o parte...

— Unde e camera părinților tăi ?

— Trei ferestre mai încolo.

— Şi celelalte două ferestre ?

— Una e camera pentru prieteni, cea unde a dormit Alban noaptea trecută. Cealaltă este o cameră care nu a mai fost folosită de când a murit acolo sora mea, si numai mama are cheia.

Îi era frig; nu voia să se vadă, ca să nu pară că vrea să pună capăt acestei convorbiri.

— Părinții tăi n-au bănuit niciodată nimic ?

— Nu.

— Durează de mult legătura asta ?

Nu a fost nevoie să se gândească.

— De trei luni şi jumătate...

— Retailleau cunoştea consecinţele iubirii voastre ?

— Da.

— Ce intenţii avea ?

— Să mărturisească totul părinţilor mei şi să se căsătorească cu mine.

— De ce era furios în ultima seară ? Maigret o privea fix, încercând să-i zărească cât de cât trăsăturile prin ceaţa groasă. Tăcerea care urmă îi dezvălui stupoarea fetei.

— Te-am întrebat...

— Am auzit foarte bine.

— Si?

— Nu înţeleg... De ce spuneţi că era furios... Si mâinile îi tremurau ca si cele ale mamei sale, transmiţând tremurul şi felinarului.

— Nu s-a întâmplat nimic deosebit între voi în seara aceea?

— Nu, nimic.

— Albert a plecat pe fereastră, ca de obicei.

— Da... Era lună. L-am văzut îndepărtându-se spre fundul curţii, ca să sară peste zidul scund şi să ajungă pe drum...

— Cât era ceasul ?

— Poate douăsprezece şi jumătate...

— Obişnuia să stea doar atât de puţin timp ?

— Ce vreţi să spuneţi ?

Fata încerca să câştige timp. în spatele unei ferestre, nu departe de ei, se zărea bătrâna bucătăreasă care-şi vedea de treburile ei.

— A sosit pe la miezul nopţii. Presupun că, de obicei, nu pleca atât de repede... Nu v-aţi certat?

— De ce să ne fi certat?

— Nu ştiu... Te întreb.

— Nu...

— Când trebuia să vorbească cu părinţii tăi ?

— Curând... Aşteptam o ocazie...

— Gândeşte-te bine... Eşti sigură că în noaptea aceea nu era aprinsă nici o lumină în casă?... N-ai auzit nici un zgomot?... Nu era nimeni ascuns în curte ?

— N-am văzut nimic... Jur, domnule comisar, că nu ştiu nimic... Poate că nu mă credeți, dar ăsta e adevărul... Să știți că niciodată nu voi mărturisi tatălui meu ceea ce v-am spus noaptea trecută... Voi pleca... încă nu ştiu ce

voi face...

— De ce mi-ai spus asta ?

— Nu ştiu... îmi era teamă... îmi închipuiam că veți descoperi totul, că veți spune totul părinților mei...

— Hai să intrăm în casă. Ai început să tremuri.

— Nu veți vorbi?

Maigret nu ştia ce să răspundă. Nu voia să facă nici o promisiune. Murmură:

— Ai încredere.

Oare, ca să se exprime ca Louis, „intra" şi el? O, acum înțelegea perfect expresia Ciupitului! Albert Retailleau era mort şi îngropat. Iar la Saint-Aubin exista un anumit număr de persoane, majoritatea, care considera că, din moment ce mortul de la groapă nu se mai întoarce, lucrul cel mai înțelept era să nu mai vorbească despre asta.

„A intra" însemna să faci parte din acest clan. Chiar şi mama lui Retailleau „intra", căci nu păruse să înțeleagă pentru ce se deschidea o anchetă.

Iar cei care nu „intraseră" din prima zi se raliaseră unul după altul. Deşire nu mai voia să ştie de şapcă. Ce şapcă ? Avea bani să bea pe săturate şi să trimită un mandat de cinci sute de franci secăturii sale de fiu. Josaphat, factorul poştal, nu-şi mai amintea de bancnotele de o mie de franci din supieră.

Etienne Naud era jenat că fratele soției lui avusese ideea să-i trimită un om ca Maigret, care părea că avea de gând

să descopere adevărul. Care adevăr? Şi la ce şi cui ar fi folosit acest adevăr ?

Numai micul grup de la Trois Mules spunea tot felul de poveşti: tâmplarul, căruţaşul şi un puşti ca Louis Fillou, al cărui tată fusese un ins tare încăpăţânat.

— Nu vă e foame, domnule comisar? Întrebă doamna Naud, pe când Maigret intra în salon. Unde e fata mea?

— Am lăsat-o în vestibul. Cred că s-a dus un moment în camera ei. A urmat apoi un sfert de oră cu adevărat tragic. Erau numai ei doi în salonul desuet şi supraîncălzit, unde, uneori, o buturugă se prăbuşea aruncând scântei.

Singura lampă aprinsă avea un abajur roz, ale cărui reflexe făceau mai calde toate culorile. Nu se auzea nici un zgomot, doar, uneori, unul dintre acele zgomote familiar de bucătărie: lemnele aruncate în sobă, cratiţa schimbată dintr-un loc în altul, o farfurie de faianţă care era aşezată pe o masă.

Louise Naud ar fi vrut să vorbească. Se simţea după atitudinea ei. Era stăpânită de un demon care o împingea să spună ceva... Ce să spună? Suferea. Uneori deschidea gura, hotărâtă, şi lui Maigret îi era frică de cuvintele pe care avea să le rostească. Dar ea tăcea. Un spasm îi agita pieptul, umerii îi tremurau uşor o secundă, apoi continua să coase, strivită de acel zid de nemişcare şi tăcere care îi izola unul de celălalt. Ştia oare că între fiica ei şi Retailleau...

— Îmi permiteţi să fumez, doamnă ? Ea tresări. Poate că se temuse că va auzi alte cuvinte, şi bâigui:

— Vă rog... simţiţi-vă ca acasă...

Apoi îşi îndreptă bustul şi ascultă cu atenţie.

— Dumnezeule... Dumnezeule, ce? Ce auzea era întoarcerea soţului ei, sosit de oriunde, care va pune capăt acelui supliciu?

Maigret avu remuşcări. Ceva îl împiedica însă să se ridice în picioare şi să spună: „Cred că fratele dumneavoastră

s-a înşelat cerându-mi să vin aici. Nu are nici un rost. Povestea asta nu mă priveşte şi, dacă-mi daţi voie, mă voi întoarce cu primul tren la Paris, mulţumindu-vă pentru primirea făcută".

Revedea faţa palidă a Ciupitului, ochii lui sfredelitori, expresia sardonică a gurii. Revedea îndeosebi silueta lui Cavre, cu servieta sub braţ, Cavre căruia, după atâţia ani, întâmplarea îi oferea ocazia să triumfe asupra fostului şef pe care îl ura.

Pentru că fostul inspector Cavre îl ura. Ura pe toată lumea, desigur, dar în special pe Maigret, Maigret pe care îl considera un fel de alter ego, o replică reuşită a propriei sale persoane.

Ce activitate subterană intensă desfăşurase din ajun, de când coborâseră împreună din tren şi Naud fusese gata să-l ia pe numitul Cadavre drept comisarul Maigret? Unde era orologiul căruia i se auzea tic-tac-ul ? Maigret îl căuta cu privirea.

Se simţea mai mult decât stingherit. îşi zicea: „încă cinci minute, şi această biată femeie va face o criză... îmi va striga adevărul în faţă... Nu mai poate... E la capătul puterilor..." Ar fi fost de ajuns să-i pună o întrebare precisă. Nici măcar! S-ar fi proţăpit în faţa ei şi s-ar fi uitat la ea cu o privire întrebătoare. Ar fi fost în stare să reziste?

Dar el tăcea. Ba chiar, cu sfială, ca să-i alunge tensiunea, luă o broşură de pe un gheridon. Era o revistă pentru femei, consacrată modelelor de broderie.

Ca în sala de aşteptare a unui dentist, unde citeşti lucruri pe care nu le-ai citi nicăieri în altă parte, Maigret dădu paginile, privind cu atenţie ilustraţiile roz şi albastre, fără ca legătura invizibilă dintre el şi gazdă să slăbească vreo clipă.

Salvarea veni din partea servitoarei. Era o tânără de la ţară, destul de neşlefuită, culoarea neagră a rochiei şi albul

şorțului scoțându-i în evidență inegalitatea neplăcută a trăsăturilor.

— O, pardon!... Nu ştiam că e cineva...

— Ce-i, Marthe?

— Voiam să ştiu dacă pun masa sau îl aşteptăm pe domnul...

— Pune masa!

— Domnul Alban vine şi el la cină ?

— Nu ştiu. Pune si tacâmul lui... Ce uşurare să poată pronunța aceste cuvinte obişnuite, să vorbească de lucruri simple şi liniştitoare ! Profită de ocazie că fusese amintit Alban.

— A venit să ia masa de prânz cu noi... El v-a răspuns la telefon... E tare singur!... Am ajuns să-1 considerăm ca fiind de-al casei... Profita ca să scape, pentru că i se oferise, în sfârşit, acest prilej.

— Mă scuzați un moment?... Ştiți, stăpâna casei are totdeauna ceva de supravegheat când e vorba de bucate... Trimit vorbă fiicei mele să vină ca să nu stați singur...

— Nu-i nevoie, vă rog...

— De fapt... Ascultă cu atenție.

— Da... a venit si soțul meu...

O maşină se oprea la intrare, cu motorul pornit, şi se auzeau glasuri. Maigret se întreba dacă gazda sa aducea pe cineva, dar dădea doar instrucțiuni unui servitor, care venise repede la maşină.

Naud deschise uşa salonului înainte de a se debarasa de haina de piele, şi nelinistea se putu citi clar în privirea aruncată celor două personaje, parcă mirat că le găseşte singure.

— A!... Sunteți...

— Tocmai îi spuneam domnului comisar că sunt obligată să-1 las un moment singur, ca să văd de bucătărie...

— Îmi cer scuze, domnule comisar... Fac parte din comisia de agricultură a Consiliului General şi uitasem că astăzi aveam o adunare importantă... Se scutură, îşi turnă un pahar de porto, încercând să-şi dea seama ce putuse să se petreacă în absența lui.

— Ei bine, ați făcut treabă bună ? Mi s-a spus la telefon că n-ați avut timp să veniți la masa de prânz... Şi lui îi era frică de o discuție între patru ochi. Se uita la fotoliile din salon ca si cum le-ar fi reproşat că nu sunt ocupate.

— Alban n-a venit? întrebă el cu o blândețe falsă, întorcând capul spre sufragerie, a cărei uşă rămăsese deschisă. Iar vocea soției sale îi răspunse din bucătărie :

— A mâncat la prânz cu noi. N-a spus că mai vine...

— Şi Genevieve ?

— A urcat în camera ei... Nu îndrăznea să se aşeze, să stea într-un loc. Maigret îi înțelegea neliniştea, ajungând chiar să o încerce şi el. Ca să se simtă tare sau pur şi simplu ca să nu mai tremure, aveau nevoie să fie la un loc, cot la cot, să formeze cercul familial complet.

Atunci era posibil să fie recreată pentru comisar atmosfera obişnuită a casei. Se ajutau reciproc. Pronunțau fraze banale ce se înlănțuiau şi formau un fel de murmur liniştitor.

— Un pahar de porto?

— Tocmai am băut.

— Mai serviți unul... Deci... povestiți-mi ce-ați făcut... Sau nu... Cred că sunt indiscret...

— Şapca a dispărut, rosti Maigret, privind țintă covorul.

— A, da! Serios?... Acea şapcă faimoasă, care trebuia să dovedească... Şi unde era, mă rog?... închipuiți-vă că totdeauna m-am întrebat dacă exista cu adevărat...

— Un anume Louis Fillou pretinde că se afla în sertarul comodei sale...

— La Ciupitul?... Şi spuneți că i-a fost furată în dimineața asta?... Nu vi se pare că e ciudat? Râdea. Stătea în picioare, înalt şi puternic, cu tenul roz, carnea tare. Era proprietarul acelei case, şeful familiei, se întorcea de la La Roche-sur-Yon, unde participase la dezbateri administrative. Era Etienne Naud, marele Naud, s-ar fi spus în ținut, fiul lui Sebastien, care era deja cunoscut şi respectat în tot ținutul.

Şi râsul său răsuna a teamă, în timp ce apuca paharul de porto. Privirea căuta zadarnic ajutorul alor săi, ar fi vrut ca toată lumea lui să fie în jur, soția, fiica şi Alban, care îşi permitea să lipsească tocmai într-o zi ca aceea.

— O țigară de foi?... Nu, serios? Se plimba de colo-colo prin cameră, ca şi cum, dacă s-ar fi aşezat, ar fi căzut într-o capcană, predându-se cumplitului comisar pe care idiotul său de cumnat îl trimisese spre pierzania lui.

Capitolul 6

Alibiul lui Groult-Cotelle

Un incident, neînsemnat în sine, i-a dat de gândit lui Maigret. Era înainte de cină. Etienne Naud încă nu se hotărâse să se aşeze, ca si cum s-ar fi temut că va fi si mai mult la discreţia comisarului dacă va sta locului într-un fotoliu.

Din sufragerie se auzeau vocea doamnei Naud şi cea a servitoarei: vorbeau despre argintăria prost curăţată. Iar Genevieve tocmai coborâse.

Maigret surprinse privirea pe care i-o aruncase tatăl ei când fata intră în salon. Naud nu-si mai văzuse fiica din ajun, când nu se simţea bine. Şi era normal ca Genevieve să-1 liniştească cu un zâmbet.

Exact în acel moment, răsună soneria telefonului şi Naud ieşi din încăpere, pentru că aparatul era în vestibul. Dar lăsă usa deschisă.

— Cum ? zise el mirat. Cum să nu! Sigur că-i aici! Ce spui?... Bineînţeles, grăbeşte-te, te aşteptăm...

Se întoarse în salon, dând din umeri, nedumerit.

— Mă întreb ce 1-a apucat pe prietenul nostru Alban. De ani de zile are un tacâm rezervat la masa noastră. Mi-a telefonat să mă întrebe dacă sunteţi acasă şi, când i-am răspuns că da, mi-a cerut voie să vină la cină, adăugind că trebuie să vă vorbească...

Întâmplarea făcea ca Maigret să se uite la fată, nu la tatăl ei, şi fu uimit de expresia dură de pe faţa ei.

— Aproape acelaşi lucru l-a făcut la prânz, zise ea pornită. A venit să ia masa la noi şi, când a văzut că domnul

comisar nu era, a părut dezamăgit. Am crezut că va pleca. A îngăimat: „Păcat. Voiam să-i arăt ceva..." Şi ne-a părăsit imediat după ce a hăpăit desertul. Probabil că l-aţi întâlnit în sat, domnule comisar? Era ceva atât de infim, încât era imposibil de exprimat. O nuanţă în vocea fetei. Şi nu era vorba atât de voce. De exemplu, ce anume face ca un om avizat să constate brusc că o fată a devenit femeie ?

Remarca lui Maigret era de acelaşi gen. I se părea că în acea răbufnire a tinerei Genevieve era ceva mai mult decât o răbufnire, şi îşi zise că trebuie să o observe mai atent pe domnişoara Naud.

Mama intră, scuzându-se. Fata profită ca să repete:

— Alban a telefonat adineauri să ne anunţe că vine la cină. Dar mai întâi a întrebat dacă e aici domnul comisar. Nu vine pentru noi...

— Acum trebuie s-apară, spuse tatăl, care, văzând familia reunită, se aşezase, în sfârşit. A sărit pe bicicletă şi în trei minute e aici.

Maigret stătea cuminte la locul lui, cu un aer mai curând posac. Ochii săi mari erau lipsiţi de expresie, ca de fiecare dată când se afla într-o situaţie delicată. îi observa, unul după altul, schiţând un zâmbet când i se adresau, şi îşi zicea:

„Ce pică trebuie să aibă pe încurcă-lume de cumnatusău şi pe mine! Toţi ştiu ce s-a întâmplat, inclusiv amicul Alban. De aceea tremură când nu sunt toţi la un loc. împreună, se liniştesc unul pe celălalt, formează un bloc..."

Ce se întâmplase, de fapt? Etienne Naud îl găsise pe tânărul Retailleau în camera fiicei sale ? între ei se iscase o ceartă? Se bătuseră? Naud trăsese pur şi simplu în el ca într-un iepure? Trăiseră probabil o noapte cumplită. Mama intrase în panică! Servitorii se speriaseră, auzind poate zgomot...

Cineva bătuse uşor la uşa de la intrare. Genevieve făcu o mişcare ca pentru a merge să deschidă, dar nu se ridicase, şi Naud, puțin cam mirat, ca şi cum ar fi fost o încălcare a obiceiului, se îndreptă spre vestibul.

Îl auziră vorbind despre ceață. Cei doi bărbați intrară în salon împreună. De fapt, Maigret o vedea prima dată pe față în prezența lui Alban. Ea îi întinse mână cu o oarecare rigiditate. El se înclină, sărută degetele şi se întoarse spre Maigret, grăbit să-i anunțe sau să-i arate ceva.

— Închipuiți-vă, domnule comisar, că dimineață, după ce-ați plecat, am dat din întâmplare peste asta... Şi îi întinse un mic pătrat de hârtie, care fusese prins de altele cu ajutorul unui ac, căci avea două găuri mici.

— Ce-i asta? întrebă cu familiaritate Naud, în timp ce fața fetei exprima suspiciune.

— Toți ați râs de mania mea de a păstra cea mai mică hârtiuță. Aş putea să găsesc cea mai neînsemnată chitanță de la spălătorie de acum trei ani sau de acum opt ani!

Hârtia pe care Maigret o întorcea pe toate părțile era o notă de plată de la Hotel de l'Europe, din La Roche-sur-Yon. Cameră: trei franci. Mic dejun : şase franci. Serviciu... Data: 7 ianuarie.

— Bineînțeles, zise Alban, având aerul că se scuză, asta nu are nici o importanță. Totuşi, mi-am amintit că poliției îi plac alibiurile. Uitați-vă la dată. Vedeți, întâmplător, am fost la La Roche, în noaptea când persoana pe care o ştiți şi-a găsit moartea...

Reacția lui Naud si a soției sale fu cea a unor oameni de lume în fața unei necuviințe. Doamna Naud, uimită, se uită mai întâi la Alban, ca şi cum nu s-ar fi aşteptat la o astfel de atitudine din partea lui, apoi, suspinând, lăsă ochii spre buştenii din vatră. Soțul ei se încruntă. El înțelegea mai greu. Poate căuta un sens mai profund al acestei manevre a prietenului său?

Iar Genevieve pălise de mânie. Se vedea că e cu adevărat şocată. Ochii îi scăpărau. Maigret voia să se uite doar la ea, căci reacţiile ei îl interesau foarte mult de câteva momente.

Alban, înalt şi slab, cu un început de chelie, rămăsese puţin cam plouat în mijlocul salonului.

— Tu nici nu aştepţi să fii acuzat ca să ieşi cu fata curată, zise în cele din urmă Naud, care avusese timp să reflecteze la vorbele amicului său.

— Ce vrei să spui cu asta, Etienne ? Am impresia că îmi interpretaţi greşit gestul. Mai devreme, din întâmplare, făcând ordine prin hârtii, am dat peste nota asta de plată de la hotel. Mi s-a părut interesant să o arăt comisarului, având în vedere că are exact data zilei când...

Doamna Naud interveni şi ea, ceea ce i se întâmpla rareori.

— Ai mai spus asta, zise ea. Cred că ne putem aşeza la masă... Stingherea persista. Degeaba era masa la fel de îngrijită, la fel de reuşită ca seara trecută, tot se simţea că eforturile de a crea o atmosferă de cordialitate sau o aparenţă de destindere erau zadarnice. Genevieve era cea mai agitată.

Maigret îşi aminti mult timp după aceea cum i se zbătea pieptul din cauza emoţiei: era o mânie de femeie, ai fi putut jura că era înfuriată ca o amantă. Mânca puţin, din vârful buzelor. Nu privise nici măcar o dată spre Alban, care nici el nu se uita la nimeni.

Era, într-adevăr, genul de om care păstrează cele mai mici hârtiuţe, care le ţine, clasate, prinse cu acul în teancuri, ca bancnotele. Si mai era genul care putea să iasă singur dintr-o încurcătură dacă se ivea ocazia, chiar părăsindu-şi tovarăşii la ananghie.

Toate acestea se simţeau. Plutea ceva neplăcut în atmosferă. Doamna Naud era mai îngrijorată. Naud însă se stră-

duia să-i liniştească pe ai săi, poate urmărind totuşi alt scop.

— Apropo, dimineață, la Fontenay, am avut ocazia să mă întâlnesc cu procurorul. De fapt, Alban, aproape că e rudă cu tine după soție, pentru că s-a căsătorit cu o Deharme, din Cholet.

— Familia Deharme din Cholet nu se înrudeşte cu familia generalului. E originară din Nantes, iar cealaltă...

Naud continuă:

— Să ştiți, domnule comisar, că m-a liniştit. Desigur, a răspuns cumnatului meu Brejon că o investigație părea inevitabilă, dar va fi o investigație de formă, în orice caz, în ceea ce ne priveşte. I-am spus că vă aflați aici... Ca să vezi! Regreta deja fraza asta, pe care o spusese fără să-şi dea seama. Roşise uşor. Se grăbea acum să bage în gură o bucată mare de homar cu smântână.

— Ce v-a spus despre mine ?

— Vă admiră mult. A urmărit în ziare majoritatea anchetelor. Şi tocmai pentru că vă admiră...

Bietul om nu mai ştia cum s-o dreagă.

— Se miră că fratele soției mele a crezut de cuviință să deranjeze un om ca dumneavoastră pentru un caz atât de banal...

— Înțeleg...

— Nu v-ați supărat? A spus-o datorită admirației...

— Sunteți sigur că nu a adăugat şi faptul că intervenția mea ar putea să dea acestui caz o importanță pe care nu o are?

— De unde ştiți ? V-ați întâlnit cu el ? Maigret zâmbi. Ce altceva ar fi putut să facă ?

În fond, ce era el acolo altceva decât un invitat ? Fusese primit cum nu se poate mai bine. Chiar şi în seara aceasta, cina era o adevărată capodoperă a bucătăriei provinciale tradiționale.

Cu amabilitate, cât se poate de manierat, i se dădea acum de înțeles că prezența lui riscă să creeze necazuri gazdelor sale. Urmă o tăcere, la fel ca mai înainte, după incidentul cu Alban. Doamna Naud încercă să aranjeze lucrurile şi o făcu mai stângaci decât soțul ei.

— Sper totuşi că veți mai rămâne câteva zile la noi... După ceață, cu siguranță că o să vină înghețul şi veți putea face câteva plimbări cu soțul meu... Nu-i aşa, Etienne?

Ce uşurare ar fi fost pentru toți, dacă Maigret ar fi răspuns, după cum se aşteptau, ca un om bine crescut: „Aş rămâne bucuros, căci prețuiesc ospitalitatea cu care am fost primit. Din păcate, îndatoririle de serviciu mă cheamă la Paris. Poate că voi trece pe-aici în perioada vacanței... Până atunci, fiți siguri că voi păstra cea mai bună amintire a..."

Dar el nu spune nimic. Mănâncă şi tace. Îşi zice în gând că e o brută. Oamenii aceia s-au purtat foarte frumos cu el. Poate că au pe conştiință moartea lui Albert Retailleau... Dar parcă tânărul nu le pătase onoarea fiicei, după cum se spune în mediul lor? Iar doamna Retailleau, mama, protestase oare? Nu, chiar ea fusese prima care considerase că totul s-a aranjat cum nu se poate mai bine!

Sunt trei-patru, poate mai mulți, care se străduiesc să păstreze secretul, să-1 apere cu disperare, iar prezența lui Maigret trebuie să fie pentru doamna Naud, de exemplu, o suferință insuportabilă. Când rămăseseră singuri un sfert de ceas, nu fusese ea gata, în cele din urmă, să țipe de spaimă ?

Era atât de uşor! Pleca a doua zi dimineață, însoțit de binecuvântările întregii familii, iar la Paris judecătorul Brejon îi va mulțumi cu lacrimi în ochi!

Că Maigret n-o făcea - se datora oare numai pasiunii sale pentru dreptate? N-ar fi îndrăznit să susțină acest lucru în fața cuiva, privindu-1 în ochi. Era vorba de Cavre; de eşe-

curile succesive încasate de la inspectorul Cadavre de ieri seară, fără ca acesta să catadicsească să-i arunce fostului său şef nici măcar o privire. Se mişca de colo-colo ca şi cum Maigret nu ar fi existat sau de parcă ar fi fost un adversar neglijabil.

Când apărea el, ca prin farmec, mărturiile dispăreau, martorii nu-şi aminteau de nimic sau nu voiau să vorbească, dovezile materiale, şapca de exemplu, nu mai erau de găsit.

Venise, în sfârşit, după atâția ani, triumful ghinionistului, slăbănogului, invidiosului!

— La ce vă gândiți, domnule comisar ? Tresări.

— La nimic... Vă cer scuze... Cad uneori, aşa, pe gânduri...

Îşi umpluse farfuria fără să-şi dea seama, iar acum îi era ruşine, dar, ca să-i alunge stingherеala, doamna Naud îi murmură:

— Nimic nu-i face mai mare plăcere unei gazde decât să vadă că cineva îi apreciază bucatele. Alban se înfruptă ca un căpcăun, dar asta nu contează, pentru că mănâncă orice. Lui îi place orice. Nu-i un cunoscător fin. E un mâncău. Glumea; totuşi, în vocea şi în privirea ei mai stăruia ranchiuna.

Iar Etienne Naud, pe care vinul îl îmbujorase si mai tare la fată, îndrăzni în sfârsit să întrebe, jucându-se cu cuțitul:

— Dar dumneavoastră, domnule comisar, după ce ați putut vedea puțin satul şi ați vorbit cu oamenii, ce părere aveți?

— A făcut cunoştință cu tânărul Fillou..., îl avertiză soția lui, ca de un pericol.

Iar Maigret, ținta tuturor, rosti, apăsând pe fiecare silabă:

— Cred că Albert Retailleau nu a avut noroc... Vorba asta nu însemna nimic, si totuşi Genevieve păli, fu

atât de frapată de această mică frază neînsemnată, încât o clipă au crezut că se va ridica şi va pleca. Naud încerca să înțeleagă. Alban spuse rânjind:

— Iată o frază demnă de oracolele din Antichitate ! Dacă, printr-un minune, n-aş fi găsit dovada că în noaptea aceea dormeam liniştit într-o cameră de la Hotel de l'Europe, la optzeci de kilometri de-aici, aş fi fost tare îngrijorat...

— Aşadar nu ştiți, îi zise Maigret, că, în lumea poliției, se spune că un individ este cu atât mai suspect cu cât are cel mai bun alibi?

Celălalt se enervă, luând gluma în serios.

— Va trebui, în acest caz, să-1 bănuiți de complicitate şi pe şeful de cabinet al prefectului, pentru că şi-a petrecut seara cu mine. E unul dintre prietenii mei din copilărie şi ne întâlnim din când în când ca să petrecem o seară, care sfârşeşte aproape totdeauna la două-trei dimineața...

Ce îl făcuse pe Maigret să împingă farsa până la capăt? Oare fusese incitat de laşitatea evident a falsului aristocrat? Scoase din buzunar un carnet mare cu elastic, celebru la Poliția Judiciară, şi întrebă cât se poate de serios:

— Numele lui?

— Serios? Vreți... Cum doriți... Musellier... Pierre Musellier... E holtei... Locuieşte într-un apartament din Piața Napoleon, deasupra Garajelor Murs... La cincizeci de metri de Hotel de l'Europe...

— Mergem să bem cafeaua în salon ? propuse doamna Naud. Ne serveşti cafeaua, Genevieve ? Nu eşti prea obosită? Mi se pare că eşti palidă. Poate ar fi mai bine să te duci la culcare?

— Nu. Nu era obosită. Era încordată. S-ar fi zis că avea o socoteală cu Alban, de la care nu-şi lua ochii.

— V-ati întors la Saint-Aubin chiar a doua zi? întrebă Maigret, cu creionul în mână.

— Da, chiar a doua zi. M-a adus un prieten cu maşina până la Fontenay-le-Comte. Acolo, am luat masa de prânz cu nişte prieteni şi, la despărțire, întâmplarea a făcut să-1 întâlnesc pe Etienne, care m-a adus acasă...

— Adică, mergeți din prieten în prieten.... Nici nu putea să spună mai clar că celălalt era un linge-blide, ceea ce era adevărat, şi toată lumea înțelese, astfel încât Genevieve roşi si îşi feri privirea.

— Chiar nu vreți să serviți una dintre țigările mele de foi, domnule comisar?

— Pot să ştiu dacă interogatoriul meu s-a terminat?... In acest caz, mi-aş permite să plec... în seara asta vreau să mă întorc devreme acasă...

— Pică bine. Şi eu aş vrea să dau o raită prin sat... Dacă nu vă deranjează, poate facem drumul împreună...

— Sunt cu bicicleta...

— Dacă e numai asta... O bicicletă poate fi împinsă mergând pe jos, nu?... Nu mai zic că, din cauza cetii, ați putea nimeri în canal...

Ce se întâmpla ? Când Maigret spusese că vrea să plece cu Alban Groult-Cotelle, Etienne Naud se încruntase şi păruse gata să-i însoțească.

Considera că Alban, prea nervos în seara aceea, ar fi putut ceda, făcând mărturisiri? Ii aruncase o privire insistentă, care era clar că însemna: „Ai mare grijă! Doar vezi în ce stare eşti. E mai tare decât tine..."

Iar privirea fetei, parcă mai dură, mai disprețuitoare, spunea aproape acelaşi lucru: „încearcă cel puțin să-ți ții gura!"

Doamna Naud nu se uita la nimeni. Era ostenită. Nu mai înțelegea. Nu ar fi rezistat mult timp la o astfel de tensiune nervoasă. Dar lucrul cel mai ciudat era Alban însuşi, care nu se hotăra să plece şi se plimba prin salon, având parcă intenția să stea de vorbă cu Naud între patru ochi.

— Nu-mi ceruseşi să trec pe la biroul tău pentru povestea aia cu asigurarea?

— Care asigurare ? răspunse prosteşte stăpânul casei.

— Lasă. Mai vorbim mâine.

Ce lucru atât de important voia să comunice ?

— Veniți, dragă domnule? insistă comisarul.

— Chiar nu vreți să vă duc cu maşina ? Dacă doriți să folosiți maşina şi să conduceți singur...

— Mulțumesc... Mergem frumos pe jos şi mai vorbim de una, de alta...

Ceața îi înghiți după cîțiva paşi. Alban ținea cu o mână bicicleta şi mergea repede, obligat să se oprească mereu, deoarece Maigret nu se hotăra să grăbească pasul.

— Nişte oameni de toată isprava!... O familie tare unită!... Cred că viata e uneori tare monotonă pentru fată... Are multe prietene?

— Nu cunosc nici una aici... In afara verişoarelor, care vin pe timpul verii sau o găzduiesc uneori la ele pentru o săptămână...

— Presupun că se duce şi la Paris, la familia Brejon ?

— A fost chiar iarna asta...

Maigret vorbi despre altceva, păstrând tonul unui om cumsecade. Cei doi se vedeau vag în ceața albicioasă şi rece din jurul lor. Felinarul de la gară părea un far şi, mai departe, ghiceai alte două lumini, care ar fi putut să fie două ambarcațiuni în larg.

— În fond, în afara unor deplasări la La Roche-sur-Yon, nu părăsiți deloc Saint-Aubin?

— Mă duc uneori la Nantes, unde am prieteni, la Bordeaux, unde verişoara mea, de Chievre, este căsătorită cu un armator...

— Şi la Paris ?

— Am fost acum o lună...

— Când a fost şi domnişoara Naud ?

— Posibil. Habar n-am...

Treceau pe lângă cele două cafenele, aflate față în față, iar Maigret se opri şi propuse:

— Ce-ar fi să bem un păhărel la Lion d'Orl. Aş fi curios să-l văd pe fostul meu coleg Cadavre. Mai devreme, am zărit la gară un tip grăsuț coborând din tren şi am impresia că a chemat un colaborator să-l ajute.

— Vă las..., zise prompt Alban.

— Nu se poate. Dacă nu veniți cu mine, vă însoțesc. Sper că nu vă plictisesc?

— Vreau să mă culc cât mai repede. Nu vă ascund că sufăr de nevralgii cumplite şi că am o criză chiar în acest moment...

— Un motiv în plus să vă conduc până la uşă. Servitoarea doarme în casă?

— Bineînțeles.

— Cunosc oameni cărora nu le place să-şi vadă servitorii noaptea în casă... Ia uite! E lumină...

— E servitoarea...

— Şi stă în salon?... Adevărat că încăperea e încălzită... Probabil că lucrează ceva de mână, cât lipsiți ?

Se opriseră în prag, şi Alban, în loc să bată la usă, căuta cheia în buzunar.

— Pe mâine, domnule comisar! Ne vom vedea negreşit la prietenii mei Naud...

— Auziți... Celălalt nu se grăbea să deschidă uşa, de teamă ca Maigret să nu ia acest gest drept o invitație.

— E o prostie... îmi cer scuze... închipuiți-vă că am o nevoie urgentă şi că, dacă tot am ajuns aici... Intre bărbați, putem, nu-i aşa, să ne permitem...

— Intrați... Să vă arăt drumul...

Coridorul nu era luminat, dar uşa salonului, la stânga, era întredeschisă şi proiecta un dreptunghi de lumină. Alban vru să-l ducă pe Maigret spre fundul coridorului, dar

comisarul, cu un gest parcă de automat, împinse uşa de perete, se opri si exclamă:

— Ca să vezi! Vechiul meu coleg Cavre !... Ce faci, amice?

Fostul inspector se ridicase, alb la faţă ca de obicei, încruntat, fulgerându-1 cu privirea pe Groult-Cotelle, pe care îl făcea răspunzător de acest incident. Alban şovăia, căuta o explicaţie şi nu găsea, întrebă:

— Unde e servitoarea?

Numitul Cadavre îşi recapătă primul calmul şi rosti, înclinându-se:

— Domnul Groult-Cotelle?

Celălalt nu înţelese imediat jocul.

— Îmi cer scuze că vă deranjez la ora asta. Voiam să vă spun două vorbe. Persoana care mi-a deschis, mi-a spus că nu veţi întârzia, aşa că...

— Destul! bombăni Maigret.

— Ce ? zise Alban, tresărind.

— Am zis : destul!

— Ce vreţi să insinuaţi ?

— Nu insinuez nimic. Cavre, unde e femeia care zici că ţi-a deschis să intri? Nu mai e altă lumină în casă. Cu alte cuvinte, era culcată.

— Mi-a spus...

— Încă o dată: destul! Fără aiureli! De ce te-ai ridicat? Stai jos, Cavre ! Ia uite ! Te-ai făcut comod. Ţi-ai scos pardesiul, ţi-ai lăsat pălăria la cuier. Ce citeai?

Făcu ochii mari când luă cartea aşezată lângă Cavre.

— Voluptăţi perverse ! Măi, să fie ! Şi aici, în biblioteca prietenului nostru Groult, ai găsit cartea asta drăguţă... Dar, domnilor, de ce staţi în picioare?... Prezenţa mea vă jeneazăă?... Nu uitaţi de nevralgii, domnule Groult... Ar trebui să luaţi o aspirină...

Alban avu totuşi destulă prezenţă de spirit ca să replice:

— Parcă aveaţi o nevoie urgentă ?

— închipuiți-vă că mi-a trecut... Haide, amice Cavre, ce-i cu ancheta asta?... între noi fie vorba, cred că te-ai strâmbat rău de tot când ti-ai dat seama că sunt şi eu amestecat?

-—Ah, sunteți amestecat! În ce?

— Prin urmare, Groult-Cotelle a făcut apel la talentele tale, pe care, între paranteze fie spus, nu le subestimez deloc.

— Abia în dimineața asta am auzit de domnul Groult-Cotelle.

— Înseamnă că Etienne Naud ți-a vorbit de el când v-ați întâlnit la Fontenay-le-Comte ?

— Când veți lua hotărârea să mă supuneți unui interogatoriu, domnule comisar, voi fi gata să vă răspund în prezența avocatului meu.

— Adică, dacă ai fi acuzat de furtul unei şepci ?

— Da, dacă as fi.

Salonul era învăluit într-o lumină cenuşie, căci becul electric, prea mic pentru mărimea încăperii, se mătuise din cauza prafului.

— Îmi veți permite să vă servesc cu ceva ?

— De ce nu ? răspunse Maigret. Dacă întâmplarea a făcut să ne întâlnim... Apropo, Cavre, cel zărit mai devreme la gară e unul dintre oamenii tăi?

— Într-adevăr, e unul dintre angajații mei.

— Ajutoare ?

— Dacă vreți.

— Aveai treburi importante de rezolvat în seara asta cu domnul Groult-Cotelle?

— Doream să-i pun câteva întrebări.

— Dacă e vorba de alibiul lui, poți sta liniştit. A prevăzut totul. Ba chiar a păstrat nota de plată de la Hotel de l'Europe. Cavre nu se lăsă totuşi tulburat. Se aşezase la locul lui. Picior peste picior, pusese deasupra servieta de maro-

chin şi aştepta, sigur, s-ar fi zis, că el va avea ultimul cuvânt. Groult, care umpluse trei pahare cu rachiu de Armagnac, îi întinse unul, dar acesta refuză.

— Mulţumesc. Beau doar apă.

La Poliția Judiciară se glumise mult din această pricină, cu o cruzime involuntară, căci inspectorul Cavre nu bea pentru că suferea de o boală gravă de ficat.

— Dumneavoastră, domnule comisar ?

— Bucuros!

Tăcură. Părea că intraseră într-un joc ciudat, de exemplu, cine tăcea cât mai mult timp fără să se mişte. Alban îşi băuse paharul pe nerăsuflate şi îl umpluse din nou. Numai el rămăsese în picioare, împingând uneori la loc în bibliotecă una dintre cărțile care ieşise în afara rândului.

— Ştiți, domnule, îi zise în cele din urmă Cavre, cu o voce calmă si rece, că sunteți la dumneavoastră acasă?

— Ce vreți să spuneți ?

— Că sunteți liber să primiți pe cine doriți. Aş fi vrut să stau de vorbă cu dumneavoastră, dar nu în prezența comisarului. Dacă preferați compania lui şi nu a mea, sunt gata să mă retrag şi să stabilim o altă întâlnire.

— Pe scurt, inspectorul vă cere în mod politicos să binevoiți să-1 dați pe uşă afară pe unul dintre noi.

— Nu înțeleg, domnilor, sensul acestei discuții. Pentru că, în fond, n-am nici un amestec în povestea asta. Eram la La Roche, ştiți bine, când a murit acel tânăr. Fireşte, sunt prietenul familiei Naud. Ii vizitez frecvent. într-un ținut mic ca al nostru, nu prea ai de ales când e vorba de relații.

— Grijă mare la Sfântul Petru!

— Ce vreți să spuneți ?

— Că, dacă jocul ăsta continuă, îi veți renege de trei ori pe prietenii Naud înainte de răsăritul soarelui, dacă ceața îi va da voie să se arate.

— Degeaba glumiți. Situația mea e destul de delicată. Sunt primit la familia Naud. Etienne este prietenul meu; vedeți bine că nu neg acest fapt. Nu ştiu ce s-a întâmplat în casa lor şi nici nu vreau să ştiu. Nu eu trebuie să fiu interogat în privința asta.

— Poate că am interoga-o mai cu folos pe domnişoara Naud, nu? Apropo, nu ştiu dacă ați remarcat, dar în seara asta vă privea cam încruntată. Am avut impresia foarte clară că are ceva cu dumneata.

— Cu mine ?

— Îndeosebi când ai încercat atât de elegant, întinzându-mi nota de plată de la hotel, să scapi din situația asta delicată. Nu i s-a părut deloc frumos. Eu, în locul dumitale, m-aş feri de răzbunarea ei...

Celălalt râse forțat.

— Glumiți... Genevieve e o fată încântătoare care...

Ce îl împinse pe Maigret să joace deodată totul pe o singură carte?

—... care e gravidă în luna a treia, zise el, întinzând gâtul înspre interlocutorul său.

— Ce... ce spuneți?

Cavre era stupefiat şi, pentru prima dată în ziua aceea, îşi pierdu puțin din siguranță, privindu-si şeful cu o admirație involuntară.

— Nu ştiați, domnule Groult?

— Vreți să insinuați...

— Nimic... Caut... Doreați adevărul, nu?... Vom căuta împreună... Cavre a pus deja mână pe şapcă, aceasta are pete de sânge pe ea şi este de ajuns ca să dovedească crima... Unde e şapca, Cavre?

Acesta, fără să răspundă, se înfundă şi mai mult în fotoliu.

— Prefer să te previn că, dacă ai distrus-o, te va costa scump... Şi acum, simt că vă stingheresc... Vă las singuri...

Presupun, domnule Groult, că ne vedem mâine, la dejun la prietenii Naud?...

Ieşi. Afară, lângă uşă, şi, după ce aceasta se închise cu violență, zări o siluetă firavă.

— Dumneavoastră sunteți, domnule comisar ?

Era tânărul Louis. Ascuns în spatele geamurilor de la Lion d'Or, probabil că văzuse trecând umbrele lui Alban şi Maigret. Şi se ținuse după ei.

— Ştiți ce spune, ce repetă toată lumea în târg? Vocea lui tremura de teamă şi de indignare.

— Se spune că v-au legat la gard şi că veți pleca mâine cu trenul de trei...

Chiar aşa fusese gata să se întâmple!

Capitolul 7

Bătrâna domnişoară de la poştă

Maigret trecea poate prin unul dintre acele momente când sensibilitatea sa era mult sporită ? Abia părăsise pragul casei lui Groult-Cotelle. Făcuse câțiva paşi în întuneric, în ceața care se lipea de piele ca o compresă cu gheață. Tânărul Louis mergea alături de el când, brusc, comisarul se opri.

— Ce aveți, domnule comisar?

Prin mintea lui Maigret trecu deodată un gând şi acum încerca să meargă pe firul lui. Rămase atent la vocile care ajungeau până la el, confuze, dar stridente, prin obloanele casei. In acelaşi timp, înțelese de ce se alarma adolescentul: pentru că Maigret se oprise brusc în mijlocul trotuarului, fără un motiv aparent, ca un cardiac pe care o criză îl țintuieşte oriunde ar fi.

Asta nu avea nici o legătură cu preocuparea sa prezentă. Era ceva lipsit de interes. Totuşi, îşi dădu osteneala să rețină: „Ia uite! Există un cardiac la Saint-Aubin..."

Mai târziu, avea să afle că fostul medic murise de o angină pectorală şi că ani de zile fusese văzut oprindu-se astfel în plină stradă, încremenit, cu o mână la inimă. Cei dinăuntru se certau sau, în orice caz, aşa îți dădeau impresia zvonurile de voci. Totuşi, Maigret nu asculta. Louis Ciupitul, care credea că descoperise cauza nemişcării sale, trăgea conştiincios cu urechea.

Cu cât vocile erau mai puternice, cu atât era mai greu să distingi cuvintele. Părea un disc pus să se rotească, după

ce i se făcuse o a doua gaură, ca să fie descentrat şi să scoată sunete neinteligibile.

Nu din cauza acelei scene, care se juca în casă, între inspectorul Cavre şi Alban Groult-Cotelle, se oprise Maigret în felul acesta şi părea că priveşte în gol. Când să treacă pragul, îi venise în minte o idee. Nici măcar o idee. Era ceva mai vag, atât de vag, încât acum se străduia să regăsească acea impresie.

Uneori, un incident neînsemnat, un miros abia simțit, de cele mai multe ori, ne face să ne amintim, o fracțiune de secundă, un moment din viața noastră. E ceva atât de puternic, încât suntem impresionați, vrem să ne agățăm de această amintire a vieții şi, în clipa următoare, nu ne mai rămâne nimic, nu mai suntem în stare să spunem la ce ne gândeam. Căutăm zadarnic şi, până la urmă, negăsind un răspuns la întrebări, ne spunem că a fost poate o urmă de vis sau, cine ştie, o amintire dintr-o viață anterioară.

Exact în momentul în care uşa se închidea, fusese conştient că îi lăsa în urma lui pe cei doi complici încurcați şi furioşi. Exista un punct comun între cei doi bărbați pe care destinul îi pusese față în față în acea noapte.

Asta nu se putea explica în mod rațional. Cavre nu te făcea să te gândeşti la un celibatar, ci la un soț batjocorit, copleşit de ruşine, suferind de durere. Emana invidie, iar invidia te face să ai aceeaşi atitudine echivocă dată de unele vicii ascunse.

În fond, Maigret nu-i purta pică. Îl compătimea. Se înverşuna împotriva lui, era hotărât să-1 dea gata, dar, în acelaşi timp, simțea o anumită milă pentru acel om care era, de fapt, un ratat.

Ce legătură era între Cavre şi Alban ? Legătura care există între două lucruri total diferite, dar amândouă sordide. Aproape că era o similitudine de culoare! La amândoi dominau cenuşiul, verzuiul, golul moral şi material. Cavre

emana ură. Alban Groult-Cotelle emana spaimă, laşitate. întreaga lui viaţă era organizată pe laşitate. Soţia îl părăsise. Îşi luase cu ea copiii.

El nu încercase să meargă după ea, să o aducă înapoi. Probabil că nici nu suferise. Îşi reorganizase viaţa în mod egoist. în lipsa averii, trăia în cuibul altora, ca un cuc. Şi, dacă prietenilor săi li se întâmpla vreo nenorocire, se grăbea să-i trădeze.

De fapt, Maigret descoperea dintr-o dată fleacul care îi declanşase gândurile: cartea găsită în mâna lui Cavre, atunci când sosise, una dintre acele cărţi scabros-erotice, vândute pe sub tejghea în unele prăvălii din foburgul Saint-Martin...

Primul avea astfel de cărţi în biblioteca lui provincială. Celălalt punea imediat mână, ca din întâmplare, pe una dintre ele! Dar mai era ceva, şi tocmai acest altceva se străduia comisarul să-1 găsească. Poate o zecime de secundă, fusese iluminat de un adevăr flagrant, dar totul dispăruse brusc, şi rămăsese doar o impresie vagă. Acesta era, în fond, motivul pentru care stătea nemişcat, ca un cardiac ce vrea să-şi păcălească inima.

Dar el voia să-şi păcălească memoria. Spera...

— Ce-i lumina aceea? întrebă el.

Stăteau amândoi încremeniţi în ceată si, la o anumită distanţă, Maigret zărea un halou mare de lumină albă şi difuză. Se agăţa de acel lucru material ca să-i dea intuiţiei timpul să renască.

Acum cunoştea târguşorul. Ce se afla în locul luminii aceleia, aproape în fata casei lui Groult ?

— Nu-i biroul poştei?

— E fereastra de alături, răspunse Louis. Fereastra funcţionarei de la poştă. Nu poate să doarmă. Citeşte romane până noaptea târziu. E totdeauna ultima lumină care se stinge la Saint-Aubin...

Trăgea cu urechea la zvonurile de voci. Groult-Cotelle striga în gura mare, ca un om care nu vrea în ruptul capului să dea ascultare unui sfat înțelept. Vocea lui Cavre era mai gravă, mai imperioasă. De ce simțea Maigret aproape o pornire să traverseze strada şi să-şi lipească fața de geamul funcționarei de la poştă, care citea în bucătărie? Intuiție? în clipa următoare se gândea la altceva.

Ştia că Louis îl observa cu îngrijorare,cu nerăbdare, întrebându-se ce se petrecea în mintea acestui om important. Ce simțise când trecuse pragul ?... Ia să vedem... Ceva legat de Paris... Cartea, prăvăliile din foburgul Saint-Martin, unde se vând astfel de cărțulii, îi amintiseră de Paris... Groult-Cotelle se dusese acolo... Genevieve Naud probabil că fusese şi ea acolo în acelaşi timp... Revedea fața acesteia când, în mod odios, Alban îşi prezentase alibiul. Nu era numai dispreț. în acel moment nu mai văzuse o fată, ci pur şi simplu o femeie... O amantă, care descoperă brusc josnicia...

Iată, exact în acest punct se produsese fulgerul, pierind, din păcate, brusc. Lăsase în urmă vaga amintire a ceva josnic. Da, cazul era cu totul altfel decât îşi imaginase Maigret până atunci. Văzuse doar burghezi, o familie de mari burghezi care descoperiseră cu indignare un puştan fără avere şi fără situație în patul fiicei lor.

Oare Naud ucisese sub impulsul furiei? Era posibil. Era gata să-1 compătimească, poate mai mult pe doamna Naud, care ştia şi se străduia să nu vorbească, să-şi stăpânească spaimele şi pentru care fiecare minut petrecut singură cu Maigret era un supliciu insuportabil.

Etienne Naud şi soția lui treceau acum în planul doi. Cum să legi toate gândurile astea? Acest Alban sărac şi desuet avea un alibi. Oare din întâmplare? Şi tot din întâmplare găsise brusc nota de plată de la Hotel de Europe ?

Cu siguranță că fusese acolo. Trebuia verificat, însă comisarul era convins. Dar pentru ce se dusese la La Roche-sur-Yon chiar în seara aceea? Oare şeful de cabinet al prefectului îl aştepta să vină?

— Trebuie verificat! mormăi Maigret.

Se uita întruna spre lumina de la poştă; ținea într-o mână punguța cu tutun şi în cealaltă pipa, pe care nu se gândea să o umple.

Albert Retailleau era furios...

Cine îi spusese asta? însoțitorul său, micul Louis, prietenul mortului.

— Chiar era furios ? întrebă deodată comisarul.

— Cine?

— Prietenul tău, Albert... Mi-ai spus că, atunci când v-ați despărțit, în ultima seară...

— Era enervat. înainte să se ducă la întâlnire, băuse câteva pahare...

— N-a spus nimic ?

— Stați puțin... Da, că nu va face cu siguranță mulți purici în ținutul nostru mârşav...

— De cât timp era iubitul domnişoarei Naud ?

— Nu ştiu... Stați... De Sfântul Ioan nu era. Probabil că totul a început prin octombrie...

— Nu era îndrăgostit dinainte ?

— În orice caz, nu vorbea cu ea...

-—Ssst... Maigret nu se mai mişca, trăgea cu urechea. Vocile tăcuseră. în locul lor, se auzi un zgomot care îl frapa pe comisar.

— Telefonul! zise el. Recunoscuse sunetul caracteristic al telefoanelor de la tară, unde trebuie să învârteşti de o mică manivelă ca să chemi funcționara de la poştă.

— Dă fuga şi uită-te pe fereastra funcționarei de la poştă... Ajungi mai repede decât mine...

Nu se înşelase. O a doua fereastră se lumină alături de prima. Funcţionara trecuse în biroul de poştă, de care o despărţea o uşă întredeschisă. Maigret nu se grăbea. Nu-i plăcea deloc să alerge. Lucru ciudat, era jenat de prezenţa tânărului Louis. Voia să păstreze o oarecare demnitate în faţa acelui puştan. Îşi umplu pipa, o aprinse si traversă încet strada.

— Ei?

— Ştiam că va asculta, răspunse Ciupitul cu voce scăzută. Scorpia ascultă tot timpul. Odată, doctorul chiar s-a plâns la La Roche, dar văd că nu s-a învăţat minte...

Era mică de statură, îmbrăcată în negru, cu părul brunet şi chipul fără vârstă. Ţinea un receptor în mână şi fişa în cealaltă. Probabil că în acel moment convorbirea lua sfârşit, pentru că schimbă fişele şi se îndreptă spre comutatorul electric.

— Crezi că ne va deschide ?

— Dacă bateţi la uşiţa din spate. Veniţi pe-aici. Vom intra prin curte...

Bâjbâiră un moment într-o beznă totală şi se strecurară printre două hârdaie pline cu rufe. O pisică ţâşni dintr-o pubelă.

— Domnişoară Rinquet!... strigă băiatul. Deschideţi o clipă...

— Ce s-a întâmplat ?

— Sunt eu, Louis... Deschideţi o clipă, vă rog... Ea trase zăvorul. Maigret se grăbi să treacă pragul, de teamă să nu vadă uşa închizându-se.

— Nu vă fie teamă, domnişoară...

Era prea înalt şi prea solid pentru bucătărioara aceea, pe măsura micuţei funcţionare de la poştă, înconjurată de bibelouri din porţelan sau sticlă, cumpărate de pe la târguri, şi de şervetele brodate.

— Groult-Cotelle a dat adineauri un telefon.

— De unde ştiți?

— I-a telefonat prietenului său Naud... Ai ascultat convorbirea. Prinsă cu mâța în sac, femeia se apără cu stângăcie.

— Dar, domnule, biroul este închis. După nouă seara, n-ar mai trebui să fac nici o legătură... Am făcut-o pentru că sunt aici şi îmi place să fac servicii...

— Ce-a spus ?

— Cine?

— Să ştiți că, dacă nu-mi răspundeți de bunăvoie, voi fi obligat să vin mâine, de data asta oficial, şi să fac un proces-verbal, care îşi va urma calea administrativă. Ce a spus?

— Erau doi care vorbeau.

— În acelaşi timp ?

— Aproape. Uneori vorbeau amândoi odată. Se întreceau care să vorbească mai tare, încât nu mai înţelegeam nimic... Probabil că avea fiecare un receptor şi se înghesuiau în fața aparatului.

— Ce spuneau ?

— Domnul Groult a spus mai întâi: „Ascultă, Etienne, asta nu poate să dureze. Comisarul tocmai a plecat de la mine. A dat nas în nas cu omul tău. Sunt sigur că ştie totul, şi dacă vei continua să..."

— Ce?

— Staţi puțin... A intervenit celălalt. „Alo!... Domnul Naud?... Aici, Cavre... Evident, este păcat că nu ați găsit un mijloc să-l reţineți şi să-l împiedicați să mă găsească aici, dar...

— Dar asta mă compromite pe mine, a răcnit domnul Groult. M-am săturat! Auzi, Etienne ? Descurcă-te cum ştii. Telefonează idiotului tău de cumnat, care face numai prostii. într-un fel, e superiorul acestui polițist blestemat.

El 1-a trimis aici, el să-1 cheme înapoi la Paris... Eu te previn că, dacă mă mai

pui față în față cu el, am să...

— Alo!... Alo!..., a intervenit, cuprins de panică, domnul Etienne, de la celălalt capăt al firului. Mai sunteți acolo, domnule Cavre?... Alban mă sperie... Chiar...

—Alo!... Aici, Cavre... Dar tăceți o dată, domnule Groult... Lăsați-mă să spun două vorbe... Nu mă împingeți... Dumneavoastră sunteți, domnule Naud?... Da... Ei bine, n-ar fi nici un pericol dacă spaima prietenului dumneavoastră Groult-Cotelle nu ne-ar... Cum?... Dacă trebuie să telefonați cumnatului dumneavoastră?... Păi, mai adineauri, nu v-aş fi sfătuit să faceți asta... Nu, mie nu mi-e frică de el..."

Funcționara, căreia începuse să-i placă această reconstituire, preciza, arătând spre Maigret:

— De dumneavoastră era vorba, nu?... A spus deci că nu-i e frică de dumneavoastră, dar că din cauza lui Groult-Cotelle, care era în stare de orice imprudență... Ssst...

Soneria răsuna în birou. Femeia dădu fuga şi aprinse lumina.

— Alo!... Cum?... Galvani 17-98?... Nu ştiu... Nu, la ora asta, probabil că nu mai e nimeni care să preia legătura... Vă sun eu...

Maigret recunoscuse numărul de la domiciliul lui Brejon. Se uită la ceas. Era unsprezece fără zece minute. Dacă nu se dusese la cinema sau la teatru cu familia, judecătorul de instrucție probabil că se culcase, căci toți cei din Palatul de Justiție ştiau că se scula de la sase dimineața si că îşi studia dosarele în zori.

Funcționara schimbă locul fiselor.

— Niort?... Vrei să-mi dai Galvani 17-98?... Linia trei e liberă? Dă-mi-o, te rog... Mai adineauri, pe linia doi se auzea prost... Ce mai faci?... Eşti de serviciu toată noap-

tea?... Cum?... Nu, ştii bine că nu mă culc niciodată înainte de unu noaptea... Da, şi aici e la fel... Nu vezi la doi metri... Mâine o să fie polei... Alo! Paris?... Paris?... Alo! Paris?... Galvani 17-89?... Răspunde, drăguţo... Vorbeşte mai clar... Dă-mi Galvani 17-98... Cum?... îl suni?... Ba da, e cineva...

Se întoarse, speriată, căci masivul Maigret era lângă ea, cu o mână întinsă, gata să apuce receptorul la momentul oportun.

— Domnul Naud?... Alo!... Domnul Naud?... Da, vă dau Galvani... O secundă, a sunat... aşteptaţi la telefon... Galvani 17-98? Aici Saint-Aubin... Vă dau linia trei... Vorbiţi, linia trei...

Nu îndrăznise să se opună comisarului, care îi luase cu autoritate casca din mâini si acum si-o fixa pe cap. Femeia înfipse cu hotărâre fişa.

— Alo? Tu eşti, Victor?... Cum?

Legătura era proastă şi Maigret avea impresia că judecătorul de instrucţie răspundea la telefon stând în pat. II auzi repetând puţin după aceea, după ce cumnatul său spusese cine era:

— E Etienne...

Probabil că vorbea cu soţia, culcată alături de el.

— Cum?... Sunt noutăţi?... Nu?... Da?... Strigi prea tare... Şi asta face aparatul să vibreze... Căci Etienne Naud făcea parte dintre acei oameni care răcneau la telefon ca şi cum s-ar fi temut totdeauna că nu erau auziţi.

— Alo!... Ascultă, Victor... Propriu-zis, nu există noutăţi, nu... Înţelegeţi-mă bine... De altfel, îţi voi scrie... Poate că voi veni două-trei zile la Paris ca să ne vedem...

— Vorbeşte mai rar... Dă-te mai încolo, Marthe...

— Ce-ai spus?

— I-am spus soţiei să se dea mai încolo... Ia spune! Ce s-a întâmplat ? Comisarul a ajuns cu bine?... Ce părere ai?

— Da... N-are importanță... Chiar în legătură cu el îți telefonez...

— Nu vrea să se ocupe de problema ta?

— Ba da... Se ocupă prea mult... Ascultă, Victor, trebuie neapărat să găseşti mijlocul de a-1 face să se reîntoarcă la Paris... Nu, nu pot să spun nimic acum... După cum o cunosc pe funcționara de la poştă...

Maigret zâmbi şi se uită la femeia micuță, care murea de curiozitate.

— Găseşti tu ceva... Cum? E greu?... Ar trebui totuşi să fie posibil... Te asigur că trebuie neapărat...

Nu era greu să ți-1 imaginezi pe judecătorul de instrucție, cu o expresie preocupată, începând să aibă bănuieli față de cumnatul său.

— Nu-i ceea ce ai putea să crezi... Dar umblă de colo până colo, vorbeşte cu toată lumea, face mai mult rău decât bine... înțelegi?... Dacă o să continue aşa, tot ținutul o să clocotească şi poziția mea va deveni imposibilă...

— Nu ştiu cum să fac...

— Nu te ai bine cu şeful lui?

— Ba da... Evident, i-aş putea cere directorului Politiei Judiciare... E un lucru delicat... Comisarul va afla mai devreme sau mai târziu. Nu a acceptat să vină acolo decât ca să-mi facă mie un serviciu... înțelegi?

— Vrei, da sau nu, ca nepoata ta, care e şi fina ta, îți reamintesc asta, să aibă necazuri?...

— Crezi că e atât de grav ?

— Dacă-ți spun...

Se simțea că Etienne Naud tremura de nerăbdare. Alban îi transmisese şi lui panica de care era cuprins, iar faptul că omul chemat de el, Cavre, nu se opunea rechemării la Paris a lui Maigret nu-1 liniştea deloc.

— Nu vrei să mi-o dai pe sora mea?

— Sora ta s-a culcat... Sunt singur, jos...

— Ce spune Genevieve ?

Judecătorul ezita, evident, se agăța de mici fraze banale.

— Şi la voi plouă ?

— Habar n-am! răcni Naud. Nu-mi pasă! Auzi ? Trebuie să-1 faci neapărat să plece pe blestematul tău de comisar...

— Ce ai?

— Ce am ? Ce am ? Am, că, dacă chestia asta continuă, noi nu mai putem rezista aici. îşi bagă nasul peste tot. Şi nu spune nimic... Nu... Nu...

— Liniştește-te. Voi încerca.

— Când?

— Mâine dimineață... O să mă duc la directorul Poliției Judiciare la prima oră, dar îți mărturisesc că e un demers care nu-mi place deloc. Este prima dată în cariera mea când...

— O vei face, nu-i aşa?

— Dacă-ți spun...

— Telegrama va ajunge probabil pe la prânz... Va putea să plece cu trenul de trei... Ai grijă să ajungă telegrama la timp...

— Louise e bine ?

— Da, e bine... Bună seara... Nu uita... îți voi explica... Să nu cumva să-ți faci cine ştie ce gânduri... Bună seara soţiei tale...

Funcționara înțelese, după fața lui Maigret, că acum convorbirea se terminase şi luă casca, schimbând iar locul fiselor.

— Alo?... Ați terminat?... Alo? Paris... Câte convorbiri?... Două?... Mulțumesc... Bună seara, scumpa mea. Apoi, către comisar, care îşi punea pălăria pe cap şi îşi reaprindea pipa:

— E destul ca să fiu concediată... Aşadar, dumneavoastră credeți că este adevărat?

— Ce?

— Ce se spune... Nu mă pot împăca cu gândul că un om ca domnul Etienne, care are tot ce-I trebuie ca să fie fericit...

— Bună seara, domnişoară. Nu-ți fie teamă. Voi şti să fiu discret...

— Ce şi-au spus?

— Nimic interesant. Chestii de familie...

— Vă întoarceți la Paris?

— Poate... Să ştii că da... E foarte probabil să plec cu trenul de după-amiază...

Acum se calmase. Se simțea pe deplin el însuşi. Aproape că se miră când dădu peste băiatul care îl aştepta în bucătărie, iar acesta se miră şi el când văzu un Maigret diferit de cel pe care îl cunoştea, un Maigret care aproape că nu-i acorda nici o atenție, îl trata cu degajare - poate chiar cu dispreț, îşi zise tânărul, simțindu-se jignit.

Erau în beznă, se întorseseră la ceata si la rarele lumini răzlețe dintr-un univers ridicol de îngust.

— El e, nu-i aşa?

— Cine?... Ce?

— Naud... El 1-a ucis pe Albert...

— Habar n-am, băiete... Asta... Maigret se opri la timp. Era să spună: „Asta n-are importanță". Aşa gândea sau, mai curând, acesta era sentimentul lui. Dar îşi dădea seama că tânărul ar fi tresărit la o astfel de afirmație.

— Ce-a spus ?

— Nimic pasionant... Groult-Cotelle...

Mergeau spre cele două hoteluri încă laminate şi, dintr-o parte, pe geamuri se profilau siluete ca într-un teatru de umbre.

— Da?

— A fost din totdeauna un intim al familiei Naud?

— Stați puțin... Nu, nu din totdeauna... Eu eram mic... înțelegeți?... Casa aparținea de mult timp familiei sale, dar,

când eram puşti şi ne duceam să ne jucăm pe pragul ei, era nelocuită... îmi amintesc pentru că am intrat de câteva ori în pivniță printr-o răsuflătoare care nu se închidea... Domnul Groult-Cotelle trăia atunci la nişte rude care, aşa cred, au un castel în Bretagne...

Când s-a întors de acolo, era căsătorit... Ar trebui să întrebați persoane mai în vârstă decât mine... Cred că aveam atunci şase-şapte ani... îmi amintesc că soția lui avea o maşinuță simpatică de culoare galbenă, pe care o conducea chiar ea, şi ieşea deseori singură la plimbare...

— Cei doi se vizitau cu familia Naud ?

— Nu... Cu siguranță că nu... Spun asta pentru că îmi amintesc faptul că domnul Groult stătea tot timpul la fostul doctor, care era văduv... Parcă îi văd şi acum lângă fereastră, jucând şah... Dacă nu mă înşel, din cauza soției sale nu se vedeau cu familia lui Etienne Naud, cu care fusese prieten înainte, pentru că Naud şi el au mers la şcoală împreună... Se salutau pe stradă... I-am văzut stând de vorbă pe trotuar, dar atâta tot...

— Aşadar, după plecarea doamnei Groult-Cotelle...

— Da... Cam acum trei ani... Domnişoara Naud avea şaisprezece-şaptesprezece ani... Se întorcea de la un pension, pentru că a stat mult timp la pension în Niort, şi nu era văzută decât o duminică din patru... îmi amintesc şi asta foarte bine pentru că, atunci când o întîlneai în afara vacantelor, ştiai că era a treia duminică din lună... Au devenit prieteni... Domnul Groult şi-a petrecut jumătate din timpul liber acasă la familia Naud...

— Nu pleacă împreună în vacanță?

— Ba da, la Sables d'Olonne... Vă întoarceți?... Nu vreți să stiti dacă detectivul...

Adolescentul se uita în direcția casei lui Groult, unde se putea vedea o lumină slabă strecurându-se prin obloane. Probabil că nu-şi închipuia o anchetă polițistă în modul în

care Maigret o conducea pe aceasta. Era puțin deziluzionat, fără să îndrăznească să arate acest lucru.

— Ce-a spus când ați intrat ?

— Cadavre?... Nimic... Nu, nu a spus nimic... De altfel, asta n-are nici o importanță. Adevărul e că, într-un fel, nu trăia în prezent.

Îi răspundea din vârful buzelor interlocutorului său, fără să ştie exact despre ce era vorba. Cei de la Politia Judiciară făcuseră de multe ori haz de Maigret din cauza acestor momente. Ştia că vorbeau despre asta în spatele lui.

Un Maigret care părea că se umflă peste măsură, devenind compact şi greoi, parcă insensibil, parcă orb şi mut, un Maigret pe care trecătorul sau interlocutorul neavizat l-ar fi putut lua drept un ditamai imbecilul sau ditamai adormitul.

— De fapt, îi spusese cineva care pretindea că se pricepe la psihologie, îți aduni gândurile?

Iar el îi răspunsese cu o sinceritate comică:

— Nu gândesc niciodată.

Era aproape adevărat. Astfel, acum, stând în strada umedă şi rece, comisarul nu gândea. Nu urmărea nici o idee. Se putea spune că era cam ca un burete?

Expresia aparținea brigadierului Lucas, care lucrase foarte des cu el şi îl cunoştea mai bine decât oricine.

— În cursul anchetei, există un moment în care şeful se umflă brusc ca un burete, spunea Lucas. S-ar zice că face plinul. Dar cu ce ? Acum, de exemplu, făcea plinul cu ceață şi întuneric. In jurul lui nu mai era un sat oarecare. Nici el nu era un domn oarecare pe care întâmplarea îl aruncase în acel decor.

Era ceva de genul Dumnezeu-tatăl. Cunoştea acel sat ca si cum ar fi trăit acolo din totdeauna sau, mai mult decât atât, ca şi cum ar fi fost creatorul lui.

Cunoştea viaţa tuturor acelor case mici cuibărite în beznă, credea că vede bărbaţii şi femeile întorcându-se în aşternuturile jilave, le urmărea firul viselor, o lumină mică îi dezvăluia un bebeluş căruia mama, pe jumătate adormită, îi întindea un biberon călduţ, simţea junghiurile bolnavei şi prevedea trezirile bruşte ale nevestei somnambule a băcanului.

Era la cafenea, în jurul meselor maronii şi lustruite, cu bărbaţii care mânuiau cărţi jegoase şi numărau jetoane galbene şi roşii. Era în camera lui Genevieve. Suferea cu ea jignirea adusă mândriei sale de amantă. Pentru că mândria ei de amantă o făcea să sufere. Probabil că trăise cea mai cumplită zi din viaţa ei şi poate că pândea întoarcerea lui Maigret ca să se strecoare încă o dată în camera lui.

Doamna Naud nu dormea. Se culcase, dar nu dormea, şi, în întunericul camerei, trăgea cu urechea la zgomotele casei, întrebându-se de ce nu se întorcea Maigret, şi-l imagina pe soţul ei, aşteptând plictisit în salon, cu inima împărţită între speranţa pe care i-o dădea convorbirea telefonică cu Parisul şi îngrijorarea provocată de absenta comisarului.

Maigret simţea căldura vacilor în staul. Auzea loviturile de copită ale iepei, şi-o imagina pe bătrâna bucătăreasă în cămaşă de noapte... Iar acasă la Groult... Ia te uită! Se deschidea o uşă. Alban îşi petrecea vizitatorul. îl detesta. Ce discutaseră ei doi, în salonul plin de praf unde plutea un miros greţos, după telefonul dat lui Naud?

Uşa se închidea. Cavre mergea repede, cu servieta sub braţ. Era si nu era mulţumit. În fond, aproape câştigase partida. Îl învinsese pe Maigret. A doua zi, acesta va fi chemat la Paris.

Se simţea puţin umilit că nu obţinuse el însuşi acest rezultat. Şi mai era deranjat şi de faptul că fusese ameninţat de comisar, în legătură cu şapca...

Angajatul său îl aştepta la Lion d'Or, bând un păhărel.

— Vă întoarceți imediat acasă?

— Da, băiete... Ce altceva să fac?

— Doar n-o să renunțați?

— La ce să renunț?

Maigret îi cunoştea atât de bine pe toți! Câți Ciupiți asemenea lui nu întâlnise el în viață, la fel de înflăcărați, de naivi şi pişicheri totodată, repezindu-se asupra obstacolului, vrând să-şi atingă scopul cu orice preț! „Lasă, o să-ți treacă, băiete! îşi zise el. Peste câțiva ani, vei saluta până la pământ un Naud sau un Groult, pentru că vei fi înțeles că e mai bine să faci aşa când eşti fiul numitului Fillou..."

Iar doamna Retailleau, singură-singurică în casa unde avusese grijă să facă să dispară bancnotele din supieră, înțelesese de mult toate acestea. Probabil că fusese o soție bună ca şi celelalte, o mamă bună ca şi celelalte...

Poate că nu era lipsită de sentimente, dar îşi dăduse seama că sentimentele nu folosesc la nimic şi se resemnase. Se resemnase să se apere cu alte arme!

Se resemnase să transforme în bancnote toate accidentele vieții.

Moartea soțului ei îi adusese casa şi o rentă care îi permisese să-şi crească fiul şi să-1 dea la şcoală. Moartea lui Albert...

— Pun prinsoare, murmură el cu glas scăzut, că îşi doreşte o căsuță la Niort, nu la Saint-Aubin... O căsuță nouă şi foarte curată... Cu o bătrânețe asigurată, petrecută între portretele soțului şi fiului ei... Iar Groult şi voluptățile perverse...

— Ce repede mergeți, domnule comisar!...

— Mă conduci?

— Vă deranjează?

— Mama ta nu-şi face griji ?

— O, nu-i pasă ei de mine!

În tonul cu care fuseseră pronunțate acele cuvinte se simțea mândria, dar şi regretul. Haide! Trecuseră deja de gară. Acum mergeau pe drumul spongios de pe marginea canalului.

Bătrânul Deşire îşi digera probabil vinişorul pe salteaua lui jegoasă. Josaphat, factorul poştal, era mândru de el şi, probabil, calcula beneficiile comportării strălucite şi ale şireteniei sale... Acolo, la capătul drumului, unde se vedea un fel de halou de lună acoperită de un nor, se afla o casă mare, caldă şi liniştită, una dintre acele case la care trecătorii se uită cu invidie şi îşi zic că e tare bine să trăieşti acolo.

— Acum lasă-mă, băiete... Am ajuns...

— Când vă mai văd?... Promiteți-mi că nu veți pleca fără...

— Promit...

— E adevărat că nu renunțați ?

— Adevărat...

Din păcate! Pentru că Maigret nu era deloc încântat de ceea ce-i rămăsese de făcut, înaintând, cu umerii lăsați, spre peron. Uşa era descuiată. Fusese lăsată aşa pentru el. în salon, era lumină.

Oftă, scoțându-şi pardesiul greu, îngreunat şi mai mult de ceață, rămase un moment pe ştergător şi îşi aprinse pipa.

— Haide! Bietul Etienne, dominat de o speranță amestecată cu o spaimă cumplită, îl aştepta în fotoliul unde, după-amiază, doamna Naud trecuse prin aceleaşi chinuri.

Pe un gheridon se afla o sticlă cu rachiu, din care, după toate aparențele, stăpânul casei îşi turnase fără zgârcenie.

Capitolul 8

Maigret îl joacă pe Maigret

Nu era nici urmă de afectare în atitudinea lui Maigret. Îşi ținea umerii strânşi în față şi capul puțin într-o parte, ca un înfrigurat care se duce direct spre sobă, mai întâi pentru că îi era frig, căci stătuse mult timp în ceață fără să-i pese de temperatura de afară, şi abia când îşi scosese pardesiul se înfiorase. Părea să-şi dea seama, brusc, de umiditatea rece ca gheața care se adunase în el.

Era posac, ca atunci când te prinde gripa. Era neliniştit, pentru că nu-i plăcea sarcina care îl aştepta. Şi, în sfârşit, era ezitant. în momentul când trebuia să acționeze, avea brusc în vedere două metode diametral opuse, şi asta chiar în clipa în care trebuia să adopte o soluție definitivă.

Toate acestea, şi nu un fel de fidelitate față de legenda sa, îl făceau să intre în salon cu un aer morocănos, cu ochii ce păreau că nu se fixează nicăieri si acel mers îndoit de urs.

Nu se uita la nimic şi vedea totul, paharul şi sticla de rachiu, părul prea bine pieptănat al lui Etienne Naud, care i se adresa cu o veselie falsă:

— Ați petrecut o seară plăcută, domnule comisar ?

Cu siguranță că se pieptănase cu grijă. Avea totdeauna un pieptene în buzunar, căci era cochet. Dar probabil că, mai înainte, pe când aştepta singur, îşi aranjase părul cu degete febrile.

În loc să răspundă, Maigret se duse să îndrepte o ramă, pe peretele din stânga, şi nici asta nu era o atitudine. Nu

putea să suporte un tablou strâmb pe perete: îl enerva, şi nu voia deloc să fie enervat de un astfel de fleac în timpul partidei pe care avea să o joace.

Era cald. În aer încă mai plutea izul bucatelor de la cină, cu care se amesteca mirosul de rachiu, iar comisarul îşi turnă până la urmă şi el un pahar.

— Aşa! zise el oftând.

Naud tresări, mirat, îngrijorat. Acest „aşa!" suna precum concluzia unei dezbateri interioare. Dacă s-ar fi aflat în clădirea Poliției Judiciare sau dacă măcar ar fi fost însărcinat în mod oficial cu acest caz, Maigret s-ar fi crezut obligat, pentru ca toate şansele să fie de partea lui, să folosească mijloace tradiționale. Or, mijloacele tradiționale, în această împrejurare, înclinau toate spre a-1 aduce pe Naud într-o stare de minimă rezistență, a-1 face să fie cuprins de panică, a-i zdruncina nervii, făcându-1 să treacă de la speranță la spaimă şi invers.

Era uşor. Mai întâi trebuia să-1 lase să se încurce în propriile minciuni. Apoi să rişte aluzii vagi la cele două telefoane. In sfârşit - de ce nu ? -, să-i spună direct: „Prietenul dumitale, Alban, va fi arestat mâine dimineață..." Ei bine, nu! Maigret se sprijini, pur şi simplu, cu coatele de cămin. Flăcările vetrei îi frigeau picioarele. Naud stătea lângă el. Încă mai spera?

— Voi pleca mâine la trei, după cum doriți, zise, în sfârşit, comisarul, oftând, după ce trase repede de două-trei ori din pipă.

Îi era milă. Era jenat în fața acelui bărbat aproape de vârsta lui, care avusese o viață ordonată, confortabilă, armonioasă şi care, în acel moment, juca totul pe o singură carte, asupra lui planând amenințarea închisorii pe viață.

Avea să se zbată, să mintă iar? Maigret ar fi dorit să nu mai facă asta, aşa cum doreşti, din milă, moartea rapidă a

unui animal rănit din greşeală. Evita să-1 privească, uitându-se fix la covor.

— De ce spuneți asta, domnule comisar ? Ştiți că sunteți bine venit aici, că familia mea, ca şi mine avem pentru dumneavoastră admirație şi

simpatie...

— Am auzit convorbirea telefonică avută cu judecătorul, cumnatul dumneavoastră, domnule Naud.

Se punea în pielea celuilalt. Sunt momente de care, mai târziu, preferi să nu-ți mai amintești. De aceea, comisarul se grăbi să continue:

— De altfel, v-ați înşelat în privința mea. Cumnatul dumneavoastră, Brejon, mi-a cerut, ca un serviciu, să vin să vă ajut într-o problem delicată. Am înțeles imediat, credeți-mă, că v-a interpretat greşit intenția şi că nu un ajutor de acest fel aşteptați din partea lui. I-ați scris într-un moment de panică, să-i cereți sfatul. I-ați vorbit de zvonurile care circulă, fără să-i spuneți, bineînțeles, că acestea erau adevărate. Iar el, biet om cinstit, conştiincios şi tipicar, v-a trimis un polițist să vă scape de necaz.

Naud se ridică greoi, se apropie de gheridon şi îşi turnă un pahar de rachiu. Mână îi tremura. Trebuie să fi avut fruntea transpirată. Maigret

nu-1 vedea. Chiar dacă nu i-ar fi fost milă, un fel de discreție tot l-ar fi împiedicat să-şi privească gazda în acel moment.

— Aş fi plecat înapoi imediat ce am sosit, de la prima întâlnire pe care am avut-o, dacă nu ați fi apelat la Justin Cavre şi dacă prezența acestuia nu m-ar fi împins înainte.

Naud nu tăgăduia nimic, se juca cu brățara de la ceas şi se uita fix la portretul soacrei sale.

— Bineînțeles, dat fiind faptul că nu mă aflu aici în misiune oficială, n-am de dat socoteală nimănui. Prin urmare, nu aveți de ce vă teme de mine, domnule Naud, şi asta îmi

dă posibilitatea să vă vorbesc deschis. Aţi trăit nişte săptămâni de coşmar, nu-i aşa? La fel şi soţia dumneavoastră, pentru că sunt sigur că ştie totul...

Celălalt încă nu se preda. Ajunsese în acel punct unde era de ajuns o mişcare a capului, a pleoapelor, un murmur, ca să se pună capăt incertitudinilor. După care ar fi urmat pacea. Ar fi putut să se destindă. Nu ar mai fi avut nimic de ascuns, partida s-ar fi încheiat.

Soţia lui, sus în camera ei, probabil că nu dormea, ci trăgea cu urechea, îngrijorată pentru că nu-i auzea pe cei doi urcând la culcare. Fiica ei reuşise să adoarmă?

— Acum, domnule Naud, vă voi mărturisi ce cred eu şi veţi înţelege de ce n-am plecat fără să spun nimic, ceea ce, oricât de ciudat ar putea să vă pară, eram gata să fac. Ascultaţi-mă cu atenţie şi nu vă grăbiţi să-mi interpretaţi greşit vorbele.

Am impresia foarte clară, aproape certitudinea, că, oricât de vinovat aţi fi de moartea lui Albert Retailleau, sunteţi în acelaşi timp o victimă. Voi merge mai departe. Deşi aţi fost instrumentul, nu sunteţi adevăratul vinovat de moartea lui.

Şi Maigret se duse şi el să-şi umple paharul, ca să-i dea interlocutorului său timp să reflecteze la ceea ce spusese. Deoarece Naud nu zicea nimic, îl privi, în sfârşit, în ochi, îl forţă să-i suporte privirea şi întrebă:

— N-aveţi încredere ?

Rezultatul fu pe cât de penibil, pe atât de neaşteptat, căci capitularea lui Naud se manifestă printr-o criză de lacrimi. Pleoapele acelui bărbat în puterea vârstei se umflară şi se umplură de o apă tulbure. Buzele căpătară o strâmbătură copilărească. Rezistă un moment, stingherit, în mijlocul salonului, ca apoi să se repeadă spre perete, să se sprijine cu amândouă braţele de el ca să-şi ascundă capul, umerii agitându-i-se de o mişcare sacadată.

Acum nu mai avea altceva de făcut decât să aştepte. De două ori încercă să vorbească, dar era încă prea devreme, nu-şi recăpătase îndeajuns calmul. Dând dovadă de tact, Maigret se aşeză în faţa căminului şi, neputând să aţâţe focul cum avea obiceiul, aranja buturugile cu vârful vătraiului.

— Dacă vreţi, îmi veţi povesti cu sinceritate evenimentele. De altfel, abia dacă este necesar, cel puţin cele petrecute în seara aceea, uşor de reconstituit. Restul e neclar...

— Ce vreţi să spuneţi ?

Naud era la fel de înalt, de puternic, dar s-ar fi zis că îşi pierduse orice consistenţă. Era acum ca acei copii excesiv crescuţi, care au la doisprezece ani înălţimea si talia unui om matur.

— Nu aveaţi nici o bănuială asupra relaţiilor care existau între fiica dumneavoastră şi acel tânăr ?

— Dar, domnule comisar, nici măcar nu-l cunoşteam ! Adică ştiam că exista, cunosc mai mult sau mai puţin tot satul, dar n-aş fi putut să spun cum îl cheamă dacă îl întâlneam. Încă mă mai întreb unde a putut Genevieve să-l întâlnească, ea care aproape că nu iese nicăieri...

— Eraţi în pat lângă soţie ?

— Da... Şi, uitaţi... E ridicol... Mâncasem friptură de gâscă la cină... Se agăţa de detalii de acest gen, ca şi cum asta ar fi făcut adevărul mai puţin tragic, conferindu-i aspecte familiare.

— Îmi place mult carnea de gâscă, deşi o diger cam greu... Pe la unu noaptea, m-am sculat ca să iau bicarbonat... Cunoaşteţi cât de cât casa... După camera mea, se află toaleta ; apoi o cameră de oaspeţi, apoi o încăpere unde nu intrăm niciodată pentru că...

— Ştiu... Amintirea unui copil...

— În sfârşit, urmează camera fetei mele, care este, în consecinţă, izolată. Cele două servitoare dorm la etajul de

sus... Mă aflam deci la toaletă... Bâjbâiam prin întuneric, pentru că nu voiam să-mi trezesc soția, care mi-ar fi reproşat lăcomia... Am auzit un murmur de voci... Cineva se certa în casă... eram departe de a-mi închipui că asta se întâmpla în camera fetei mele... Totuşi, când am ajuns pe culoar, am fost nevoit să accept realitatea. De altfel, am văzut lumină sub uşa ei... Am recunoscut o voce de bărbat... Nu ştiu ce ați fi făcut în locul meu, domnule comisar... Nu ştiu dacă aveți şi dumneavoastră o fată... Aici, la Saint-Aubin, am rămas destul de demodați...

Poate că sunt foarte naiv... Genevieve are douăzeci de ani... Ei bine, niciodată nu mi-ar fi trecut prin minte că ar fi putut să ascundă ceva de mama ei şi de mine... Cât priveşte gândul că un bărbat... Nu! Vedeți, nici acum... îşi şterse ochii şi îşi trase ca un automat pachetul de țigări din buzunar.

— Am fost gata să dau buzna peste ei, în cămaşă de noapte... Căci şi în privința asta sunt demodat, şi încă port cămăşi de noapte, nu pijamale... în ultimul moment, mi-am dat seama de ridicolul ținutei mele, am intrat la toaletă şi, tot pe întuneric, m-am îmbrăcat... Pe când îmi puneam şosetele, am auzit alt zgomot, de data asta afară...

Jaluzelele de la cabinetul de toaletă nu erau trase; am dat puțin la o parte perdeaua... Afară era lună şi am putut să văd o siluetă de bărbat care cobora în curte, din camera fetei mele, pe o scară... M-am încălțat, Dumnezeu ştie cum... M-am repezit pe scară... Am crezut că aud, fără să fiu sigur, vocea soției mele care striga: „Etienne..." Ați avut curiozitatea să vă uitați la cheia uşii care dă în curte?... E o cheie veche, enormă, un adevărat ciocan... N-aş putea să jur că am luat-o cu mine din neatenție, dar nici din premeditare, căci nu-mi pusesem în cap să ucid, şi dacă m-ar fi văzut cineva în acel moment...

Vorbea cu glas scăzut şi tremurător. Ca să se calmeze, aprinse ţigara şi trase lung de câteva ori din ea, aşa cum fac probabil condamnaţii.

— Bărbatul ocoli casa şi sări peste zidul scund dinspre drum. Am trecut şi eu peste el în urma lui, fără să mă gândesc să nu fac zgomot. Probabil că m-a auzit, totuşi mergea fără să se grăbească. Atunci când am ajuns aproape de el, s-a întors şi, fără să-i văd faţa, am avut impresia, nu ştiu de ce, că mă sfida. „Ce vreţi de la mine ?" m-a întrebat el cu o voce agresivă şi disprețuitoare.

Jur, domnule comisar, că există momente prin care ai dori să nu fi trecut niciodată. L-am recunoscut. Pentru mine era doar un puştan. Dar puştanul ăsta ieşea din camera fiicei mele şi mă sfida. Nu ştiam ce să fac. Lucrurile astea nu se întâmplă cum ne închipuim. L-am scuturat de umeri, fără să găsesc cuvintele pe care aş fi vrut să i le spun, iar el mi-a strigat: „Nu-ţi convine, ai, s-o las pe stricata de fiică-ta!... V-aţi înţeles cu toţii, ai?"... îşi trecu mână peste faţă.

— Nu mai ştiu, domnule comisar. Cu cea mai mare bunăvoinţă din lume, n-aş putea să vă fac o descriere exactă a ceea ce s-a petrecut. Era la fel de furios ca mine, dar mai stăpân pe el. El ne jignea, pe mine şi pe fiica mea... în loc să cadă în genunchi, la picioarele mele, cum poate că îmi închipuisem prosteşte că va face, el îşi bătea joc de mine, de soţia mea, de casa mea, şi zicea ceva de genul: „Da, frumoasă familie!"... La adresa fiicei mele a folosit cele mai obscene cuvinte, pe care nu sunt în stare să le pronunţ, şi atunci, nu ştiu cum s-a întâmplat, am început să-l lovesc.

Aveam cheia în mână. Puştanul, printr-un reflex neaşteptat, m-a lovit cu capul în stomac, şi durerea a fost atât de mare, încât, din acel moment, l-am lovit şi mai tare... A căzut... La început, am fugit, vrând să mă întorc acasă...

Jur că tot ce v-am spus este adevărat. Aveam de gând să telefonez la jandarmeria din Benet... Apropiindu-mă de casă, am văzut lumină în camera fetei mele... Mi-am zis că dacă spuneam adevărul... dar probabil că înțelegeți... M-am întors... Era mort...

— L-ați dus pe linia ferată, zise Maigret, ca să-1 ajute să termine mai repede această explicație deprimantă.

— Da...

— Singur ?

— Da...

— Şi când v-ați întors acasă?...

— Soția mea era în spatele uşii care dă spre drum. M-a întrebat cu glas scăzut: „Ce-ai făcut?" Am încercat să neg, dar înțelesese. Mă privea cu o groază amestecată cu milă. Apoi, în timp ce eu mă întindeam în pat, cuprins de un fel de febră, ea mi-a verificat în cabinetul de toaletă hainele, una câte una, ca să se asigure că...

— Înțeleg.

— Credeți ce doriți, dar, de atunci, nici soția mea şi nici eu nu am avut curajul să vorbim despre asta fiicei noastre. Nu am pronunțat nici un cuvânt între noi despre cele întâmplate. Nici cea mai mică aluzie. Poate că e lucrul cel mai cumplit din toată povestea asta. Uneori e ceva halucinant. Viața din casă continuă ca înainte, si totuşi suntem trei care ştim...

— Şi Alban?

— Nu ştiu cum să vă spun... La început, nu m-am gândit la el... Apoi, a doua zi, am fost surprins că nu şi-a făcut apariția în momentul în care ne aşezam la masă... Am început să vorbesc despre el, aşa, ca să vorbesc... Am zis: „Trebuie să-i telefonăm lui Alban..." Am făcut-o, şi menajera lui mi-a răspuns că nu era acasă... Totuşi, aveam certitudinea că îi auzisem vocea în încăperea de unde-mi răspundea servitoarea...

Asta devenise pentru mine o idee fixă... „De ce nu vine Alban?... Oare Alban bănuieşte ceva?..." Am ajuns să-mi închipui, deşi e o prostie să spun asta, că singura primejdie era Alban, iar după patru zile, timp în care tot nu pusese piciorul pe-aici, m-am dus la el.

Voiam să cunosc motivul tăcerii sale. Nu avem intenția să vorbesc, si totuşi i-am povestit totul... Aveam nevoie de el... Ați înțelege asta, dacă ați fi în situația mea... El îmi aducea la cunoştință ce se spunea în sat... Tot el mi-a povestit şi înmormântarea... Am fost informat de la primele bănuieli şi atunci mi-a venit altă idee, care nu mi-a mai dat pace: aceea de a-mi răscumpăra gestul... Nu zâmbiți, vă implor...

— Am văzut multe cazuri, domnule Naud.

— Şi acei oameni s-au comportat la fel de prosteşte ca mine? S-au dus într-o zi la mama victimei aşa cum am făcut eu? Pentru că m-am dus, patetic, la căderea nopții, după ce Groult m-a asigurat că nu era nimeni pe drum... Nu i-am mărturisit direct adevărul... I-am spus că e o mare nenorocire pentru ea; că, deja văduvă, acum ajunsese fără nici un sprijin... Mă întreb dacă e un înger sau un diavol, domnule comisar.

Parcă o văd şi acum, albă şi încremenită lângă vatră, cu un şal pe umeri. Aveam în buzunar douăzeci de bancnote de o mie de franci, în două teancuri. Nu ştiam cum să le scot şi să le pun pe masă. Îmi era ruşine de mine. îmi era... da, îmi era ruşine şi de ea... Şi totuşi, bancnotele au trecut din buzunarul meu pe masă. „în fiecare an, doamnă, îmi voi face o datorie..." Şi când am văzut că se încruntă, m-am grăbit să adaug: „Doar dacă nu preferați să vă vărs într-un cont pe numele dumneavoastră o sumă care..."

Tăcu din cauza emoției si se duse să bea alt pahar de rachiu.

— Da... Am greşit că nu am mărturisit totul de la început... Pe urmă, era deja prea târziu... În aparență, nimic nu se schimbase în casă... Nu ştiu cum a avut Genevieve curajul să trăiască mai departe ca şi cum nu s-ar fi întâmplat nimic, si au existat momente în care m-am întrebat dacă nu cumva fusesem jucăria propriilor mele simțuri... Când am aflat că erau oameni în sat care mă bănuiau, când am primit scrisorile anonime şi am aflat că altele fuseseră trimise la Parchet, i-am scris cumnatului meu, prosteşte... Căci ce putea să facă, neştiind adevărul?...

Aveam impresia că magistrații au puterea să înăbuşe un scandal, după cum se aude spunându-se atât de des...

În loc de asta, v-a trimis aici exact în momentul în care scrisesem unei agenții de detectivi particulari din Paris... Da! Am făcut şi asta! Am ales o adresă din ziar! Şi eu, care nu aş fi mărturisit nimic cumnatului meu, am spus totul unui necunoscut, pentru că voiam neapărat să fiu împăcat... Ştia că veniți...

Când cumnatul meu mi-a anunțat sosirea dumneavoastră, am telegrafiat imediat la Agenția Cavre... Am stabilit să ne întâlnim a doua zi la Fontenay... Ce vreți să mai ştiți, domnule comisar?... Cât de mult trebuie să mă disprețuiți!... Ba da!... Fiți sigur că şi eu mă disprețuiesc... Pun prinsoare că, dintre toți criminalii pe care i-ați cunoscut, nici unul nu a fost atât de prost, atât de...

Maigret zâmbi pentru prima dată; Etienne Naud era sincer. Disperarea lui nu avea nimic fals. Şi totuşi, ca la toți criminalii, ca să preluăm termenul folosit de el însuşi, în atitudinea lui se simțea brusc o oarecare mândrie. Era jignit, umilit că era un vinovat atât de jalnic!

Câteva momente, câteva minute poate, Maigret rămase nemişcat, privind fix flăcările care devorau negreala buturugilor. Etienne Naud, derutat de acest comportament, nu

ştia ce să facă, având o atitudine ezitantă, parcă plutind în mijlocul încăperii.

În fond, din moment ce mărturisise totul, din moment ce se umilise singur, i s-ar fi părut natural ca Maigret să fie mai atent cu el şi să-i vină moralmente în ajutor.

Nu se înjosise cât se poate de mult ? Nu zugrăvise un tablou patetic al suferinţelor proprii şi al suferinţelor familiei sale? Mai adineauri, înaintea mărturisirii, avusese impresia că Maigret era emoţionat şi dispus să se emoţioneze şi mai mult. Contase pe această emoţie.

Or, iată că acum nu vedea nici cea mai mică urmă. După terminarea scenei, comisarul trăgea liniştit din pipă, şi privirea lui nu trăda decât o reflecţie intensă, care excludea orice sentimentalism.

— Ce-aţi face în locul meu ? mai încercă Naud.

O simplă privire îl făcu să se gândească la faptul că poate mersese prea departe, ca acei copii cărora li s-a iertat o greşeală şi profită de această indulgenţă ca să fie mai pretenţioşi şi mai insuportabili ca niciodată.

La ce se gândea Maigret? Naud începea să bănuiască treptat că atitudinea lui fusese doar o capcană. Aproape că se aştepta să-1 vadă ridicându-se, scoţând cătuşele din buzunar şi pronunţând acele cuvinte solemne: „în numele legii..."

— Mă întreb...

Acum, Maigret era cel care ezita, trăgea din pipă, se aşeza picior peste picior, apoi revenea.

— Mă întreb... da... dacă n-am putea telefona prietenului dumitale Alban... Cât e ceasul ?... Douăsprezece şi zece... Probabil că funcţionara de la poştă nu s-a culcat încă şi ne va face legătura... Ei bine, da!... Dacă nu sunteţi prea obosit, domnule Naud, cred că ar fi mai bine să termin în noaptea asta, ca să pot pleca mâine cu trenul...

— Dar... Nu-şi găsea cuvintele sau, mai curând, nu îndrăznea să le pronunțe pe cele care îi veneau pe buze: Dar... nu s-a terminat?

— Îmi dați voie?... Maigret traversă salonul, intră în vestibul şi roti manivela telefonului.

— Alo!... Vă cer scuze pentru deranj, dragă domnişoară... Da, eu sunt... Mi-ați recunoscut vocea?... Nu... Nici un necaz... Vreți să aveți amabilitatea să-mi faceți legătura cu domnul Groult-Cotelle, vă rog?... Sunați insistent, în caz că are somnul greu...

Prin uşa rămasă întredeschisă, îl vedea pe Etienne Naud, care nu mai înțelegea, dezorientat de-a binelea, fără vlagă, fără consistență şi, acceptându-şi soarta, dădea pe gât filozofic o gură de rachiu.

— Domnul Groult-Cotelle?... Ce mai faceți?... V-ați culcat?... Ce spuneți?... Citeați în pat?... Da, aici e comisarul Maigret... Da, sunt la prietenul dumneavoastră... Flecărim... Cum?... Ați răcit?... Pică prost... S-ar zice că ați ghicit ce voiam să spun... Am vrea să dați o fugă până-aici... Da... Ceata, ştiu... Sunteți dezbrăcat?... în acest caz, vom veni noi acolo... Imediat ajungem cu maşina... Cum?... Preferați să veniți dumneavoastră?... Nu... Nimic deosebit... Plec mâine... închipuiți-vă că am treburi importante care mă cheamă la Paris...

Bietul Naud înțelegea din ce în ce mai puțin şi se uita în tavan, zicându-şi că soția lui auzea probabil totul şi că era cuprinsă de spaimă. Să se ducă să o liniştească ? Oare el chiar putea să fie liniştit? Atitudinea lui Maigret nu-i mai stârnea încrederea. începea să regrete mărturisirea.

— Ce spuneți?... Un sfert de oră?... E prea mult... încercați mai repede... Bine... Mulțumesc... Poate că, acum, comisarul juca puțin teatru ? Poate că nu-i era cu adevărat foame? Poate că nu avea chef să aştepte zece minute sau un sfert de oră în salon, singur cu Etienne Naud?

— Va veni, îl anunță el. E foarte îngrijorat. Nu vă închipuiți în ce stare 1-a adus telefonul pe care i l-am dat...

— Nu are totuşi nici un motiv să...

— Credeți ? întrebă simplu Maigret.

Celălalt înțelegea din ce în ce mai puțin.

— Vă supără dacă mă duc să caut ceva de mâncare la bucătărie?... Lăsați... Găsesc eu comutatorul... Răcitorul ştiu unde e... Aprinse lumina. Focul era stins în sobă. Găsi un hartan de pui cu sosul înghețat pe el. Îşi tăie o felie groasă de pâine şi întinse pe ea unt.

— Auziți...

Se întorcea în salon, mâncând.

— Nu aveți bere în casă?

— Nu preferați un pahar de vin?

— Am poftă de o bere, dar dacă nu aveți...

— Trebuie să mai fie în pivniță... Am totdeauna câteva lăzi, dar pentru că bem rar, nu ştiu dacă... Aşa cum, chiar în cazul celor mai dureroase decese, familia, în mijlocul nopții, întrerupe un moment lacrimile şi oftatul ca să mănânce, tot aşa şi cei doi bărbați, după ora dramatică prin care trecuseră, coborau în mod prozaic în pivniță.

— Nu... Asta e limonada... Stați... Berea trebuie să fie sub scară...

Era adevărat. Urcară câteva sticle în brațe. Apoi căutară nişte pahare mari. Maigret mânca în continuare. Ținea hartanul ridicat.....şi avea bărbia murdară de sos.

— Mă întreb dacă va veni prietenul Alban, zise el cu detaşare.

— Ce vreți să spuneți ?

— Nimic. Propun un pariu... Dar nu avură timp să parieze. Auziră bătăi scurte în uşa de la intrare. Etienne Naud dădu fuga să deschidă. Maigret, cu berea, pâinea şi hartanul de pui în mâini, se mulțumi să se întoarcă în salon.

— Mi-am permis să-l aduc cu mine pe domnul, pe care l-am întâlnit pe drum şi care...

Ochii lui Maigret deveniră duri preț de o secundă, apoi, imediat, apăru o luminiță veselă, în timp ce striga:

— Intră, Cavre. Te aşteptam...

Capitolul 9

Zgomot în spatele uşii

Păstrăm mult timp, uneori toată viaţa, amprenta unor vise care, ni se spune, durează doar câteva secunde. Or, o clipă, personajele care pătrundeau în salon îi apărură lui Maigret cu totul diferite faţă de ceea ce erau, în orice caz, faţă de ceea ce se credeau, şi sub această formă aveau să rămână vii în memoria comisarului. Aveau toţi aproape aceeaşi vârstă, inclusive Maigret. Şi, în timp ce îi observa unul după altul, avea oarecum impresia ca asistă la o reuniune a liceenilor din ultimul an.

Etienne Naud probabil că deja avea de pe timpul bacalaureatului aceleaşi forme pline, aceeaşi moliciune, aerul unui tip robust şi blând totodată, bine crescut şi puţin cam timid.

Comisarul îl cunoscuse pe Cavre la scurt timp după terminarea şcolii, şi era deja morocănos, singuratic. Degeaba se străduia - căci fusese cochet cândva hainele nu arătau pe el la fel ca pe ceilalţi. Părea totdeauna îmbrăcat de doamne-ajută, bolnav. Jalnic. Când era mic, probabil că mama lui îi zicea mereu:

— Du-te să te joci cu ceilalţi, Justin... Şi poate că le spunea vecinelor:

— Fiul meu nu se joacă niciodată. Asta mă îngrijorează puţin pentru sănătatea lui. E prea inteligent. Gândeşte tot timpul... La Alban, asemănarea lui cu tânărul care fusese rămânea uimitoare: picioarele lungi şi slabe, faţa alungită, mai mult sau mai puţin aristocratică, mâinile lungi şi pali-

de, pline de fire de păr roşiatice, eleganța de castă... Probabil copia compunerile de la colegi, împrumuta de la ei țigări şi le povestea obscenități pe la colțuri!

Acum se zbăteau cu cea mai mare seriozitate într-o poveste care ar fi putut să ducă la închiderea unuia dintre ei până la sfârşitul zilelor. Erau oameni maturi. Undeva, doi copii purtau numele de Groult-Cotelle şi poate că moşteniseră unele dintre defectele sale.

în casă existau o femeie şi o fată, care probabil că nu reuşeau să adoarmă în seara aceea. Iar Cavre trebuie să fi fost chinuit de gândul că soția lui poate va profita de absența sa.

Se petrecea un fenomen destul de ciudat. În timp ce puțin mai devreme, Etienne Naud îşi mărturisea crima în fața lui Maigret, fără să manifeste ruşine, şi îşi recunoştea, de la om la om, spaimele cele mai tainice, acum roşea până în vârful urechilor, pe când îi poftea pe cei doi în salon, si încerca zadarnic să se arate detaşat.

Oare nu un sentiment puțin cam copilăresc îl făcea să roşească în acest fel? Timp de câteva secunde, Maigret deveni învățătorul sau profesorul. Naud rămăsese singur cu el ca să fie chestionat despre o faptă rea şi să primească o mustrare. Colegii lui se întorceau în clasă şi îl întrebau din priviri, părând că spun: „Cum te-ai descurcat ?"

Dar nu se descurcase bine. Nu se apărase. Plânsese. Se întreba dacă pe obraji şi pe pleoape nu-i rămăseseră cumva urme de lacrimi. Ar fi vrut să se dea tare, să-i facă să creadă că totul a fost în regulă. Se agita, se ducea să aducă pahare din bufetul din sufragerie, turna rachiu...

Aceste răbufniri ale unei perioade de viață în care faptele şi gesturile noastre nu au încă importanță îl inspirară pe comisar. Aşteptă ca toată lumea să se aşeze, apoi se proțăpi în mijlocul salonului, îi privi rând pe rând pe Cavre şi pe Alban si le zise direct:

— Ei bine, domnilor, treaba e clară!

Abia atunci, şi pentru prima dată de când se amestecase în povestea aceasta, comisarul îl juca pe Maigret, cum spuneau inspectorii de la Poliția Judiciară, care încercau să-1 imite pe şeful lor.

Cu pipa între dinți, mâinile în buzunare, cu spatele la foc, vorbi, bombăni, zgândări buştenii cu vârful vătraiului, se deplasă de la unul la celălalt cu un mers greoi de urs, interpelându-i sau păstrând brusc o tăcere neliniştitoare.

— Eu şi domnul Naud am avut o discuție lungă şi cordială. L-am anunțat că sunt hotărât să mă întorc mâine la Paris. Şi era mai bine, nu-i aşa, ca înainte de a ne despărți, să ne spunem adevărul, şi asta am şi făcut. De ce tresăriți, domnule Groult-Cotelle ? De fapt, Cavre, îți cer scuze că te-am făcut să ieşi din casă în momentul în care urma să te sui în pat. Ei, da, eu sunt vinovatul!

Ştiam foarte bine că, telefonând prietenului nostru Alban, acesta nu va avea curajul să vină singur. Mă întreb de ce a simțit ca o amenințare invitația de a veni să stea de vorbă cu noi... Avea un detectiv la îndemână şi, în lipsa unui avocat, a adus cu el detectivul... Nu-i aşa, Groult?

— Nu eu l-am adus de la Paris ! replică falsul gentilom sărăntoc.

— Ştiu. Nu dumneata l-ai ucis pe nefericitul de Retailleau, pentru că erai, întâmplător, la La Roche. Nu dumneata ți-ai părăsit soția, pentru că ea a plecat. Nu dumneata... în fond, după cum vezi, eşti o ființă negativă... N-ai făcut niciodată nimic bun...

Văzându-se cu nelinişte ținta tirului lui Maigret, Groult-Cotelle îl chema în ajutor pe Cavre, dar acesta, cu servieta de piele pe genunchi, se uita la comisar cu o oarecare îngrijorare.

Cunoştea destul de bine poliția şi în special pe fostul său şef ca să înțeleagă că acea punere în scenă avea un scop

bine determinat şi că la sfârşitul acestei reuniuni concluziile vor fi trase.

Etienne Naud nu protestase când comisarul spusese:

— Treaba e clară!

Ce mai voia Maigret? Se plimba de colo-colo, se oprea în faţa unui portret, se deplasa de la o uşă la alta vorbind, parcă improvizând, şi, uneori, Cavre se întreba dacă nu cumva încerca să câştige timp, dacă nu cumva aştepta un eveniment, care însă întârzia să se producă.

— Plec deci mâine, aşa cum doriţi cu toţii, şi, în treacăt fie spus, aş putea să vă reproşez – mai ales ţie, Cavre, care mă cunoşteai - că nu aţi avut mai multă încredere în mine.

Ştiaţi, fir-ar să fie, că eram doar un invitat, tratat cum nu se poate mai bine! Ceea ce s-a întâmplat în casă înaintea sosirii mele nu mă priveşte. Cel mult, mi s-ar fi putut cere un sfat. Care este, în fond, situaţia lui Naud? A făcut o faptă necugetată, chiar foarte necugetată. Dar a făcut cineva vreo plângere ? Nu! Mama tânărului se declară mulţumită, dacă pot să mă exprim astfel...

Şi Maigret pronunţă înadins, cu o detaşare care îi înşelă pe toţi, o frază teribilă:

— Totul s-a petrecut între oameni de bine, între persoane bine crescute. Desigur, există zvonuri. Ne putem teme de două-trei mărturii neplăcute, dar diplomaţia prietenului nostru Cavre şi banii lui Naud, în combinaţie cu înclinaţia unor moşnegi spre băutură au înlăturat acest pericol.

Cât priveşte şapca, ea n-ar constitui o dovadă suficientă, şi presupun că amicul Cavre a avut prudenţa s-o distrugă, Nu-i aşa, Justin? Acesta tresări când auzi că i se adresase pe numele mic. Toată lumea se uita la el, dar Cavre evită să răspundă.

— Iată unde ne aflăm sau, mai curând, unde se află gazda noastră. Circulă scrisori anonime. Ele au ajuns la pro-

curor şi la jandarmerie. Poate că se va face o anchetă. Ce l-ai sfătuit pe clientul tău, Cavre?

— Nu sunt avocat.

— Cât eşti de modest! Dacă vrei să ştii ce cred eu — e vorba de ceea ce cred eu, nu de un sfat, pentru că nici eu nu sunt avocat, ei bine, Naud, peste câteva zile, va simți nevoia să călătorească împreună cu familia. Este destul de bogat ca să-şi vândă afacerea şi să .....

Naud oftă cu un fel de hohot la ..... părăsi tot ceea ce fusese viața lui .....

— Rămâne prietenul nostru Alban... Ce ai de gând să faci, domnule Alban Groult-Cotellc?

— Nu sunteți obligat să răspundeți, interveni brusc Cavre, văzîndu-1 că deschide gura. Îmi permit să adaug că nimic nu ne obligă să suportăm acest interogatoriu, care, de altfel, nici nu este aşa ceva. Dacă 1-ati cunoaşte pe comisar aşa cum îl cunosc eu, aţi şti că în acest moment joacă teatru cu noi, că face totul, cum se spune la Quai des Orfevres, la vrăjeală. Nu ştiu, domnule Naud, dacă aţi mărturisit şi nici prin ce mijloace v-au fost smulse mărturisirile. Dar sunt sigur că fostul meu coleg are un scop pe care încă nu-1 desluşesc, dar împotriva căruia, oricare ar fi el, vă pun în gardă.

— Foarte frumos vorbit, Justin!

— N-am nevoie de părerea dumitale!

— Totuşi, ți-o împărtăşesc. Şi, brusc, schimbă tonul. Ceea ce aştepta de un sfert de oră, ceea ce îl obligase să joace teatru se produsese, în sfârşit. Nu fără motiv mersese de colo până colo, deplasându-se de la uşa vestibulului la cea care dădea spre sufragerie.

Şi nu de foame sau din lăcomie se dusese mai devreme în bucătărie să ia pâine si un hartan de pui. Trebuia să ştie dacă mai exista o altă scară decât cea care dădea în vestibul. Exista una, o scară de serviciu, lângă bucătărie. Când

îi telefonase lui Groult-Cotelle, vorbise cu glas foarte tare, de parcă nu ştia că cele două femei ar fi trebuit să doarmă la ora aceea.

Acum, cineva se afla în spatele uşii întredeschise de la sufragerie.

— Ai dreptate, Cavre, căci, dacă eşti un om destul de trist, nu eşti si un idiot... Urmăresc un scop, iar scopul acesta îl voi mărturisi imediat: vreau să dovedesc că nu Naud este adevăratul vinovat...

Cel mai uluit se arătă Etienne Naud, care se stăpâni cu greu ca să nu-i scape o exclamaţie. Alban era livid şi, ceea ce Maigret încă nu constatase la el, mici pete roşii deveneau vizibile pe fruntea lui, ca o erupţie bruscă de urticarie ce dezvăluia prăbuşirea interioară.

Asta îi amintea comisarului de un asasin aproape vestit care, după douăzeci şi opt de ore de interogatoriu, timp în care se apărase pas cu pas, se scăpase în pantaloni, ca un copil speriat.

Maigret şi Lucas, care conduceau interogatoriul, adulmecaseră, se uitaseră unul la altul şi, din acel moment, înţeleseseră că partida era câştigată. „Urticaria" lui Alban Groult-Cotelle era din aceeaşi gamă, şi comisarul îşi reţinu cu greu zâmbetul.

— Spune-mi, domnule Groult, ... mărturiseşti adevărul sau preferi ..... Gândeşte-te. Îţi dau voie să te consulţi cu ..... Cu Justin Cavre adică. Retrăgeţi-vă întâi la colţ, dacă vreţi să vă puneţi de acord...

— N-am nimic de spus...

— Deci eu voi fi obligat să-i aduc la cunoştinţă domnului Naud, care nu ştie, de ce Albert Retailleau a fost ucis. Căci, oricât de ciudat ar putea să pară, dacă Etienne Naud ştie cum a fost ucis tânărul, habar n-are de ce... Ce spui, Alban?

— Minţi!

— Cum poți să afirmi că mint, din moment ce n-am spus nimic ? Haide! Voi pune întrebarea altfel, dar va fi acelaşi lucru. Vrei să ne dezvălui de ce, într-o anumită zi, ai simțit nevoia să te duci la La Roche-sur-Yon şi să păstrezi cu grijă nota de plată de la hotel?

Etienne Naud tot nu înțelegea, se uita la Maigret cu îngrijorare, convins că acesta se încurca în propriile-i capcane. Mai adineauri, comisarul îl impresionase, dar pierdea din ce în ce mai mult din prestigiu, căci îndârjirea cu care îl încolțea pe Groult-Cotelle nu avea nici un sens, devenea chiar odioasă.

În aşa măsură, încât Naud interveni, ca un om cinstit care refuză să vadă cum este acuzat cineva nevinovat, ca o gazdă care nu admite ca unul dintre invitați să fie pus pe banca acuzaților.

— Vă asigur, domnule comisar, că ați apucat pe un drum greşit...

— Îmi pare rău, dragă domnule, că trebuie să te contrazic, cu atât mai rău cu cât ceea ce vei afla va fi extrem de neplăcut. Nu-i aşa, Groult ?

Acesta se ridicase brusc şi, o clipă, ai fi crezut că se va repezi la torționarul său. Luptă din greu să se stăpânească. Strângea pumnii. Tremura tot. In cele din urmă, vru să se îndrepte spre uşă.

Atunci, Maigret îl opri cu o scurtă întrebare, pronunțată pe un ton cât se poate de natural:

— Urci la etaj?

Cine ar fi putut să ghicească, văzîndu-l pe Maigret, greoi şi încăpățânat, că era la fel de asudat ca victima lui? Cămaşa i se lipea de spate. Trăgea cu urechea. Şi, într-adevăr, îi era teamă.

Cu câteva minute mai înainte, avea certitudinea, după cum spera, că Genevieve se afla în spatele uşii. La ea se gândea când îi telefonase lui Groult-Cotelle şi vorbise cu

voce tare în vestibul. „Dacă am dreptate, îşi zisese el atunci, va coborî..." Şi coborâse. In orice caz, auzise un foşnet uşor în spatele uşii de la sufragerie care se şi mişcase.

Şi îi vorbise lui Groult.....vorbise ca să audă Genevieve. Acum....dacă mai era acolo, pentru că nu mai auzi nici cel mai mic zgomot. Îi trecu prin minte ca poate leşinase, dar ar fi auzit zgomotul căderii. Voia să se uite în spatele acelei uşi întredeschise, si căuta ocazia.

„Urci la etaj?", îl întrebase pe Alban. Iar acesta, neputând să se mai stăpânească, se întoarse şi se opri doar la câțiva centimetri de duşmanul său.

— Ce vreți să insinuați? Vorbiți! Care sunt noile calomnii ? Nici un cuvânt nu-i adevărat din ceea ce veți spune! Auziți?

— Priveşte-ți avocatul!

într-adevăr, Cavre avea pe față o expresie jalnică, deoarece înțelegea că Maigret ştia ce face si clientul său se încurcase.

— N-am nevoie de sfătuitori. Nu ştiu ce vi s-a spus şi nici cine v-a spus astfel de lucruri. Totuşi, vreau să declar dinainte că e neadevărat şi că, dacă unele creiere au putut...

— Eşti josnic, Groult.

— Cum?

— Spun că eşti un personaj respingător. Spun şi repet că tu eşti adevăratul autor al morții lui Albert Retailleau şi că, dacă justiția oamenilor ar fi perfectă, închisoarea pe viață ar fi prea puțin pentru tine. Mie personal, deşi rareori mi se întâmplă asta, mi-ar fi făcut plăcere să te însoțesc până la ghilotină...

— Domnilor, sunteți martori...

— Nu numai că l-ai ucis pe Retailleau, ci ai mai ucis şi alte persoane...

— Eu?... Eu?... Eşti nebun, comisare. E nebun!... Vă jur că e nebun de legat!... Unde sunt aceste persoane omorâte de mine?... Arată-mi-le, domnule Sherlock Holmes...

Rânjea. Era în culmea agitației.

— Iată una..., răspunse calm Maigret, arătând spre Etienne Naud, care înțelegea din ce în ce mai puțin.

— Mi se pare că este, cum se spune, un mort care se simte bine, şi dacă toate victimele mele... Se apropiase de Maigret, manifestând o aroganță atât de mare, încât gestul se produse maşinal, mână comisarului se mişcă aproape de la sine şi lovi cu zgomot obrazul palid al lui Alban.

Poate că s-ar fi încăierat, s-ar fi luat la trântă, s-ar fi rostogolit pe covor, ca adolescenții la care se gândise mai devreme comisarul, dacă nu s-ar fi auzit o voce alarmată în capătul de sus al scării.

— Etienne!.... Etienne!... Domnule comisar!.... Repede!... Genevieve...

Era doamna Naud, cam mirată că încă nu fusese auzita deja de câteva momente.

— Urcă repede la fiica dumitale! îi zise Maigret lui Naud. Apoi i se adresă lui Cavre, ochi în ochi, pe un ton care nu admitea replică:

— Iar tu să nu-1 laşi s-o şteargă... Ai auzit?

Urcă scara în urma lui Etienne Naud şi ajunse în acelaşi timp cu el în camera fetei.

— Priviți..., se tânguia doamna Naud, cuprinsă de panică.

Genevieve era culcată de-a latul patului, îmbrăcată. Avea ochii întredeschişi, dar privirea era cea a unei somnambule. Pe covoraşul de lângă pat zăcea un tub de veronal, spart în cădere.

— Ajutați-mă, doamnă...

Medicamentul abia începea să-şi facă efectul si fata era încă semiconştientă. Se trase înapoi, înspăimântată, când

comisarul se apropie de ea şi, apucând cu putere, îi descleştă dinţii.

— Aduceţi-mi apă, multă apă, caldă dacă e posibil...

— Du-te, Etienne... în ceainicul de pe maşina de gătit...

Bietul Etienne, ca un cărăbuş, se lovea de pereţii coridorului şi ai scării de serviciu.

— Să nu vă fie teamă, doamnă... Vom interveni la timp... E vina mea, căci nu astfel mi-am imaginat reacţia ei... Daţi-mi o batistă, un şervet, orice...

În mai puţin de două minute, fata vomitase abundent şi stătea în fund pe marginea patului, docilă, descurajată, bând toată apa pe care comisarul i-o dădea şi o făcea din nou să vomite.

— Puteţi telefona doctorului. Nu va mai avea mare lucru de făcut, dar e o măsură de precauţie...

Deodată, Genevieve se lăsă să cadă pe pat şi începu să plângă, dar încetişor, cu o oboseală atât de mare, încât lacrimile păreau că o adorm.

— Vă las lângă ea, doamnă... Cred că e mai bine să se odihnească până vine doctorul... După părerea mea - şi jur că, din nefericire, am cunoscut destul de multe cazuri de acest gen, acum nu mai este nici un pericol...

Se auzea vocea lui Naud care telefona:

— Da, imediat... Fata mea... Îţi voi explica... Nu... Vino cum eşti, în halat de casă, n-are nici o importanţă...

Trecând pe lângă el, Maigret îi luă scrisoarea pe care o avea între degete. O zărise pe noptiera fetei, dar nu avusese timp să pună mână pe ea.

Naud închise si ceru scrisoarea.

— Ce faceţi ? zise el mirat. E pentru mine şi pentru mama ei...

— O voi înapoia imediat...

— Dar...

— Te asigur că acolo e locul dumitale...

Se întoarse în salon şi închise uşa cu grijă.

Ținea în mână scrisoarea. Ezita să o deschidă.

— Ei bine, Groult?

— Nu aveți dreptul să mă arestați.

— Ştiu...

— N-am făcut nimic ilegal...

Acest cuvânt fu gata să-i aducă o nouă palmă, dar Maigret ar fi trebuit să traverseze salonul ca să i-o dea, şi comisarul nu avu curajul să o facă. Se juca cu scrisoarea. Ezita să desfacă plicul mov. O făcu, totuşi.

— Scrisoarea aceea vă este adresată dumneavoastră? zise Groult.

— Nici mie si nici dumitale... Genevieve a scris-o înainte de a se sinucide... Vrei să o înmânez părinților ? "Dragă mamă, dragă tată, Vă iubesc mult, vă implor să mă credeți. Dar trebuie să dispar pentru totdeauna. Nu mai pot face altfel. Nu încercați să aflați şi, mai ales, nu-l mai primiți în casă pe Alban care..."

— Auzi, Cavre. În timp ce eram sus, ți-a spus totul ?

Maigret era sigur că, în starea lui de panică, celălalt mărturisise, din nevoia de a se agăța de cineva, ca să aibă un om care să-1 apere, un om care avea această meserie şi era de ajuns să-1 plăteşti pentru asta.

Cavre lăsă capul în jos şi Maigret adăugă:

— Ce zici de asta?

Iar Groult, ignorând limitele laşității, răspunse:

— Ea a început...

— Si tot ea ti-a dat să citeşti cărțulii libidinoase ?

— Nu i-am dat niciodată aşa ceva...

— Nu i-ai arătat nici unele gravuri pe care le-am zărit în biblioteca dumitale?

— Ea le-a descoperit, când eram atent în altă parte...

— Şi probabil că ai simțit nevoia să i le explici ?

— Nu sunt primul bărbat de vârsta mea care are o amantă tânără... N-am forțat-o... Era foarte îndrăgostită...

Maigret râse ofensator şi îl măsură pe individ din cap până în picioare.

— Tot ea a avut ideea să-1 cheme pe Retailleau ?

— Recunoaşteți că, dacă si-a luat un alt amant, asta nu mă priveşte. Consider că aveți tupeu reproşându-mi asta, mie! Adineauri, în fața prietenului meu Naud...

— Ce spui ?

— În fața lui Naud, dacă preferați , i.....i îndrăznit să răspund, şi ați fost într-o ..... favorabilă...

O maşină se opri în fața casei. Maigret se duse să deschidă şi zise, ca şi cum ar fi fost stăpânul casei:

— Urcați repede la Genevieve... Apoi se întoarse în salon, ținând în continuare scrisoarea în mână.

— Dumneata, Groult, ai fost cuprins de panică atunci când te-a anunțat că era însărcinată. Eşti un laş. Totdeauna ai fost un laş. Viața te sperie atât de tare, încât nu îndrăzneşti să trăieşti prin tine însuți şi te agăți de viața celorlalți... Trebuia găsit un idiot care să recunoască paternitatea acestui copil... E foarte practic!... Atragi un tânăr, care se crede iubit... într-o zi, îl anunți că strădaniile lui au avut urmări... Atunci, nu mai avea altceva de făcut decât să se prezinte în fața tatălui, să se arunce la picioarele lui, să ceară iertare şi să declare că e gata să repare răul făcut... Iar dumneata ai fi rămas amantul ei, nu ? Ticălosule!

Ciupitul îl îndrumase pe pista asta, când spusese: „Albert era furios... A băut câteva pahare, unul după altul, înainte de a se duce la întâlnire..." Dar şi atitudinea tânărului în fața tatălui fetei ? Fusese insolent. Vorbind despre Genevieve, folosise cele mai urâte cuvinte.

— Cum a aflat?

— Nu ştiu...

— Preferi să mă duc s-o întreb pe fată ?

Groult dădu din umeri. La urma urmelor, ce-ar fi schimbat asta? Nu puteau să-i facă nimic.

— Retailleau se ducea în fiecare dimineață la poştă să ia corespondența şefilor săi în momentul când era triată... Trecea dincolo de peretele despărțitor... Uneori, chiar dădea o mână de ajutor... A recunoscut, pe o scrisoare adresată mie, scrisul lui Genevieve, pentru că, de câteva zile, nu reuşiserăm să ne vedem singuri...

— înțeleg...

— Altfel, totul s-ar fi aranjat... Şi dacă nu v-ați fi amestecat... Bineînțeles că Albert era furios în seara aceea, când se ducea, cu faimoasa scrisoare în buzunar, să o vadă pentru ultima dată pe fata care îl înşelase! Şi cum n-ar fi crezut că toți se înțeleseseră ca să-1 păcălească, inclusiv părinții ?

Jucaseră teatru față de el. Şi continuau s-o facă. Tatăl se prefăcea că îl surprinde ca să-1 hotărască s-o ia de nevastă pe fata lui...

— Cum ai aflat că a descoperit scrisoarea ?

— M-am dus mai târziu la poştă.... Funcționara mi-a spus : „Cred că aveți o scrisoare..." A căutat zadarnic... I-am telefonat ..... întrebat-o pe funcționara .....față când a fost triată corespondenta, şi îl am înțeles, am...

— Ai înțeles că lucrurile iau o întorsătura rea si ai simțit nevoia să te duci la La Roche, ca să-ți vezi prietenul, şeful de cabinet al prefectului...

— Asta mă priveşte...

— Ce zici, Justin ?

Dar acesta evită să răspundă. Pe scară se auzeau paşi grei. Uşa se deschise. Etienne Naud apăru posac, abătut, şi în ochii lui mari se puteau citi întrebări la care încerca zadarnic să răspundă.

În acel moment, Maigret, care avea scrisoarea între degete, o scăpă din mână cu atâta stângăcie, încât nimeri peste buturugi şi se aprinse imediat.

— Ce faceți?

— Vă cer scuze... Adevărul e că nu mai are importanță, pentru că fiica dumneavoastră a supraviețuit şi va putea să vă spună chiar ea ce era în scrisoare... Naud se lăsă păcălit? Nu era mai curând ca acei bolnavi care ghicesc minciuna în jurul lor, care nu cred decât pe jumătate şi chiar deloc vorbele optimiste ale medicului, dar au nevoie chiar de aceste cuvinte, ca să se liniştească orice-ar fi?

— Se simte mai bine, nu?

— Doarme... Se pare că nu mai e nici un pericol, datorită intervenției dumneavoastră rapide... Vă mulțumesc din inimă, domnule comisar... Bietul om, care părea că plutește în salon ca o haină devenită prea mare pentru el! Se uită la sticla cu rachiu, şi fu gata să-şi toarne un pahar; pudoarea îl reținu însă, şi a fost nevoie ca Maigret să-1 servească chiar el şi apoi să-şi toarne şi lui un pahar.

— În sănătatea fiicei dumneavoastră şi pentru sfârşitul tuturor acestor neînțelegeri...

Naud se uită la el foarte mirat, căci acest cuvânt, „neînțelegeri", era ultimul pe care se aştepta să-1 audă din partea comisarului.

— Am stat de vorbă cât timp ați fost sus... Cred că prietenul Groult are să vă facă o dezvăluire... Închipuiți-vă că, fără să fi spus cuiva, este pe punctul de a divorța...

Celălalt înțelegea din ce în ce mai puțin.

— Da... Are alte planuri... Toate astea poate că nu vă vor face o plăcere nemaipomenită... O vază lipită nu mai e o vază nouă, dar e totuşi o vază, nu? Haideți! Cad din picioare de somn... Mi-a spus cineva că ar fi un tren dimineață?

— La şase şi unsprezece..., zise Cavre. Cred că voi pleca cu el...

— Ei bine, vom călători împreună! Până atunci, mă duc să mă întind două-trei ceasuri...

— Ce mârşăvie!

Ceaţa nu se risipise. Maigret nu lăsase pe nimeni să-l însoţească la gară, şi Etienne Naud îi respectase dorinţa.

— Nu ştiu cum să vă mulţumesc, domnule comisar. Nu m-am purtat faţă de dumneavoastră aşa cum ar fi trebuit...

— M-aţi primit foarte bine şi mi-aţi oferit nişte mese excelente.

— Îi veţi spune cumnatului meu...

— Bineînţeles !... A, un sfat, dacă-mi daţi voie! În legătură cu fiica dumneavoastră... N-o chinuiţi prea tare...

Zâmbetul palid al tatălui îi arătă lui Maigret că Naud înţelesese, poate chiar mai mult decât se putea presupune.

— Sunteţi un tip grozav, domnule comisar. Nemaipomenit!... Recunoştinţa mea...

— Recunoştinţa, cum spunea unul dintre prietenii mei, se va stinge doar o dată cu ultima suflare... Rămas bun!... Trimiteţi-mi din când în când o vedere...

Lăsa în urma lui lumina casei, care părea că aţipise. Doar două-trei fumuri se ridicau din coşurile satului şi se amestecau cu ceaţa. Fabrica lucra la capacitate maximă şi semăna de departe cu o uzină, în timp ce bătrânul Deşire îşi conducea pe canal barca încărcată de bidoane pline cu lapte.

Probabil că doamna Retailleau dormea, la fel şi micuţa funcţionară de la poştă, şi Josaphat după vinul băut, şi...

Lui Maigret îi fu frică, până în ultimul minut, că va da ochii cu Louis Ciupitul, care îşi pusese atâta speranţă în el şi care, puţin mai târziu, când va afla de plecarea lui, probabil că va spune cu amărăciune : „Nu se putea altfel!" sau „L-au legat la gard!" îl legaseră la gard... În orice caz, nu cu bani, nici cu vorbe frumoase.

Şi, în timp ce aştepta trenul la capătul peronului, cu valiza alături, Maigret vorbea de unul singur:

— Vezi tu, băiete, şi eu fac parte dintre aceia care, ca si tine, ar vrea ca totul să fie frumos si curat pe pământ... Şi eu sufăr şi mă revolt când... Ia te uită! Sosise şi Cavre, şi stătea la cincizeci de metri de comisar.

— Individul ăsta, de exemplu... E o lichea... In stare de toate mârşăviile... Ştiu ce spun... Ştiu câte parale face şi cât suferă... La ce-ar fi servit condamnarea lui Etienne Naud?... Şi, la o adică, ar fi fost oare condamnat?... Nu există dovezi împotriva lui... Cine ştie ce-ar mai fi dat la iveală afacerea... Genevieve ar fi fost obligată să vină în faţa judecătorului... Iar Alban nici măcar n-ar fi fost deranjat. In fond, ar fi fost foarte mulţumit că se debarasa de responsabilităţi...

Ciupitul nu se afla acolo, şi era mai bine aşa, pentru că totuşi Maigret nu se simţea deloc mândru, iar plecarea lui dis-de-dimineaţă semăna cu o fugă.

— Vei înţelege mai târziu... Sunt puternici, aşa cum ai spus... Se susţin unii pe alţii...

Justin Cavre, care îl zărise pe Maigret, se apropiase, dar nu îndrăznea să intre în vorbă cu el.

— Auzi, Cavre? Vorbesc singur cu mine, ca bătrânii...

— Aveţi vesti?

— Ce vesti? Fata e bine. Tatăl si mama... Nu-mi eşti deloc simpatic, Cavre... Te compătimesc, dar nu-mi eşti simpatic... N-am ce face... Există animale care îti sunt si altele care nu-ti sunt simpatice... Iţi voi mărturisi totuşi ceva... In tot vocabularul monden şi popular, există o expresie care mi se pare cea mai hidoasă, care mă face să tresar si să scrâşnesc din dinţi de fiecare dată când o aud... Ştii care?

— Nu...

— Totul se aranjează !...

Sosea trenul. Şi, în vacarmul care creştea, Maigret strigă:

— Şi, după cum vezi, totul se va aranja... într-adevăr, doi ani mai târziu, afla din întâmplare că Alban Groult-Cotelle se căsătorise cu domnişoara Genevieve Naud în Argentina, unde tatăl ei pusese pe picioare o mare crescătorie de vite.

— Păcat pentru prietenul nostru Albert, nu-i aşa, Louis? Trebuie să existe un fraier care să plătească pentru ceilalți!

Castelul Terre-Neuve, Fontenay-le-Comte, vara lui 1941

În seria Maigret au apărut:
Prima anchetă a lui Maigret
Inspectorul Cadavre

În pregătire:
Maigret şi şcoala crimei
Cazul Louise Laboine
Maigret se teme
Maigret şi mortul
Nebunul din Bergera

Cuprins

Capitolul 1 Trenul de seară 2
Capitolul 2 Fata în cămaşă de noapte 17
Capitolul 3 Un domn incomod 32
Capitolul 4 Şapca a fost furată 49
Capitolul 5 Trei femei într-un salon 63
Capitolul 6 Alibiul lui Groult-Cotelle 78
Capitolul 7 Bătrâna domnişoară de la poştă 94
Capitolul 8 Maigret îl joacă pe Maigret 111
Capitolul 9 Zgomot în spatele uşii 125

7 ianuarie, Saint-Aubin-les-Marais. Albert Retailleau a fost găsit mort, călcat de tren. Accident sau crimă? Zvonuri de tot felul, scrisori anonime, un alibi afișat cu intenție, tăceri ostile... Indiciile duc înspre Etienne Naud, însă motivația crimei nu e deloc transparentă. În plus, martorii par să nu-și mai amintească nimic.

Trimis în „misiune neoficială", Maigret constată cu surprindere că nu este singurul care se ocupă de acest caz. Ce caută aici fostul lui coleg, acum detectiv particular, poreclit cu maliție „inspectorul Cadavre"? Pentru cine lucrează el, de fapt? Comisarul Maigret simte că afacerea se complică și se pune serios pe treabă.

În aceeași serie:

Prima anchetă a lui Maigret

Maigret și școala crimei

Cazul Louise Laboine

EDITURA POLIROM

www.polirom.ro